

Advokaten

| ADVOKATBLADET | NR. 10 2018 | 98. ÅRGANG |

Three women are walking towards the camera on a paved city street. The woman on the left has blonde hair and is wearing a dark blue textured coat over a light-colored shirt and dark trousers. The woman in the middle has brown hair and is wearing a black trench coat with a belt. The woman on the right has blonde hair and is wearing a black coat with a large collar and a belt. They are all smiling. In the background, there are modern buildings and some greenery.

**Kvinner taper lønnskampen
– Flere kvinner bør velge
forretningsjus**

Aktuelle fagtilbud høsten 2018 – meld deg på!

Ajourføringskurset	
Det årlige ajourføringskurset, Oslo	3.–4. DES.
Det årlige ajourføringskurset, Bergen	15.–16. NOV.
Det årlige ajourføringskurset, Tromsø	1.–2. NOV.
Andre kurs	
Hvitvaskingsloven, nye regler for advokater	25. OKT.
Det årlige ajourføringskurset for advokatassistent DNA	18.–19.OKT.
Writing Modern Legal English	6. NOV.
Behandling av betrodde midler (Oslo)	28. NOV.
Behandling av betrodde midler (Bergen)	29. NOV.
Arbeidsrett	
Sentrale arbeidsrettslige emner	9. OKT.
Det årlige pensjonskurset	13. NOV.
Personopplysninger i arbeidsforhold	27. NOV.
Alternativ tvisteløsning	
Meklingakademi i regi av JUS og Advokatforeningen	7.–13. NOV.
Asyl og utlendingsrett	
Det årlige kurset i asyl og utlendingsrett	12. OKT.
Bank, finansiering og valuta	
Finansdagen	13. NOV.
Barnerett	
Barnerettsdagen	1. NOV.
Bistandsadvokater	
Praktisk bistandsadvokatarbeid	25. OKT.
Bolig- og eiendomsrett	
Det årlige bolig- og eiendomsrettskurset	25.–26. OKT.
Bygnings- og reguleringsrett	
Det årlige plan- og bygningsrettskurset	23.–24. OKT.
Byggekontrakter og entrepriserett	
Grunnkurs i byggekontrakter og entreprise	8.–9. NOV.
Børs- og verdipapirrett	
Sentrale emner i børs- og verdipapirrett	10. OKT.
Compliance	
Compliance – grunnleggende metodikk og rettslige rammer	15. OKT.
Det årlige kurset i compliance	1.–2. NOV.
Energi- og miljørett	
Utbygging av vindkraft	14. NOV.
Eiendomsmegling	
Oppdatering for eiendomsめglere	26.–27. NOV.
Erstatningsrett	
Det årlige personskadeerstatningsrettskurset	8.–9. NOV.
Etikk	
Advokatetikk – Tromsø, Kristiansand, Bergen, Stavanger	se jus.no
Etikk og risikohåndtering for advokater	26. NOV.
Etiske dilemmaer – etikk for advokater	30. OKT.
Familie-, arve- og skifterett	
Det årlige Sandefjordkurset i familie og arverett	11.–12. OKT.

Fiskeri- og havbruksrett	
Det årlige kurset i fiskeri- og havbruksrett	22.–23.OKT.
Forhandlinger	
Profesjonell forhandling – vanskelige forhandlinger	16. OKT.
Kontraktsforhandlinger – håndtering av kontraktsrisiko	29. NOV.
Forvaltningsrett og statsrett	
Habil eller inhabil?	23. OKT.
Helse- og trygderett	
Det årlige helserettskurset	25.–26. OKT.
IKT	
Future Lawyer	19. OKT.
Juristkongress	
Fagspor: Arbeidsliv, ledelse, teknologi, forhandlinger, eierstyring, menneskerettigheter	20.–21. NOV.
Konkurranserett	
Kurs i distribusjonsavtaler og konkurranserett	16. NOV.
Kontraktsrett	
Det årlige kontraktskurset	15.-16. OKT.
Drafting Contracts in English	7. NOV.
Drafting and Negotiation International Contracts in English	29.–30.NOV.
Medie- og markedsrett	
Det årlige medie- og markedsrettskurset	12. SEP.
Menneskerettigheter	
Praktisk ajourføringskurs i EMK-rett	24. SEP.
Offentlige anskaffelser	
Innføring i offentlige anskaffelser	4.–5. DES.
Patent-, varemerke- og designrett	
Det årlige patent-, varemerke- og designrettskurset	30.–31. OKT.
Personvern	
Det årlige personvernkurset	18.–19. OKT.
Personvern i praksis	31. OKT.
Personvernombudkurset	6. NOV.
Selskapsrett	
Praktisk styrearbeid	11. OKT.
Sentrale selskapsrettslige emner	8.–9. OKT.
Selskapsrettskonferansen	22.–23. OKT.
Skatterett	
Skatt og mva på eiendomstransaksjoner	15. NOV.
Sivilprosess	
Ankeforberedelse og prosedyre for Høyesterett	15. OKT.
Det årlige sivilprosesskurset	25.–26. OKT.
Argumentasjon og prosedyreteknikk	1. NOV.
Sivilprosess – gjennomføring av rettssaker	14.–22. NOV.
Shipping og offshore	
Det årlige shipping- og offshorekurset	28.–31. OKT.
Utdanningsrett	
Det årlige kurset i utdanningsrett	7.–8. NOV.

Innhold

- Nyheter
- 6

Milliard-racet
- 9

Reagerer på disiplinæravgjørelse om kontorutgifter
- Bransjeundersøkelsen 2017
- 10

– Vi bidrar til et velfungerende næringsliv, og det gir mening
- 12

Advokaters timepris er 1673 kroner i snitt
- 14

Mager økning av antall kvinnelige partnere
- 16

– Man tillater seg ikke lenger slike partnere som meg
- 19

Rettspraksis.no tapte mot Lovdata
- 23

– Dommerne er blitt mer humane
- 24

Hackathon med tekno-ideer for advokatbransjen
- 26

– Jeg har svekket advokatstandens rykte
- 29

Disiplinærnemnden avviste gjenopptakelse
- 30

Blir heiet frem med egen mentor
- 32

Ber advokater dempe konfliktnivået
- 41

Norsk lov tillot bigami
- 42

EU- og EØS-saker gir tre dager ekstra beslutningstid i Høyesterett
- 46

– Å skifte passord ofte er bare tull
- 52

– Advokatene som tar initiativ i rettsmeklingen er de som gjør det best
- 62

Bli med i et utvalg!
- 63

Advokat er ikke på Altinn – fikk 4000 kroner i purregebyr
- Tema: Ny hvitvaskingslov
- 20

– Bør vurdere å droppe transaksjoner
- 22

De viktigste endringene
- 22

Sier nei til oppdrag
- Fast stoff
- 39

Bøker og lesestoff
- 44

Rett fra Lyngdal
- 47

Generalsekretærens kommentar
- 48

Debatt
- 51

Advokatansvar
- 54

Månedens advokat: Elise Johnsen
- 56

Folk & Forum
- 64

JUS
- 64

Boktipset
- 65

Advokater i nyhetene

Salærsatsen angår alle

DEN 8.OKTOBER legger regjeringen frem forslag til statsbudsjett for neste år. I skrivende stund er det stor spenning knyttet til om det kommer en økning i salærsatsen, eller retts-hjelpsatsen som Advokatforeningen mener er et mer dekkende ord, eller om satsen vil stå stille, som i fjor.

DA REGJERINGEN for budsjettåret 2014 bare økte den med en femkro-ning; fra 965 til 970 kroner, ble advokatene forbannet, og gikk til aksjon: Frode Sulland, daværende leder av Forsvarergruppen, troppet personlig opp på Stortinget for å overlevere en hel pappeske med femmere.

SOMMEREN etter, i 2015, avholdt advokater tilknyttet Advokatforenin-gen en rettshjelpsaksjon ved tingretter over hele landet for å vise sin misnøye med satsen, og med det klasseskillet i domstolene som de fryktet satsen på sikt ville skape.

ADVOKATENE fikk støtte for dette argumentet i alle toneangivende medier.

NULL I ÅR: Selv om regjeringen plusset på 25 kroner både i 2015 og 2016, ble satsen for innneværende år ikke justert i det hele tatt da fjorårets budsjett ble lagt frem. Samtidig besluttet regjeringen i fjor å halvere reisesalæret, slik at spesielt advoka-ter som jobber på offentlige satser i distriktene, kommer vesentlig dårligere ut.

ADVOKATBLADET publiserer i denne utgaven bransjeundersøkelsen med tall for 2017. Den viser at advokatenes gjennomsnittlige timepris er 1673 kroner, eller 643 kroner mer enn offentlig salærsats.

TIMEPRISEN varierer naturligvis kraftig med stillingskategori, med type firma, og hvor man er bosatt. Men selv den laveste snitt-timeprisen fordelt på fylke, ligger på 1330 kroner, altså 300 kroner mer enn den offentlige salærsatsen.

SELV OM advokaters snitt-inntekt er på 1,3 millioner kroner, har hele 61 prosent av advokatene en inntekt under én million kroner. Tallene vitner om enorme sprik i inntektsnivåene.

HVERKEN advokatbransjen eller samfunnet er tjent med å få en «underklasse» av advokater. Det er ingen grunn til å tro at de advokatene som i dag jobber på offentlig sats, er faglig svake. Men dersom advokatene som jobber på offentlig salærsats fortsetter å henge etter inntektsmes-sig, er det bare et spørsmål om tid før kvaliteten på advokatene innen dette feltet vil falle.

DET vil vi alle tape på.

NINA SCHMIDT
REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

SANDS vokste mest av alle

I løpet av et år har advokatfirmaet SANDS vokst med 23,4 prosent og er nå det åttende største advokatfirmaet i Norge, viser tall fra Finansavisen JUS. Dermed er virksomheten det eneste nyskuddet på topp ti-listen.

Selskapet hadde en omsetning på totalt 447 millioner kroner i 2017. Det er 84,7 millioner kroner mer enn året før. SANDS har totalt sju kontorer rundt i Norge og består av 150 advokater. For tre år siden bestemte advokatfir-

maet seg for å spisse kompetansen mot forretningsmarkedet, og i fjor endret de navn fra Steenstrup Stor-drange til SANDS.

– Vi prøver å kommunisere at vi faktisk ønsker å bygge vår egen kultur, og at vi har litt andre prioriteringer enn det som er typisk i de store advokatfirmaene, sier managing partner Ernst Ravnaas til Finansavisen Jus.

Dommer opptrådte «ikke tillitvekkende»

En sorenskriver er klaget inn for Tilsynsutvalget for dommere for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk ved å være forutinntatt og partisk. «Sorenskriveren utviste med tonefall og kroppsspråk en generell ovenfra og ned-holdning til deres side, samtidig med å være påtakelig vennlig mot motparten», skriver klageren. Klagerens advokat mener at enkelte av dommerens uttalelser og opptreden var uheldige. «Når man ser på summen av sorenskriverens uformelle stil, ubalanse i holdningen til partene og enkeltuttalelser, er det etter hans syn forståelig at klager opplevde sorenskriveren som partisk og forutinntatt. Han deler klagers oppfatning om at dette var en dommeratferd utenfor det akseptable, og som ikke er norske domstoler verdig». Motpartens advokat støtter ikke dette, og peker på at «klager er en etat med store ressurser og stor makt. Når en slik etats vedtak kommer til rettslig prøving, er det viktig å ha dommere som også evner å være kritisk til det som kommer fra slike mektige etater.» Tilsynsutvalget finner det ikke sannsynliggjort at terskelen for god dommerskikk er overskredet, men uttaler at «prosessledelsen ikke ble gjennomført på en heldig og tillitvekkende måte. (...) En dommer må være seg bevisst på at hans ordvalg og opptreden under hovedforhandlingen, herunder kroppsspråk, blir nøye observert og tolket av sakens parter. Utvalget forutsetter at sorenskriveren for fremtidige saker merker seg at hans ordvalg og opptreden i denne saken ikke ble opplevd som tillitvekkende av klager».

Hjort må trekke seg ett år før tiden

Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort er av nominasjonskomiteen i Tromsø Høyre innstilt som partiets ordfører kandidat til valget neste år. Nå må valgkomiteen i Advokatforeningen se seg om etter en ny leder ett år før tiden.

TEKST: NINA SCHMIDT

Høyre kjemper for å vinne tilbake ordførerposisjonen i de fire store byene Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, og statsminister Erna Solberg var nylig på fjelltur i Tromsø sammen med Jens Johan Hjort. Hjort ligger ifølge meningsmålingene i Tromsø et hestehode foran sine konkurrenter i kampen om ordførervet i ishavsbyen. Ordfører kandidat-ur-valget gjøres formelt på et nominasjonsmøte den 13. oktober, men listen er allerede klar, og ble presentert i Nordlys i begynnelsen av september.

VALGT TIL 2020

Jens Johan Hjort ble i vår gjenvalgt som leder i Advokatforeningen for to år, altså frem til mai 2020. Ettersom han overfor valgkomiteen og i media hadde signalisert at han ønsket å stille seg til disposisjon som ordfører kandidat for Tromsø Høyre,

ble det debatt i Representantskapet forut for valget. Dersom Hjort blir valgt til ordfører, kan han ikke samtidig ha verv som leder av Advokatforeningen. I mai debatterte Representantskapet mulige scenarier, og om Hjort kunne være ordfører kandidat for et politisk parti, samtidig som han er leder av Advokatforeningen.

IKKE AUTOMATISK OPPRYKK

«Det bør legges opp til en grundigere vurdering enn at nestleder bare automatisk rykker opp», sa Else Marie Merckoll, leder av Oslo krets. – Spørsmålet om Hjorts kandidat-ur ble grundig diskutert på representantskapsmøtet i mai, og det var forskjellige oppfatninger om hva Jens Johan Hjort burde gjøre hvis han ble nominert, forteller Sigurd Knudtzon, leder av valgkomiteen. – Møtet falt ned på Oslo krets' forslag om at dersom han blir nominert til ordfø-

rer kandidat, så vil Representantskapet be valgkomiteen om å foreslå en ny leder kandidat til representantskapsmøte i mai 2019. Hjort forblir altså leder til dette møtet i mai neste år, forteller Knudtzon. Prosedyren vil da være at valgkomiteen ber om innspill til ny leder fra kretsene, fortsetter han. – I praksis vil valgkomiteen sette i gang prosessen med å finne ny leder på nyåret. Neste års representantskapsmøte avholdes den 23. mai.

– EN LITEN FRISKUS?

I et intervju med Dagbladet fikk statsminister Erna Solberg spørsmål om hva hun mente om Jens Johan Hjort, som i sin forrige ordførerperiode markerte seg som en kritiker av Høyre- og Frp-regjeringens asylpolitikk. – Han var ganske hard i klypa mot regjeringen når det gjaldt asyl- og flyktningepoli-

Krenket uskyldspresumpsjonen

Høyesterett har i en fersk dom slått fast at det ikke strider mot Grunnloven å idømme erstatningskrav i samme sak som man frikjennes for straffekravet. Skadevolder var frifunnet av lagmannsretten for en tiltale som gjaldt grove seksuelle overgrep mot egen datter,

etter å ha blitt funnet skyldig i tingretten. Lagmannsretten fant at det likevel var klar sannsynlighetsovervekt for at faren hadde begått flere av de aktuelle handlingene, og dømte ham derfor til å betale oppreisningserstatning til datteren.

Etter en totalvurdering av ordbruken i dommen, der den fellende tingrettsdommen ble flittig sitert, kom Høyesterett til at lagmannsretten hadde krenket uskyldspresumpsjonen, og opphevet dommen så langt den avgjør det sivilrettslige kravet fra lagmannsretten.

Jens Johan Hjort er nominert som ordfører kandidat av Tromsø Høyre. Foto: Henrik Evertsson

tikken som ble ført, hva synes du egentlig om ham, spurte Dagbladets reporter.

FLOTT POLITIKER

– Jeg synes Jens Johan er en flott politiker. Så er ikke vi enige nødvendigvis om asylpolitikken, akkurat på samme måte som Monica Mæland ikke var enig med meg om asylpolitikken da hun var byrådsleder i Bergen. Hun har likevel klart å sitte ved mitt bord i fem år som statsråd, så det er litt ulikt perspektiv. Og så tror jeg at veldig ofte er det sånn at lokalpolitikere har et sterkt og varmt engasjement for enkeltpersoner man møter, og gjerne vil stille opp for de, men vi som rikspolitikere er nødt til å se helheten og konsekvensene i asylpolitiken, og hvordan enkeltsaker vil endre hvordan asylpolitikken ser ut, svarte Erna. – Hjort er en fargerik politiker som er litt annerledes enn andre. Du har kalt Heikki Holmås en liten friskus, har du en liten friskus her i Tromsø også, spør Dagbladets reporter. – Han er ikke liten, han er ganske høy, slo Erna fast.

Foreldelsesfrister og sex-kjøp

Advokatforeningen støtter ikke forslaget om å utvide strafferammen fra to til fem år for straffbare handlinger med en strafferamme på inntil ett år, og heller ikke forslaget om å kriminalisere forsøk på kjøp av seksuelle tjenester.

UHELDIG

«Det er tale om generelt lite alvorlige handlinger, der prevensjonshensyn avtar etter kort tid. Det er lite heldig at politiet risikerer å oversvømmes med gamle saker av triviell betydning, som de plikter å etterforske. Det er uheldig å gå fra et lovstyrt system til at politiet i stedet i praksis overlates vidtgående kompetanse til å henlegge av kapasitetsgrunner. Dette stiller store krav til forsvarlig prioritering hos den enkelte påtalejurist, og fremstår som uheldig i et rettsikkerhetsperspektiv», heter det i Advokatforeningens høringsuttalelse. Høringen omhandler en rekke ulike forslag om utvidede frister, som har sin bakgrunn i at enkelte straffebud har fått lavere strafferamme i ny straffelov enn i gammel – og dermed kortere foreldelsesfrist. Etter at den nye straffeloven trådte i kraft, er forsøk på kjøp av seksuelle tjenester ikke lenger straffbart, ifølge Riksadvokaten. Stortinget har derfor anmodet regjeringen om å fremme forslag som igjen å kriminaliserer dette. FORSØK PÅ SEX-KJØP «Etter Advokatforeningens syn taler gode grunner derfor for at forsøk på kjøp av seksuelle tjenester ikke bør rekriminaliseres. Med tanke på politiets generelle ressursituasjon, bør innsatsen heller rettes mot svært alvorlige straffbare forhold som menneskehandel og hallikvirksomhet. Det synes ikke som om dette arbeidet er blitt skadelidende av at politiet slipper å bruke ressurser på sporing, etterforskning og irettesføring av sexkjøpssaker på forsøksstadiet», skriver foreningen.

Erlend Wessel Carlsen var frem til utgangen av 2016 redaksjons-sjef for Finansavisen Jus, og hadde ansvaret for Advokatundersøkelsen fra 2008–2016. I dag jobber han som kommunikasjons-sjef i snusprodusenten Swedish Match Norge.

Norges 100 største advokatfirmaer

Milliard-racet

For få år siden var milliardomsetning nærmest en utopi. Nå er den absolutt innen rekkevidde. Men hvem blir førstemann over den tisifrede målstreken?

Med en omsetning på 851,4 millioner kroner i fjor er Thommessens landets største advokatfirma målt etter omsetning. Hakk i hæl følger Wikborg Rein, med Schjødt, Wiersholm og BA-HR noen hestehoder bak der igjen, ifølge sammenstillingen i seneste utgave av Finansavisen Jus. «De fem store» har lenge vært et begrep i advokatbransjen, og årets omsetningstabell bekrefter styrkeforholdet. Finansavisen vier mye tid til selskapene nedover på listen, som angivelig «puster de fem store i nakken». Men selv om det er noen solide vekstmarginer lengre ned på listen, skal man ha sterke lunger eller veldig dårlig ånde for å puste noen med dobbelt så stor omsetning i nakken. Lite taler for at gjengen bak eller eventuelle fusjoner vil true «de fem store» i årene fremover.

Men 851,4 millioner representerer også inngangen på en ny æra. Det er «bare» 148,6 millioner igjen – tilsvarende 17,5 prosent – til den tidligere så uoppnåelige milliard. En slik omsetning ble uttalt å være umulig for bare få år siden, rett og slett fordi man ville bli så store at man ville ha for mange interessekonflikter, men også fordi det ikke er så veldig mange år siden de største advokatselskapenes inntekt lå på rundt en halv milliard, og selv med et optimistisk syn på fremtiden, tror jeg få advokater kunne forutse hvilken økonomisk fest det har vært det siste tiåret.

«Omsetning er ikke et mål i seg selv», sier managing partner Sverre Tyrhaug i Thommessens til Finansavi-

sen, men avslører i neste setning – der han sier de har hatt 24 prosents omsetningsvekst de siste tre årene – at de har full kontroll på nøkkeltallene. For lederne i de store advokatselskapene har sine egne og konkurrentenes nøkkeltall like klart i hodet som gangetabellen og tyske preposisjonsrekker.

Ikkeledertøyen i milliardracet ligger presset nå på Tyrhaug og Thommessens, enten de vil eller ikke. Og de har historien mot seg. For dersom man blar litt i gamle regnskapstall, ser man at Wikborg Rein i 2015 hadde 880 millioner kroner i omsetning. Fjoråret stanset på 833, etter to år med nedgang, men med løfter fra ny styreleder om at skuta er på rett kjølgjen. Likedan ser vi på Schjødt, som kom fra et stykke nede på listen, og endte med å være det største firmaet i Norge for et par år siden. Veksten deres i år var svakest blant de fem store. Det virker å være troll i ord for ordetaket «etter den søte kløe kommer den sure svie».

Det som tidligere har vært sett på som skyer i horisonten, virker å prelle av på veksten på toppen. Som fremveksten av nisjeselskaper, som man i flere år trodde skulle påvirke veksten blant de store, viser seg å leve lykkelig side om side med de fem store. Og «the big four», som har truet med å ta fra advokatselskapene store deler av deres føde i mange år, lider av trekkspillvekst-syndromet de også.

Jeg tror advokatselskapet som først bikker milliarder vil slå seg skikkelig på brystet. Som jeg skrev i forrige kommentar; er det noe advokatfirmaer er glade i, så er det heder og ære. Men samtidig vil man, tross iveren etter å bli

førstemann, fint klare å beholde rasjonaliteten. For flere av selskapene i toppen er resultatmarginen en vel så viktig parameter, både for å vise til fornuftig drift, men også for å opprettholde status som en attraktiv arbeidsplass.

Schjødt er det selskapet med høyest resultat av samtlige firmaer, og kan vise til en knallsterk resultatmargin på hele 57,9 prosent. Blant de 30 største firmene er de kun slått av sine egne avhopere i Glittertind, som tydeligvis ikke har ristet av seg så mye Schjødt-DNA som de sa da de hoppet av for å starte for seg selv.

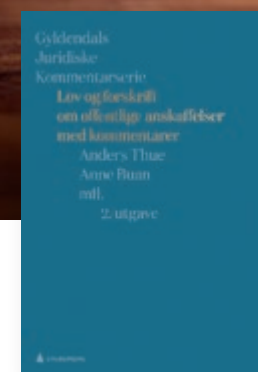
Ettersom både BA-HR og Wiersholm har en litt annen profil til plutselig å kunne ta store omsetningsjafs over mange år, tror jeg de er ute av milliardracet. Men alle de tre største selskapene har kapasiteten til å bli det første selskapet som bikker milliarder, og jeg tror det kommer til å skje innen få år. Men hvem som vinner – det tør jeg ikke spå.

10 STØRSTE ADVOKATFIRMAER I NORGE, RANGERT ETTER OMSETNING

1. Advokatfirmaet Thommessens AS	851.376
2. Wikborg, Rein & Co Advokatfirma DA	832.843
3. Advokatfirmaet Schjødt AS	746.622
4. Advokatfirmaet Wiersholm AS	692.508
5. Advokatfirmaet BAHR Da	671.526
6. Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS	544.900
7. Advokatfirmaet PWC AS	462.495
8. Advokatfirmaet SANDS	447.287
9. Deloitte Advokatfirma AS	427.199
10. Arntzen De Besche Advokatfirma AS	421.000

Kilde: Finansavisen JUS

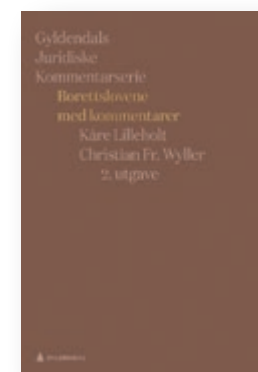
Nye utgaver i Gyldendals juridiske kommentarserie

Lov og forskrift om offentlige anskaffelser med kommentarer

Boken er et praktisk verktøy for alle som arbeider med regelverket om offentlige anskaffelser. Ny lov og forskrift trådte i kraft 1. januar 2017.

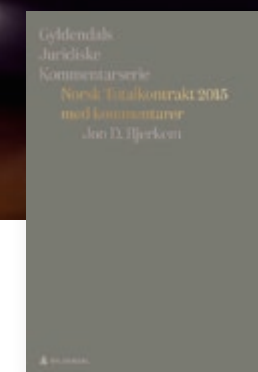
Anders Thue, Anne Buan mfl.

Boretslovene med kommentarer

Et oppslagsverk for alle som bruker boretslovene – enten det er i sitt daglige arbeid eller som tillitsvalgte i boligbyggelag og boretslag.

Kåre Lilleholt, Christian Fr. Wyller

Norsk Totalkontrakt 2015 med kommentarer

Boken gir en praktisk innføring i kontraktens bestemmelser og er velegnet både som oppslagsverk og som grunnleggende innføring.

Jon D. Bjerkem

Regnskapsloven med kommentarer

Boken gir en grundig og oppdatert behandling av bestemmelsene i regnskapslovgivningen, inkludert kommentarer til forskrift om forenklet anvendelse av IFRS.

Handeland, Schwencke, Stenheim og Baksaas

Vi gratulerer Norges fremste juridiske avdelinger!

Arntzen de Besche er eksklusiv samarbeidspartner til Legal 500 i forbindelse med den prestisjetunge kåringen GC Powerlist 2018: Norway.

Kåringen anerkjenner de fremste juridiske avdelinger i Norge, og er basert på nominasjoner fra advokatfirmaer og juridiske avdelinger i norske selskaper og organisasjoner.

Listen over de fremste juridiske avdelingene offentliggjøres under arrangementet som avholdes 18. oktober i våre lokaler.

Reagerer på

disiplinæavgjørelse

om kontorutgifter

Advokat Arild Dyngeland reagerer på at disiplinærutvalget for Oslo krets har ilagt en advokat kritikk for å ha beregnet salær for kontorarbeid.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Som Advokatbladet skrev om i forrige utgave, er en Oslo-advokat pålagt å betale tilbake totalt 5250 kroner pluss moms til en klient etter at han i sin salærberegning tok betalt for å registrere sak, opprette mappe, skrive oppdragsbekreftelse og arkivere.

«Disiplinærutvalget er av den oppfatning av en advokat ikke har anledning til å beregne eget salær for slikt arbeid. Dette arbeidet er dekket ved den timesats advokaten fakturerer klienten for de timer advokaten arbeider», skriver disiplinærutvalget i avgjørelsen.

BLANDER GRUNNLAG

Utvalget blander rettsgrunnlagene, mener advokat Arild Dyngeland, som sitter i Advokatforeningens hovedstyre.

– Utvalgets begrunnelse er ikke tilstrekkelig, og rettslig sett har utvalget fristilt seg fra gjeldene regler, mener Dyngeland.

– Prisen på advokattjenester er avtalesbasert, og finnes ikke i Regler for

god advokatskikk (RGA), med en reservasjon; Man skal fraråde ved uforholdsmessighet mellom kostnader og hva man skal hjelpe klienten med. Ellers har RGA et krav om at salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført.

– I kommentarene finner man følgende setning: «Med mindre annet er avtalt, må advokatens normale kontorutgifter, herunder utgifter til telefon, porto og fotokopiering, anses inkludert i advokatens salær». Til dette skal bemerkes tre ting; Dette er en kommentar, ikke en regel, det er «utgifter» som motsetning til arbeid, og det er adgang til å avtale noe annet.

– Det ser for meg ut til at utvalget har blandet arbeid med utgifter. Det er ikke kommentert hva som er avtalt, og det skulle man ha gjort. Jeg tror også at dette strider mot hva som er vanlig. Alt arbeid man gjør i tilknytning til et oppdrag vil inngå i vederlagsgrunnlaget, men så skal man gjøre en forholdsmessighetsvurdering, sier Dyngeland.

BØR BLI DISKUSJON

Advokaten som ble felt i saken, håper at avgjørelsen vil skape en diskusjon, forteller han til Advokatbladet.

– Jeg hadde forstått avgjørelsen dersom det var snakk om et større advokatfirma, der man har sekretær-ressurser. Men jeg driver et enkeltmannsforetak, og må gjøre alt kontorarbeidet selv. At disipli-

Advokat Arild Dyngeland mener at disiplinærutvalgets avgjørelse rett og slett er feil.

nærutvalget mener at kontorarbeidet skal være innbakt i timeprisen, forstår jeg ikke, sier Oslo-advokaten.

Avgjørelsen er anket til Disiplinærnemnden, men av klager, ikke av advokaten.

– Klienten var ikke fornøyd med den avkortningen disiplinærutvalget bestemte, og har derfor anket. Selv har jeg ikke anket, jeg orker ikke å bruke noe mer tid på saken, sier advokaten.

Kan ikke ta betalt for kontorarbeid

En advokat som i sin salærberegning tok betalt for å registrere sak, opprette mappe, skrive oppdragsbekreftelse og arkivere, må betale tilbake penger til klienten. En advokat har ikke anledning til å beregne eget salær for slikt arbeid, mener Disiplinærutvalget Oslo krets.

«Dette arbeidet er dekket ved den timesats advokaten fakturerer klienten for de timer advokaten arbeider», skriver disiplinærutvalget i klagen.

Advokaten er pålagt å betale tilbake totalt 5250 kroner, pluss moms, til klienten, for dette forholdet.

I tillegg ble advokaten felt for brudd på RGA pkt. 2.3.1 (advokatens plikt til å behandle opplysningene fortløpende) for å ha oppgitt navn på tidligere klienter i en e-post til klager. For dette er advokaten meddelt kritikk.

Store lønnsforskjeller fordi få kvinner velger forretningsjus

– Vi bidrar til et velfungerende næringsliv, og det gir mening

For å jevne ut lønnsforskjellene mellom kjønnene i advokatbransjen, må flere kvinner velge forretningsjus. Advokatforeningens bransjeundersøkelse for 2017 viser at menn tjener mye mer enn kvinner – i alle ledd.

TEKST: THEA N. DAHL OG NINA SCHMIDT
FOTO: GEIR EGIL SKOG

Advokatforeningens bransjeundersøkelse for 2017 viser at det fremdeles er lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i advokatbransjen.

Mannlige partnere tjener i snitt 958.000 kroner mer enn kvinnelige partnere, mens mannlige advokatfullmektiger i snitt tjener 48.000 kroner mer pr. år enn kvinnelige fullmektiger.

Dette skyldes ikke diskriminering, forteller Harald Sørgaard Djupvik, seniorkonsulent i Kantar TNS, og ansvarlig for bransjeundersøkelsen.

– Vi ser ikke forskjeller i lønn mellom kvinnelige og mannlige advokatfullmektiger innad i samme firma, og heller ikke mellom kjønnene på andre nivåer i bransjen. Forskjellene blir først synlige når vi regner ut gjennomsnittet. At kvinner tjener mindre, skyldes

utelukkende at en større andel kvinner enn menn jobber med saker med lavere timepris, sier Djupvik.

SKYLDES STRUKTURELLE FORHOLD

Mens langt flere menn enn kvinner jobber med forretningsjus, velger mange kvinner å jobbe med mindre lønnsomme fagområder som barnevern og familierett. Det bekrefter også en undersøkelse Advokatforeningens kvinneutvalg gjorde i 2011.

– En kvinnelig forretningsadvokat med samme erfaring og posisjon som en mannlig forretningsadvokat, vil i prinsippet ha den samme lønnen, understreker Djupvik.

Kvinnelig advokater har også den samme faktureringsgraden som menn, og jobber like mye. Man kan ikke

legge skylden på noen for lønnsforskjellene mellom kjønnene, ifølge Djupvik.

– Det er strukturelle forhold som gjør at lønnsforskjellene blir så tydelige.

– MÅ TENKE NYTT

Advokatfirmaene må være villige til å tilpasse bransjen til den nye generasjonen advokater for å skape bedre flyt på de ulike feltene, mener Anne-Sofie Rolfsjord. Hun er senioradvokat i Bull & Co og medlem av utvalget Yngre Advokater i Advokatforeningen.

– Firmaene må legge til rette for en viss fleksibilitet som gjør jobben mer forenlig med familieliv, ikke bare for kvinnene, men for mennene også, sier hun.

Rolfsjord oppfatter at det er en økende forventning også hos mennene om at det skal være mulig å kombinere yrkesliv og barn i større grad enn før.

– Blant annet bør firmaene være tydelig på at også mennene skal kunne ta ut permisjon på lik linje med kvinner.

ENGASJEMENT VINNER

Ellen Teresa Heyerdahl er partner i Thommessen og jobber for det meste med finansiering og lån. Hun nøler ikke med å anbefale forretningsjus som karrierevei.

– Som forretningsadvokater bidrar vi til et velfungerende næringsliv, og det gir mening. Det er et stort spenn i utfordringene vi jobber med – alt fra

forhandling og gjennomføring av transaksjoner, regulatorisk rådgivning og tvisteløsning. Å jobbe som forretningsadvokat gir derfor mange spennende muligheter, slår hun fast.

Samtidig mener Heyerdahl det viktigste er at man selv har det morsomt med jobben man gjør.

– Da er engasjementet der. Det å være nysgjerrig på klientene og deres utfordringer, og det å kunne lytte, er viktig for å kunne bidra med best mulig rådgivning. Og så må man være litt uredt, og tørre å si ja til muligheter som dukker opp.

– BE OM RÅD

Også partner i SANDS, Anne Kjølsseth Ekerholt, som sitter i Advokatforeningens hovedstyre, peker på engasjement som en av nøklene for å lykkes som forretningsadvokat. Selv leder hun faggruppen M&A Finans og arbeider hovedsakelig med transaksjoner og selskapsrettslige integrasjonsprosesser.

– Ta plass, ikke vær redd for å være synlig og vis engasjement. Be om råd og støtte underveis fra mer erfarne advokater, kvinner som menn – det tror jeg er undervurdert. Vis interesse og vær nysgjerrig på utviklingen i næringslivet, samt klientenes virksomhet og muligheter.

Hun anbefaler forretningsjus fordi den gjør det mulig å jobbe tett på andre aktører i næringslivet, som igjen kan gi god kunnskap om ulike bransjer.

– Vi må håndtere komplekse, utfordrende problemstillinger og finne løsninger på disse i grensesnittet mellom juss og kommersielle forhold. Dette forutsetter at vi i stor grad arbeider i «team» og deler erfaring og kunnskap. Det gir en variert og utviklende arbeidshverdag.

Tabellen viser snittlønningene for menn og kvinner.

KVINNERS ANDEL AV MENNS LØNN FORDELT PÅ STILLINGSKATEGORI			
	Menn	Kvinner	Andel i %
Partnere i firmaer	2.948.000	1.990.000	67 %
Eiere av enkeltpersonforetak	1.078.000	928.000	86 %
Ansatt advokat	984.000	835.000	85 %
Bedriftsadvokat	1.336.000	1.032.000	77 %
Organisasjonsadvokat	1.153.000	988.000	86 %
Offentlig ansatt advokat	920.000	827.000	90 %
Advokatfullmektig	625.000	577.000	92 %

Kilde: Bransjeundersøkelsen

Løft blikket og reflekter over hvor du vil, og ha en dialog med dine overordnede om hvordan du skal komme deg dit, råder Anne Kjølsseth Ekerholt, Ellen Teresa Heyerdahl og Anne-Sofie Rolfsjord.

Advokaters timepris er 1673 kroner i snitt

Veksten i advokatbransjen fortsetter, og produktivtetsnedgangen ser ut til å flate ut, viser tall fra årets bransjeundersøkelse.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Totalt omsatte advokatbransjen for 16,8 milliarder i 2017, en økning på 5,3 prosent fra året før. 1,6 milliarder kroner av omsetningen kom fra offentlig salær.

Dette kommer frem i Advokatforeningens bransjeundersøkelse for 2017, som er utført av analysefirmaet Kantar TNS på oppdrag fra Advokatforeningen.

– Et tydelig tegn er at trenden med konsolidering i større enheter fortset-

Politisk rådgiver Martin Kaasgaard Nielsen i Advokatforeningen la frem funnene for hovedstyret.

ter. Antall enkeltpersonforetak fortsetter å falle, og flere virksomheter organiseres som aksjeselskaper, fortalte politisk rådgiver Martin Kaasgaard Nielsen i Advokatforeningen da han presenterte undersøkelsen for hovedstyret nylig.

Undersøkelsen er basert på egenrapportering fra advokatene, og også fra omsetningstall fra Brønnøysundregistrene. Undersøkelsen gjøres annet hvert år.

– Veksten i antall advokater og advokatfullmektiger flater ut, og produktiviteten har sluttet å synke, sa Nielsen.

UTFAKTURERT TIMEPRIS, SNITT	
Oslo	kr 1 974
Akershus	kr 1 791
Rogaland	kr 1 733
Hordaland	kr 1 666
Nord-Trøndelag	kr 1 648
Østfold	kr 1 612
Troms	kr 1 586
Buskerud	kr 1 574
Møre- og Romsdal	kr 1 571
Finnmark	kr 1 545
Nordland	kr 1 534
Sør-Trøndelag	kr 1 514
Vestfold	kr 1 483
Telemark	kr 1 433
Hedmark	kr 1 414
Sogn og Fjordane	kr 1 393
Oppland	kr 1 392
Vest-Agder	kr 1 391
Aust-Agder	kr 1 330

UTFAKTURERT TIMEPRIS ETTER FIRMAETS STØRRELSE	
Kun én advokat	1640
2–5 advokater	1619
6–10 advokater	1595
11–50 advokater	1971
Over 50 advokater	2919

UTFAKTURERT TIMEPRIS PR. STILLINGSKATEGORI	
Partner, firma	2319
Ansatt advokat	1795
Advokatfullmektig	1465
Snitt alle grupper	1673

STILLE PÅ TOPPEN

Tallene viser at både partnere og eiere av enkeltpersonforetak har hatt en gjennomsnittlig realvekstnedgang i siste toårsperiode. For partnere var økningen fra 2015 til 2017 på bare 0,7 prosent, mens for eiere av enkeltpersonforetak var økningen på én prosent.

INNTÉKT ALLE ADVOKATER, SNITT	
Oslo	1.550.000
Vest-Agder	1.357.000
Hordaland	1.334.000
Hedmark	1.296.000
Rogaland	1.239.000
Nord-Trøndelag	1.1172.000
Møre- og Romsdal	1.142.000
Vestfold	1.141.000
Finnmark	1.089.000
Troms	1.070.000
Østfold	1.053.000
Akershus	1.040.000
Telemark	1.028.000
Oppland	977.000
Buskerud	958.000
Sør-Trøndelag	947.000
Aust-Agder	946.000
Nordland	833.000
Sogn og Fjordane	781.000

PARTNER/EIERS SNITT-INNTÉKT AVHENGIG AV FIRMAET STØRRELSE			
	2017	2015	2013
Kun én advokat	1.054.000	1.190.000	964.000
2–5 advokater	1.250.000	1.219.000	1.243.000
6–10 advokater	1.700.000	1.643.000	1.649.000
11–50 advokater	2.109.000	2.056.000	1.993.000
Over 50 advokater	4.899.000	4.987.000	4.263.000

GJENNOMSNITTLIG INNTÉKT PR. STILLINGSKATEGORI		
	2017	Økning fra 2015
Partner firma	3.148.000	0,70 %
Eier enkeltpersonforetak	1.093.000	1 %
Ansatte advokater	913.000	5,50 %
Bedriftsadvokater	1.219.000	3,50 %
Organisasjonsadvokater	1.068.000	10,90 %
Offentlig ansatte advokater	866.000	6,30 %
Advokatfullmektiger	612.000	10,30 %

Tallene gir en gjennomsnittsinntekt for alle advokatstillinger på 1.349.000 kroner.

FLERTALLET UNDER MILLIONEN

Men fortsatt tjener hele 61 prosent av advokatene mindre enn én million kroner, mens 26 prosent av advokatene tjener mindre enn 750.000 kroner, kommer det frem i rapporten.

– Ingen advokater oppgir at de tar mindre enn ett tusen kroner i timepris, fortalte Nielsen.

Undersøkelsen viser at prisveksten i timeprisene har vært på 6,9 prosent de siste to årene, og at timeprisen hvert år de siste ti år har steget med 4,8 prosent årlig i snitt.

Prisveksten er sterkest i de nordligste fylkene.

Benchmarking

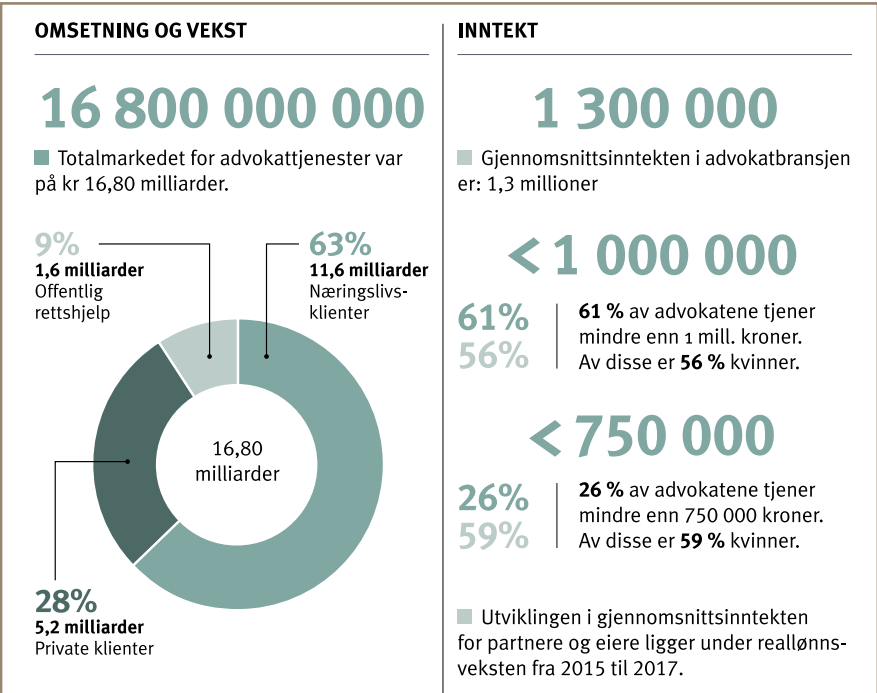
Advokatfirmaer som ønsker det, kan få utarbeidet en egen benchmark-rapport som viser hvordan de gjør det i forhold til konkurrerende bedrifter i sitt område. Kontakt Martin Kaasgaard Nielsen på mka@advokatforeningen.no

FÆRRE LANDHANDLERIER

Antall enkeltpersonforetak har fra 2016 stupt, mens antallet advokatfirmaer har økt tilsvarende. Mens det i 2016 var om lag femten hundre enkeltpersonfirmaer, var tallet i fjor 1347. Samtidig har antall firmaer økt fra om lag 245 til 279. Mange enkeltpersonforetak er blitt om-dannet til aksjeselskaper.

«Også de mellomste og noen av de største virksomhetene konsoliderer seg i markedet», heter det i rapporten.

De 25 største advokatfirmaene fortsetter å ta markedsandeler. Virksomheter med mer enn femti advokater beskjeftiger nå 36 prosent av markedet.

Bransjeundersøkelsen

- Gjennomført annet hvert år siden 2004.
- Baserer seg på et spørreskjema som sendes medlemmer av Advokatforeningen.
- Nytt av året er at også regnskapstall fra Brønnøysundregisteret for alle aktive selskaper innen juridisk tjenesteyting er hentet inn.
- Svarprosenten i årets undersøkelse er 35 prosent.
- Utføres av Kantar TNS i samarbeid med Advokatforeningen.
- Undersøkelsen kombinerer data fra bransjeundersøkelsen, lønnsundersøkelsen, Brønnøysundregistrene (Proff forvalt), SSB og Norges Bank.

Mager økning av antall kvinnelige partnere

Blant de 25 største advokatfirmaene står kvinneandelen på partnersiden nærmest stille, og har kun steget med 0,4 prosent de siste to årene.

TEKST: THEA N. DAHL

I 2015 viste tall fra TNS Gallup at kvinneandelen blant partnere i advokatbransjen som helhet lå på tjue prosent, en økning på seks prosent fra 2013. Den gang sa seniorkonsulent i TNS Gallup, Harald Djupvik, til Advokatbladet at man kunne regne med full likestilling på partnernivå innen 2050 om utviklingen fortsatte på samme vis. Kanskje til og med før. For de 25 største advokatfirmaene synker kvinneandelen sammenliknet med bransjen for øvrig. I 2016 lå snit-

tet på fjorten prosent på partnernivå, og en undersøkelse Advokatbladet har gjort viser at endringene siden den gang er minimale. Dårligst ut kommer Wikborg Rein med en kvinneandel på 6,3 prosent. 60 av de totalt 64 partnerne i firmaet er menn. – **NESTEN FLAUT** Managing partner i Wikborg Rein, Finn Bjørnstad, forteller at de ikke slår seg til ro med den lave kvinneandelen på partnernivå. – Vi har 23 nasjonaliteter her hos oss, noe vi anser som et stort pluss. At vi da henger etter med mangfold mellom kjønnene på partnernivå, er vi nesten litt flau over, sier Bjørnstad. Fram mot 2020 jobber Wikborg Rein med en strategi som ikke bare skal rekruttere kvinnelige advokater,

den skal også få dem til å bli værende og ta steget inn i partnerskapet. – Mer enn seksti prosent av de vi ansetter er kvinner, men så går andelen noe ned. Derimot har vi cirka 55 prosent kvinner på senioradvokatnivå, og således en meget god grunnstamme av kvinner som banker på døren til partnerskap de neste årene. – Her er fleksibilitet og individuell tilpasning viktig. Både at vi lytter til kvinnene og lærer av dem, men også at vi er tydelig på forventinger og har et opplegg det er fristende, og ikke skremmende, å fortsette med også etter småbarnsperioden. Mye av dette gjelder selvfølgelig like mye for våre mannlige advokater, sier Bjørnstad. – **MANGFOLD ER AVGJØRENDE** Bjørnstad forteller at de som et av tiltakene kjører et mentorprogram for

Tina Storsletten Nordstrøm i Kvinneutvalget håper å se større bevegelser i antallet kvinnelige partnere. Foto: Henrik Evertsson

Tabellen viser omsetningen i 2017 for de 25 største advokatfirmaene i Norge, ifølge Finansavisen Jus' oversikt, samt andelen kvinnelige og mannlige partnere.

	INNTEKTER 2017	ANTALL PARTNERE 2018			ANTALL PARTNERE 2016		
25 største advokatfirmaer i Norge, rangert etter omsetning		Menn	Kvinner	% kvinner	Menn	Kvinner	% kvinner
1. Advokatfirmaet Thommessen AS	851.376	49	5	9,30 %	46	4	8 %
2. Wikborg, Rein & Co Advokatfirma DA	832.843	60	4	6,30 %	49	4	7,50 %
3. Advokatfirmaet Schjødt AS	746.622	62	7	10 %	57	6	9,50 %
4. Advokatfirmaet Wiersholm AS	692.508	35	7	16,70 %	39	5	11,40 %
5. Advokatfirmaet BAHR Da	671.526	36	3	7,70 %	35	2	5,40 %
6. Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS	544.900	69	9	11,50 %	64	9	12,40 %
7. Advokatfirmaet Pricewaterhousecoopers AS	462.495	22	6	21,40 %	19	6	24 %
8. Advokatfirmaet SANDS	447.287	58	9	13,40 %	49	5	9,30 %
9. Deloitte Advokatfirma AS	427.199	33	7	17,50 %	32	4	11,10 %
10. Arntzen De Besche Advokatfirma AS	421.000	51	7	12 %	48	2	4 %
11. Advokatfirmaet Selmer DA	413.782	37	4	9,80 %	34	3	8,10 %
12. Kluge Advokatfirma AS	363.472	35	6	14,60 %	37	7	15,90 %
13. Advokatfirmaet Haavind AS	356.598	46	6	11,50 %	32	4	11,10 %
14. Ernst & Young Advokatfirma AS	267.885	18	9	33,30 %	20	7	26 %
15. Advokatfirma DLA Piper Norway DA	264.199	32	5	13,50 %	28	5	15,10 %
16. Advokatfirmaet Hjort DA	260.627	23	11	32,30 %	22	11	33,30 %
17. Kvale Advokatfirma DA	218.536	27	7	20,60 %	22	6	21,40 %
18. Advokatfirma Grette DA	204.750	23	4	14,80 %	22	3	12 %
19. Advokatfirmaet Føyen Torkildsen AS	170.957	23	2	8 %	26	4	13,30 %
20. Advokatfirma Ræder DA	155.099	22	2	8,30 %	20	3	13 %
21. KPMG Law Advokatfirma AS	147.138	18	4	18,20 %	16	4	20 %
22. Advokatfirmaet Elden DA	128.979	27	12	30,80 %	21	15	41,60 %
23. Advokatfirmaet CLP DA	127.445	13	1	7,10 %	12	1	7,70 %
24. Nordisk Skibsrederforening*	117.942						
25. Brækhus Advokatfirma DA	105.179	24	7	22,60 %	21	8	27,60 %
SUM:		843	144	14,6 %	771	128	14,2 %

* Rettshjelpsforening uten partnere // Omsetningstall i millioner kroner
KILDER: De 25 største firmaenes inntekter: Finansavisen JUS. Antall partnere: Firmaenes nettsider nå og i 2016

kvinnene på seniornivå, blant annet for å klargjøre hva som forventes for å komme over partnerkneika. – Det viktigste er det som skjer i hverdagen. Vi må være bevisste på å trekke kvinnene med oss, stille krav og gi dem sjansen. Vi kan ikke parkere dem fordi de kanskje ikke har den samme kapasiteten i en periode. Jeg tror nøkkelen ligger i god ledelse, og ikke minst planlegging av prosjekter. Og så er det overdrevet at alt må skje på kveldstid, slik trenger det ikke være. Bransjen er i steinalderen på en del ting, og kompetanse på organisasjon og ledelse har ikke alltid fulgt utvikling, mener Bjørnstad. Likevel er han optimist og mener det begynner å skje mye i bransjen på dette området. – Hvis vi lykkes i dette og får frem talentene vi har nå, kan de bli forbilder

som kan vise at det både er mulig, men også forenlig med barn og et godt liv. Det er noe av det viktigste på langsikt – gode kvinnelige forbilder i partnerrollen. Hvis vi ikke klarer det, vil vi feile, sier han. – Vi har en klar strategi, men så tar det jo litt tid. Det er ikke noe tvil om at en mannsdominert organisasjon ikke er en perfekt organisasjon og vi trenger kvinner for å balansere det ut. Mangfoldet er veldig viktig. – **KREVER DYPTGRIPENDE ENDRINGER** Leder for Advokatforeningens kvinneutvalg, Tina Storsletten Nordstrøm, mener utvikling går for sakte. – Vi har forståelse for at det tar tid å bygge opp en partner, og at dette er en prosess som går seg til etter hvert. Men nå har vi hatt fokus på kvinneandelen

såpass lenge at vi burde se noen større bevegelser snart. Selv om håpet er på plass, er Nordstrøm likevel skeptisk til om disse bevegelsene kommer riktig ennå. – Jeg tror det krever mer dyptgripende endringer, mer enn for eksempel interne kvinnettverk og ledelseskurs. Vi må endre holdninger og organisasjonsstrukturer, sier hun. Nordstrøm har stor tro på at et tydelig uttalt mål fra ledelsen om å øke kvinneandelene i de enkelte virksomhetene også vil ha effekt. – I tillegg må selskapene gå i seg selv og analysere hvilke formelle strukturer som opererer for at kvinnene ikke når opp. Hva er det som favoriserer menn og hvordan kan man endre dette.

Cato Schiøtz har skiftet jobb,
og er skeptisk til utviklingstrekk i advokatbransjen

– Man tillater seg ikke lenger slike partnere som meg

– Ingen skal fortelle meg at faktureringspresset i advokatbransjen ikke fører til overfakturerings, sier den frittalende og profilerte advokaten Cato Schiøtz (70).

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

I dette intervjuet snakker han om utviklingstrekk han er skeptisk til, om sin irritasjon over rike advokatfirmaer som melder seg ut av Advokatforeningen, og om hvordan kvinnes inntog i bransjen har ført til en høyere etisk standard.

Cato Schiøtz har i en årrekke vært en av Norges mest profilerte prosedyreadvokater, og har jobbet med store gjenopptagelsessaker som Liland-saken og nå Torgersen-saken.

Etter forti år i forretningsadvokatfirmaet Schjødt meldte han nylig overgang til Glittertind, et firma bygget opp av tidligere Schjødt-partnere, og ett av firmaene i landet som vokser raskest.

BUNNLINJE-SUGET STIGER

Schiøtz roser sin gamle arbeidsplass opp i skyene, men legger ikke skjul på at det er utviklingstrekk i bransjen han mener er alarmerende.

– Alle ser jo at inntjeningspresset stadig når nye høyder, og at suget etter maksimal bunnlinje og et høyt antall timer stiger. Det betyr også at rapporteringen blir mye strengere. Dette betyr at en ting jeg har satt pris på i alle år – den individuelle frihet – blir innskrenket, sier Schiøtz.

– Jeg har i alle år hatt en utstrakt frihet i Schjødt, og partnerskapet har vært veldig sjenerøst overfor min utakt, og min eksentrisitet. Men nå tillater man seg ikke lenger denne type partnere. Det er veldig leit, for er det noe advokatyret tidligere har vært forbundet med, så er det frihet. Men i dag har friheten for den enkelte partner i de store firmaene sunket radikalt, sier han.

PARTNER-BYTTER

At lønningene i de største firmaene er skyhøye, fører til at partnere i større

grad enn tidligere skifter beite, påpeker han.

– Schjødt har trukket til seg mange flinke partnere fra andre firmaer, og ingen skal fortelle meg at penger ikke er medvirkende årsak. Toppinntekter er viktig når det gjelder spørsmålet om rekruttering fra andre firmaer. Med de forskjellene som finnes, også mellom de store firmaene, skifter folk firma og partnerskap.

Men partnerne går inn i et strengt regime hvor den individuelle friheten blir innskrenket, mener han.

– Og hva skjer når arbeidspresset stiger, kontrollen blir større og friheten mindre, spør han.

– Jo, da blir trivselen mindre, det blir angst i gangene, og i aller verste fall, så jukser man med timene for å tilfredsstille det store kravet til inntjening. Dette siste spørsmålet er et underkommunisert tema. Og det er kunden som betaler, selvfølgelig.

MEDALJENS BAKSIDE

– Faren for at man da skriver timer med gaffel for å oppnå det som forventes, er et spørsmål som ikke bare gjelder for partnerne, men også for fullmektigene og advokatene. Dette er baksiden av medaljen, og langt på vei et ikke-tema, mener Schiøtz.

Å diskutere dette er viktig, mener han, og understreker at Schjødt absolutt ikke er noe verre enn andre.

Noen firmaer tør å gå motstrøms, mener han, og trekker frem sitt nye firma Glittertind og advokatfirma Hjort («jeg har i årevis snakket pent om dem») som slike firmaer.

Glittertind roser han for å ha «lavere skuldre, og det gjelder ikke bare kleskoden».

LEDESTJERNER

– Hvem er dine faglige forbilder?

– Ikonene har man jo gjerne i generasjonen over seg. For min egen del vil jeg trekke frem Annæus Schjødt, som jeg jobbet med i fjorten år. I tillegg synes jeg at Jon R. Gundersen og Pål W. Lorentzen i alle år har representert

standen på en flott måte. Og så er det to i Schjødt som jeg synes er fremragende, og det er Sigurd Holter Torp og Thomas Horn. Sistnevnte er Norges mest analytiske advokat, og Torp er en djevel på faktum, sier Schiøtz.

En ting han synes er forunderlig, er at kvaliteten på advokaters arbeid etter hans mening ikke har økt i takt med inntjeningen.

KVALITETSHEVING

– I andre bransjer, som for eksempel i medisin og ingeniørfag, har det vært en ekstrem utvikling, og man får til ting som var utenkelige for forti år siden. Det har rett og slett vært en voldsom kvalitetsheving. Men slik er det ikke i advokatbransjen. Vi er ikke flinkere advokater i dag, og dommene er ikke bedre. Vi jobber i en bransje der inntektene har eksplodert, men der kvaliteten på det vi leverer, er den samme.

– Advokatbransjen er helt unik i så måte. Dette er et særtrekk for advokatbransjen, uten at det reflekteres over, sier Schiøtz.

Advokatbransjen bør ha like mye fokus på faglig utvikling som på økonomi, mener han.

KVINNER MER ORDENTLIGE

At det nå er svært mange kvinner blant nyansatte i de store advokatfirmaene,

Cato Schiøtz (70) startet i Schjødt i 1978, og ble partner i 1983.

Har prosedert over forti saker i Høyesterett.

Spesialist på forretningsjuridisk prosedyre, særlig innenfor ytringsfrihet og økonomisk kriminalitet.

Bosatt på Holmenkollen, men eier en gård på Biri som er en av Opplands største produsenter av økologisk melk.

Svært engasjert i kulturlivet og i den antroposofiske bevegelsen. Skrevet en rekke bøker. Vært styremedlem i blant annet Morgenbladet, Kon-Tiki Museet og Teater Innlandet.

Cato Schiøtz har de siste årene jobbet det han kaller «vanvittig mye» for å få Torgersen-saken gjenopptatt. – Hovedutfordringen nå er psykologisk; å få medlemmene i Gjenopptakelseskommisjonen til å nullstille seg. Greier jeg det, er jeg optimistisk, sier han.

er både veldig hyggelig, og svært bra for bransjen, mener Schiøtz.

– Selv om det går veldig sent, så er det bare et tidsspørsmål før kvinnene går gjennom det siste glasstaket og i mye større grad tas opp som partnere. Men samtidig må bransjen slappe litt av på inntjeningskravet, og heller ha et lavere uttak, ellers får man ikke kvinnene opp. Bransjen må ta alvorlig at nye partnere hverken kan eller vil bruke så mange timer som forventet. Dette gjelder menn også.

– Og så er det slik, at når man får et høyere antall kvinner i bransjen, øker det etiske nivået. Vi ser jo at menn er overrepresentert i disiplinærsaker. Jo mer kvinner, jo mer ordentlig blir bransjen. Det er veldig gledelig, sier Schiøtz.

PIPPIS LÆRE

Da han sluttet i Schjødt, skrev han et takk-for-seg brev til kollegene.

– Jeg skrev at vi ikke må glemme at kjerneverdien i all advokatvirksomhet er å fremme rett og hindre urett. Men det holder ikke bare å si det, man må også ha et forhold til det. Det kan ikke være slik at når inntektene fordobles, så halveres pro bono-innsatsen.

Schiøtz jobber nå i Glittertind, der fem av syv partnere, pluss fire fullmektiger og sekretærer, kommer fra Schjødt. – Firmaet har en enda klarere prosedyreprofil, forteller Schiøtz, som nå har fast lønn.

I det samme brevet siterte han en han betegner som en «klok person», nemlig Pippi Langstrømpe.

– Hun sa at når man er veldig sterk, så må du være veldig snill. De store advokatfirmaene er veldig sterke. Om de ikke deler med de ansatte i form av bonuser, så er det i tillegg stusselig. Men må være raus overfor egen administrasjon, og ta sitt samfunnsansvar på alvor, sier Schiøtz.

STØTTER ADVOKATFORENINGEN

Han synes også det er forstemmende at mange advokater i de store advokatfirmaene har et lunkent forhold til Advokatforeningen.

– Det irriterer meg. Vi ser at advokater i de store firmaene melder seg ut, eller engasjerer seg i stadig mindre grad. Det er beklagelig. Det burde være en selvfølge for alle advokatene i de store firmaene å være medlem. Man organiserer seg i den organisasjonen som fronter advokatene, det gjør man bare! Jeg ser med beklagelse at antall medlemmer fra de store firmaene synker, og at oppslutningen om Advokatforeningens arbeid ikke er så stor som ressursene og størrelsen på disse firmaene tilsier, sier Schiøtz.

Antroposofi

En filosofi eller åndsvitenskap grunnlagt av Rudolf Steinar som ønsker å forene naturvitenskap og intuisjon. «Ifølge antroposofien er mennesket av åndelig natur; det er utgått fra en åndelig verden, og skal vende tilbake til en åndelig tilværelse. Fra denne tilværelsen blir mennesket gjenfødt på Jorden.»

(Kilde: Store Norske Leksikon)

Han har selv hatt mange verv i Advokatforeningen, og synes det er viktig å være med og påvirke samfunnsutviklingen.

UNDRENDE OG TAKKNEMLIG

Han planlegger ikke å jobbe fulltid med juss i sin nye jobb.

– Jeg har hatt en stor klient de siste tretti årene, og det er Rudolf Steiner, fleiper han.

Schiøtz har vært en talsmann for antroposofien i en årrekke, og vært styremedlem eller juridisk rådgiver for en lang rekke antroposofiske organisasjoner.

– I tillegg til advokatvirksomheten kommer jeg til å jobbe med antroposofi, litteratur og kultur også i fortsettelsen, det er noe jeg har gjort i alle år, og som det er berikende å drive med. Torgersen-saken har tatt mye av min tid de siste årene, og der venter vi et tilsvarende fra statsadvokaten 1. oktober. På kultursiden har jeg, sammen med forfatter Peter Normann Waage, skrevet en essaysamling om André Bjerke som kommer ut i november.

– Hva er forskjellen på deg som 30-åring og som 70-åring?

– Jeg er i dag mer undrende overfor de store spørsmålene i livet, og mye mer takknemlig, enn jeg var som 30-åring.

– Har du et råd til unge advokater?

– Ja. Livet som advokat kan bli vanskelig. Men hvis du på sikt neglisjerer familie og venner, har du tapt. Ingen millioninntekt kan kompensere for det.

Advokat Halvor Manshaus
og Håkon Wium Lie.

Rettspraksis.no tapte mot Lovdata

Initiativtakerne Håkon Wium Lie og Fredrik Ljone i nettstedet Rettspraksis.no må slette alle rettsavgjørelser hentet fra Lovdatas database mellom 2002 og 2007, samt betale 370.000 kroner i omkostninger til stiftelsen.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

– Lovdata legger ned et omfattende arbeid med å gjøre rettsavgjørelser tilgjengelig. Det er ikke fritt for andre å benytte seg av det materialet vi utarbeider. Det er vi glade for at har Oslo byfogdembete har gitt oss fullt medhold i, skriver Odd Storm-Paulsen, direktør i Lovdata, i en pressemelding.

Nesten nøyaktig tre måneder etter at Lovdata tok ut søksmål mot initiativta-

kerne bak Rettspraksis.no og midlertidig forføyning ble et faktum, møttes de til muntlig forhandlinger hos Oslo byfogdembete i slutten av august.

IKKE OFFENTLIG ORGAN

Et av hovedstridspunktene var hvorvidt Lovdata kan regnes som et offentlig organ. Retten konkluderer med at Lovdata ikke er omfattet av offentlighetsloven, og presiserer at det er Lovdatas situasjon i dag som er avgjørende.

I kjennelsen står det at:

«De saksøkte påberoper offentlighetsloven som argument for at de ikke har krenket databasevernet i månedene før mai 2018 og fram til i dag. Den påberopte særstilling for Lovdata i tiden fram til 2008 behøver retten for dette spørsmål ikke vurdere.»

Da Lovdata og Rettspraksis.no startet de muntlige forhandlingene

30. august, ble det tidlig klart at saksøker frafalt sitt opprinnelige standpunkt og mener rettsavgjørelsene fra før 2002 havner utenfor databasevernet fordi de er eldre enn femten år.

«FRIGJORDE» DOMMER

Det var 17. mai i år at Ljone og Lie lanserte nettstedet Rettspraksis.no med den hensikt å gjøre alle rettsavgjørelser tilgjengelig for allmennheten til evig tid.

Da Rettspraksis.no delte en melding om lanseringen av nettsiden på Facebook, kommenterte Wium Lie selv: «Gisseldrama i Høyesterett: Rettsavgjørelsene er satt fri!»

Det meste av innholdet ble hentet fra stiftelsen Lovdata, som derfor mente det ferske nettstedet drev stofftyveri og hadde krenket deres databasevern.

INNOVATIVT SAMARBEID OM EIENDOMS- OPPGJØR	FRIGJØR RESSURSER OG KAPITAL	ØKT FORTJENESTE OG MINDRE ANSVAR
--	------------------------------------	---

ADVOKAT PAKKEN

VI TILBYR TRE SAMARBEIDSMODELLER FOR ADVOKATER

- 1 Ved kontrakts-/oppgjørsoppdrag tar advokaten seg av kontraktsmøte og trenger ikke eiendoms-meglerbevilling. **Weboppgjør** eier klientregnskap/klientkonto, tar kontroll på pengeheftelser, foretar tinglysing og gjennomfører sluttoppgjøret.
- 2 Advokaten sørger for hele salgsprosessen til og med kontraktsmøte. **Weboppgjør** eier klientregnskap/klientkonto, tar kontroll på pengeheftelser, foretar tinglysing og gjennomfører sluttoppgjøret.
- 3 Ordinær systemleveranse fra websystemer med eller uten oppgjørstjeneste fra **Weboppgjør**. **Weboppgjør** vil da foreta oppgjør i advokatens klientregnskap og benytte advokatens klientkonto.

W. weboppgjør

morten@weboppgjør.no | 55 50 85 90 / 934 22 790 | www.weboppgjør.no

Ny hvitvaskingslov trer i kraft 15. oktober

– Bør vurdere å droppe transaksjoner

Den nye hvitvaskingsloven kan by på utfordringer for små og mellomstore advokatbedrifter. – Noen av de små firmaene bør kanskje vurdere om de i det hele tatt skal foreta transaksjoner. I hvert fall bør de unngå å bruke klientkonti mer enn høyst nødvendig, sier hvitvaskingseksperter Niels Kristian Axelsen.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

I midten av september bestemte Regjeringen at den nye hvitvaskingsloven blir gjeldende fra 15. oktober 2018. Endringene innebærer nye tiltak mot hvitvasking, men også mot terrorfinansiering.

Loven gjennomfører store deler av EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv, og strammer inn hvitvaskingsrutinene til mange advokater.

Nå blir det krav om at hver enkelt bedrift må tilpasse lovverket etter sin egen virksomhet, og alle klienter og oppdrag må risikovurderes uavhengig av størrelsen på advokatfirmaet.

– Det nye regelverket krever en langt mer proaktiv holdning av advokatfore-

takene. Styrene og den hvitvaskingsansvarlige må ha god kontroll på hva slags virksomhet *alle* advokatene i firmaet bedriver, sier advokat dr.juris og ekspert på hvitvasking, Niels Kristian Axelsen.

Han driver egen advokatvirksomhet i kontorfellesskap med Ro Sommernes i Oslo.

Han mener det er åpenbart at det nye regelverket vil bli krevende for de små og mellomstore advokatfirmaene, som ikke har de samme ressursene som de store.

– Noen av de små firmaene som driver hovedsakelig med prosedyre og/eller straffesaker bør kanskje vurdere om de i det hele tatt skal foreta transaksjoner. Det kan fort bli mer ressurskrevende enn det smaker.

RUTINESVIKT

Reglene slår fast at hvitvaskingsansvarlig skal være en person i ledelsen. Foreløpig er dette en funksjon som ikke kan delegeres til medarbeidere eller til andre utenfor bedriften, forteller Axelsen.

– Foretar man ikke transaksjoner, kan man forenkle rutinene sine betydelig, da vil virksomheten for alle praktiske formål falle inn under advokatunntaket i loven.

– *Hvor er det skoen trykker?*

– Det er nok rutinene for dokumentasjon av risikovurderinger og undersøkelser, både generelt og av det enkelte oppdrag, som svikter. Videre er det nok mange som ikke i tilstrekkelig grad har oversikt over reelle rettighets-

UTFORDRER TAUSHETSPLIKTEN: – Hvitvaskingsloven stiller krav til advokater om at de skal rapportere inn egne klienter dersom de mistenker hvitvasking. Det er problematisk, men jeg tror de fleste vil kunne håndtere det greit dersom de lærer seg regelverket godt nok, sier Niels Kristian Axelsen.

havere i de foretakene som er involvert i en transaksjon. Mange har også problemer med å forstå hvor omfattende transaksjonsbegrepet er.

– Jeg er redd for at det fortsatt er noen foretak som ikke har god nok kontroll på midlene som går inn og ut av klientkontoen. Det siste er i så fall svært alvorlig.

DÅRLIG TILPASSET

Axelsen mener hvitvaskingsreglene er dårlig tilpasset advokatvirksomheter, fordi reglene i utgangspunktet ble laget for bank og finanssektoren. Det bærer de fortsatt preg av.

– Jeg ser frem til at det kommer en veileder fra Tilsynsrådet som kan avklare en del spesielle spørsmål for advokatbransjen, for eksempel hvordan firmaer som bare har oppdrag som ikke er «transaksjoner», i praksis skal forholde seg til loven.

Han mener regelverket byr på en del vanskelig tolkningsproblemer for advokater, spesielt siden det finnes svært lite litteratur på området.

– Reglene har vært lite tilgjengelige, og det har i stor grad vært overlatt til den enkelte rapporteringspliktige selv å tolke det til dels upresise lovverket. Når det samtidig er lite litteratur om reglene, kan en veileder være til god hjelp, sier han og legger til:

– For øvrig tror jeg det bare er et tidsspørsmål før vi kan kjøpe software som kan avhjelpe situasjonen, i hvert fall for små og mellomstore firmaer. Men det vil naturligvis føre til økte kostnader, som igjen vil bidra til ytterligere høyere advokatkostnader for klientene.

– Det bør derfor være et mål for alle, både myndigheter og Advokatforeningen, å bidra til at dette kan gjennomføres med minst mulig ressursbruk for det enkelte advokatforetak.

ØKTE KRAV TIL RISIKOVURDERING

Axelsen har holdt kurs for advokater om hvitvasking i mange år allerede. Selv om bevisstheten rundt reglene har økt mye siden forrige lovoppdatering i 2009, er det fortsatt et stykke å gå for mange, mener han.

– Dette henger nok også sammen med at Tilsynsrådet tidligere har hatt begrenset fokus på dette området, men fokuset er imidlertid nå økt betydelig, og advokatforetak som ikke følger reglene må nå forvente sanksjoner.

Dette er noen av de viktigste punktene i den nye loven:

- Inntil ni millioner kroner i overtredelsesgebyr for advokater.
- Styrket fokus på risikobasert kontroll.
- Krav om skriftlighet i alle ledd.
- Krav til forsterket kontroll ved inntak av politisk eksponerte personer som klienter, såkalte PEPs.
- Utvidede sanksjonshjemler for Tilsynsrådet.

Det nye regelverket strammer blant annet inn kravene om reell risikovurdering, og advokatforetak må kunne dokumentere disse vurderingene skriftlig.

– Det er mer krevende ettersom det fordrer at de rapporteringspliktige må utvise en større grad av skjønn. Objektive regler er naturlig nok enklere å forholde seg til, men kan også gi mange uheldige utslag.

– *Hva er det de mindre firmaene bør være spesielt oppmerksomme på?*

– Jeg vil særlig peke på at de må kunne fremvise skriftlig dokumentasjon av de undersøkelser og risikovurderinger de gjør, svarer Axelsen.

Dette må advokater kunne svare på:

- Hvordan kan min virksomhet misbrukes til hvitvasking og terrorfinansiering?
- Hvilke klientgrupper og hvilke transaksjonstyper innebærer risiko for hvitvasking og terrorfinansiering?
- Er vår risikovurdering av virksomheten skriftlig og oppdatert?
- Er rutinene skriftlige, oppdaterte og godkjent på øverste nivå (styret)?
- Er det utnevnt en hvitvaskingsansvarlig i ledelsen med ansvar for å føle opp rutinene?
- Har vi systemer for opplæring av ansatte? Følges disse opp? Er ansatte kjent med risiko og rutiner?
- Hvor nøye er vi på å dokumentere at vi har gjennomført hvitvaskingskontroll?

Kilde: Kristine Frivold Rørholt og Susanne Munch Thore

De viktigste endringene

Den nye loven gjelder for advokater i to type situasjoner: Når advokaten på klientens vegne utfører en transaksjon, og når advokaten bistår klienten ved planlegging eller utførelse av en transaksjon, for eksempel kjøp og salg av fast eiendom, eller forvaltning av klientens midler.

TEKST: NINA SCHMIDT

Lovens anvendelsesområde for advokater gjelder for disse to hovedkategoriene av situasjoner, skriver Advokatforeningen på sine nettsider i en oppsummering av de viktigste endringene i loven.

De viser til lovens § 4 (2) bokstav C for en uttømmende angivelse av situasjonene. Loven finner du i sin helhet på Lovdata.

Her er de viktigste endringene, utover anvendelsesområdet:

ØKT FOKUS PÅ RISIKOVURDERING OG RUTINER

Alle advokater må ha tilpassede rutiner og risikovurderinger, men store advokatforetak med flere høyrisiko-klienter

vil ha behov for andre rutiner enn et firma med lavrisiko-klienter.

Kundetiltak skal være risikobaserte. Det kreves legitimasjon selv ved forenklede kundetiltak. Dagens unntak for legitimasjonskontroll der advokaten har god kjennskap til klienten, faller bort.

FORSTERKET KUNDEKONTROLL

Politisk eksponerte personer i utlandet, men også i Norge, krever forsterket kundekontroll. Dette betyr at kretsen av personer som må kontrolleres ekstra, blir langt større enn tidligere.

KRAV TIL DOKUMENTASJON

Alle advokater må ha skriftlige rutiner og risikovurdering av egn virksomhet, og kunne dokumentere hvordan

hvitvaskingskontrollen håndteres. Alle advokater er også pålagt å gjennomføre opplæring i hvitvaskingsregelverket.

SANKSJONSREGIMET

Advokater kan ilegges gebyr på inntil ni millioner kroner for overtredelse av hvitvaskingsregelverket.

Advokatforeningen er i gang med å oppdatere sine nettsider om hvitvasking. Sjekk <https://www.advokatforeningen.no/radgivning/hvitvasking>

– Oppdatert veileder på vei

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet jobber nå med ny veileder om hvitvaskingsregelverket.

TEKST: THEA N. DAHL

Seniorrådgiver i Tilsynsrådet, Jonas Haugsvold, forteller at de i utgangspunktet hadde en veileder ferdig da den siste proposisjonen til ny hvitvaskingslov kom.

– Den nye proposisjonen inneholdt flere forslag til endringer i loven. Dermed valgte styret å utsette publiseringen av veilederen til vi hadde implementert disse.

Haugsvold sier at de også venter på innspill fra hvitvaskingsutvalget til Advokatforeningen som de ennå ikke har fått.

– Jeg tør ikke slå fast en publiseringsdato, men målet er å få den ut så tett på 15. oktober som mulig.

Sier nei til oppdrag

Managing partner Morten Smørdal i BAHR opplyser at selskapet innimellom sier nei til oppdrag på bakgrunn av mistanke om risiko for hvitvasking.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Ifølge Smørdal har firmaet allerede gode rutiner for klientsjekk, og for å unngå å bli misbrukt i forbindelse med hvitvasking.

– Det er et regelverk i dag også og vi har gode interne prosedyrer for klientsjekk og oppdragsklarering. De nye reglene vil ikke innebære behov for vesentlige endringer av våre rutiner.

For to år siden foretok Ernst & Young på vegne av Tilsynsrådet en vurdering av rutineene hos flere advokatfirmaer.

– Vurderingen var at våre rutiner er strengere enn det som kreves etter regelverket for hvitvasking. Vi bruker i dag også ulike verktøy for klientsjekk.

Det viktigste er ifølge Smørdal å ha et bevisst forhold til hvem man påtar seg oppdrag for, og identifisere områder og oppdragstyper der det er risiko for at man som advokatfirma kan bli misbrukt i hvitvasking.

Han tillegger at BAHR innimellom får henvendelser hvor de anser at det er høyere risiko involvert.

– Der hvor vi mistenker at det er forsøk på å involvere oss i hvitvasking så avstår vi selvfølgelig. Men dette er gjerne en type oppdrag som vi uansett ville sagt nei til, sier Smørdal.

– Dommerne er blitt mer humane

Å få tittelen «møterett for Høyesterett» er fortsatt et nåløy med høy prestisje. Tidligere høyesterettsdommer Jens Edvin A. Skoghøy trøster unge prosedyreadvokater med at dommerne i det minste er blitt mer humane mot prøve kandidatene.

TEKST OG FOTO: ARNE KONGSNES

Onsdag 29. august var den nåværende jusprofessoren fra Universitetet i Tromsø trekkplasteret da rundt hundre yngre prosedyreadvokater samlet seg hos Haavind i Bygdøy allé i Oslo. Den årlige samlingen går på rundgang blant de store advokatselskapene.

EN TITTEL FOR DE FÅ

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet opplyser at det per 31. desember 2017 var 7.840 personer registrert som praktiserende advokater. Selv ikke Høyesterett selv har oversikt over hvor mange av disse som har «møterett for Høyesterett», som tittelen har vært siden 1978 – da den avløste «høyesterettsadvokat».

Advokatbladet får via andre kilder bekreftet at det er et rimelig anslag at 550–600 av dagens advokater har møterett for Høyesterett – med andre ord godt under ti prosent.

Skoghøy, som selv satt som dommer i Høyesterett i nesten 19 år (1998–2017), forteller at nåløyet historisk var mye trangere: I 1860 hadde kun ti advokater møterett for Høyesterett, før ordningen senere ble friggitt.

– I dag er det nærmest unison oppslutning i Høyesterett om at ordningen

med møterett for Høyesterett ikke bare skal bestå, men kravene er også skjerpet gjennom den nye Advokatveilederen, sier Skoghøy.

MER HUMANE SPØRSMÅL

Skoghøy husker godt sine egne prøvesaker for Høyesterett.

Jeg følte jeg stod i konstant motvind i tre dager, sier Skoghøy – med klar adresse til dommernes intrikate spørsmål til prøve kandidatene.

I dag bruker han dommerkompetansen sin i enkelte voldgiftssaker ved siden av jobben som jusprofessor hjemme i sitt kjære Tromsø.

Som høyesterettsdommer synes han av og til enkelte av dommerne gikk over streken:

– Da fikk jeg svaret: «Hvorfor skal de ha det så mye bedre enn vi hadde det»? Men i dag er de altså langt mer humane i spørsmålsstillingen, understreker Skoghøy.

Skoghøy har også opplevd at en advokat besvimte etter å ha blitt kjørt hardt av en av dommerne i prøvesaken. Skoghøy selv administrerte. Kandidaten våknet opp etter å ha fått en karafel kaldt vann i fjeset.

– Vi innvilget kandidaten en halvtimes pause og han besto prøven.

SKRIFTLIG VEILEDER

– Tidligere eksisterte kriteriene for å bestå prøven i dommernes hode. Nå er kravene skjerpet og formulert skriftlig, forklarer Skoghøy.

Kravene som stilles til prøve kandidatene, som må prosedere to prøvesaker muntlig for Høyesterett, skal sikre Høyesteretts behov for et godt avgjørelsesgrunnlag.

– Tømmefingerregelen er et hovedinnlegg på minst to timer, men ikke alle trenger to timer for å vise at de er totalt udugelige, sier den erfarne professoren til latter fra salen.

I motsetning til i Storbritannia, gir ikke Høyesterett her hjemme karakterer på prøvesakene. Her er det bestått eller ikke, og begge sakene må bestås. Stryker du, må du vente to år før du kan gjøre ditt siste forsøk.

Dømmende rett avgjør om prøven er bestått, og avgjørelsen er endelig. Prøveadvokatene kan få en muntlig tilbakemelding, normalt fra førstevoterende, etter at dommen er klar.

Avgjørelsen meddeles prøveadvokaten skriftlig uten begrunnelse.

– Dette ble innført etter at en prøveadvokat fikk en så forsiktig muntlig tilbakemelding at han trodde han hadde bestått, sier Skoghøy.

Vant for «Beste Løsning for enklere tilgang til jus» for ide om en plattform som vil synliggjøre «shady terms» før man gjennomfører et kjøp online. Teammedlemmer Atle Oftedahl, Caspar Vinje Hagland, Cecilia Vinje Hagland, Mads Lindback, Maria Inderberg og Natalia Przystasz.

Hackathon

med tekno-ideer for advokatbransjen

På den aller første Oslo Legal Hackathon jobbet 140 deltagere fra juss, IT-bransjen, forretningsutviklere og designere sammen for å skape teknologiske nyvinninger.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Deltagerne fikk i oppgave å utvikle digitale løsninger som enten kan gjøre jussen lettere tilgjengelig for publikum, eller bidra til å effektivisere advokatvirksomhet.

Initiativtaker og tidligere Wiersholm-advokat Merete Nygaard, som

– Alle som vil se hva som skjer i praksis må være med her, sier initiativtaker Merete Nygaard. Foto: Henrik Skjevestad

nå driver start up'en Lawbotics, gledet seg over stor interesse for hackathonet, og håper arrangementet blir et årlig event.

I løpet av hackathonet, som varte i 24 timer fra fredag ettermiddag til lørdag ettermiddag, jobbet studenter og yrkesutøvere sammen i team i Gyldendals lokaler i Oslo for å finne løsninger.

Lørdag kveld ble forslagene presentert for en jury som kåret de beste bidragene.

ADVOKATFIRMAER MED

– Tanken er at det skal skje litt magi når man setter sammen folk med ulike bakgrunner. Dette er et praktisk eksempel på hvordan det faktisk kan skje. Teknologene er nok mer vant til kon-

septet hackathon enn det juristene er. Men for at det skal skje noe må de som har fagkunnskap bidra med sin kunnskap også, sier Nygaard.

Med på hackathon-lagene var en rekke av landets største advokatfirmaer, i tillegg til Juristenes Utdanningscenter (JUS) og Advokatforeningen.

– Jeg tror firmaene er nysgjerrige på hva som vil skje, og ønsker å skaffe seg kunnskap, sier Nygaard.

LANG KVELD

– Jeg håper de som deltar her lærer noe i løpet av helgen, som de kan ta med videre til sine selskaper, og at dette blir en del av legal tech-bølgen som bare så vidt er i gang i Norge.

Denne gjengen vant «Beste løsning for effektivisering av jus/advokatvirksomhet» med sin idé «Eiendomsportalen-på rett grunn: Siden som gir tilgang til all tilgjengelig informasjon om alle eiendommer – under ett tak.» Teamet bestod av Vjosa Max, Aksel Wilhelm Jebsen, Philip Dang, Audun Brustad og Berit Finstad.

Oslo Legal Hackathon

140 deltagere, 30 mentorer, 24 samarbeidspartnere, 5 foredragsholdere, 6 jurymedlemmer og 14 styremedlemmer.

Blant samarbeidspartnerne er Advokatforeningen, JUS, Kluge, Hjort, BAH, Kvale, EY, Wiersholm, DLA Piper, KPMG, Selmer, Wikborg Rein, Haavind, Help forsikring, Bull & Co, Codex advokat og Simonsen Vogt Wiig.

Arrangementet foregikk i forlaget Gyldendals lokaler i Oslo.

Eventet utgjorde en kick-start på Oslo Innovation Week, et ukelangt arrangement som retter fokus mot innovasjon, miljø, entreprenørskap, og bærekraftig vekst, og med egne pitche-konkurranser der innovatører konkurrerer om å skape nye teknologiske løsninger.

Noen av deltagerne bestemte seg for å jobbe med oppgaven store deler av natten.

– Vi har lyst å gjøre dette til et årlig event, og neste år prøver vi å knytte til oss enda flere teknologer, sier Nygaard.

To lag fikk pris for beste løsning, mens Team Velosidoc fikk presentasjonspris for sitt forslag om en effektiv, dynamisk og presis dokumenthåndtering i tvistesaker. Team Noracle vant prisen «beste fremførelse» for forslaget om en løsning som tilbyr tilgjengelig og forståelig juridisk rådgivning – på ditt eget språk.

Juryen bestod av f. v. Malcolm Langford (professor juridisk fakultet, UiO), Karl Alveng Munthe-Kaas (gründer av Kolonial.no), Silvija Seres (matematiker og teknolog), Merete Nygaard (Lawbotics), Anne-Berit Urke (advokat Innovasjon Norge) og Bjørn-Are Lyngstad (IKT seksjonsleder i Domstoladministrasjonen).

Hackathonet startet fredag ettermiddag med introduksjon til tekniske verktøy og foredrag om lean methodology. Foto: Henrik Skjevestad

Advokaten har fått operert inn en hjertestarter.

Narko-siktet Tromsø-advokat: – Jeg har svekket advokatstandens rykte

En av de to siktede Tromsø-advokatene erkjenner at han har bidratt til å påføre advokatstanden en kraftig ripe i lakken, men er sterkt kritisk til at han ikke har fått nødvendige helsetjenester mens han satt fengslet.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

TROMSØ: Advokaten i slutten av fortiårene ble alvorlig hjertesyk mens han satt i varetekt, og ble innlagt på sykehus en rekke ganger – og flere ganger hurtig skrevet ut igjen.

– Jeg føler er at jeg har fått min straff: Tre måneder i varetekt, og straffet for livet med en skade staten har påført meg fordi man i fengsel ikke tar pasi-

enten seriøst, sier advokaten til Advokatbladet.

23. juni ble to advokater fra Tromsø varetektsfengslet, mistenkt for å være innblandet i det som omtales som Nord-Norges største narkotikasak. Totalt er åtte personer siktet i saken, som startet med at 66 kilo amfetamin ble beslaglagt på et Tromsø-hotell i oktober i fjor.

– SKAMMELIG

Den ene av advokatene er nå løslatt, men han er siktet for overtredelse av straffeloven paragraf 232. Den andre advokaten i saken sitter fortsatt i varetekt.

Advokatbladet møter den løslatte advokaten hjemme i stuen i Tromsø. Han forteller at han har sittet i avhør i drøyt åtti timer til sammen.

– Det er skammelig det jeg har gjort. Jeg har påført kolleger ubehag, og vært med på å svekke advokatenes rykte, og gitt advokatstanden en kraftig ripe i lakken. Det må jeg beklage overfor alle kolleger – ikke bare de jeg jobbet med, sier advokaten.

I tillegg til et tillitsverv i Advokatforeningen, hadde advokaten en rekke styreverv.

– Jeg håper folk skjønner at det jeg har gjort ikke er gjengs for advokater, og ikke er det for meg heller, sier advokaten.

Av hensyn til familien ønsker han å være anonym.

ERKJENT MEDVIRKNING

Han ønsker ikke å gå i detalj om saken, men forteller at han har erkjent delvis straffeskyld, og hevder at han overho-

det ikke har noe med innføringen av hoveddelen av de 66 kiloene amfetamin hovedsaken omhandler.

– Jeg har medvirket til 1,9 kilo, og medvirkningen har skjedd på bakgrunn av kontakt med den andre advokaten. Jeg formidlet en kontakt videre. Men jeg har ingen ting å gjøre med resten av kiloene i saken, bedyrer advokaten.

Advokaten satt de første dagene i Mosjøen fengsel før han ble flyttet til Bodø fengsel.

– I Bodø fengsel hadde jeg tre-fire klienter som gjorde at jeg isolerte meg selv. Jeg ville helst ikke møte dem. Det er definitivt en ekstra utfordring å være advokat i fengsel, sier Tromsø-mannen.

ALVORLIG SYK

Advokaten er i dag alvorlig hjertesyk, med en betydelig svekket allmenntilstand. Han forteller at det hele startet med at han den 2. juli fikk brystsmarter og slet med søvmangel, og ba om å få legetilsyn i fengselet. Dagen etter kom han til fengselslegen som journalførte symptomene, og skrev ut medisiner.

– «Sannsynligvis er det bare angst», sa legen. Men jeg har aldri hatt angst, og aldri hatt en jobb som er forenlig med å ha mye angst. Jeg har derimot tre onkler som har dødd ganske tidlig av hjerteinfarkt.

DØDSANGST

Først 17. juli, etter nok en gang å ha klaget på kraftige smerter, fikk advokaten tilsyn av ambulanspersonell. Smertene viste seg trolig å stamme fra et alvorlig hjerteinfarkt den 2. juli, forteller advokaten.

Han ble sporenstreks fløyet med luftambulans fra Bodø fengsel til Universitetssykehuset Nord Norge (UNN). Men bare tre dager senere ble

han skrevet ut, og sendt med rutefly tilbake til Bodø fengsel.

– Man må huske på at jeg ikke skulle skrives ut til mitt hjem, men til et isolat der jeg skulle tilbringe 23 timer i døgnet for meg selv. – Da jeg kom tilbake til Bodø fengsel, reagerte fengselsbetjentene på at de synes

det var altfor tidlig. Så skjer det samme tre dager etterpå: Jeg klarer ikke puste ordentlig igjen, blir sendt til sykehuset i Bodø, innlegges i tre dager, og skrives så ut, tilbake til fengselet. Etter bare fire-fem timer fikk jeg de samme problemene. Da ble jeg på nytt sendt med ambulansfly til Tromsø.

– Da stilte overlegene Pål Tande og Eivind Fosse opp, og sa at det hadde skjedd mye feil i saken. De meldte Bodø fengsel til fylkeslegen, og meldte fra om internt avvik for den tidlige utskrivelsen fra Tromsø. Da ble jeg værende på Tromsø sykehus i fem uker, forteller han.

– At Tande og Fosse sto opp mot politiet som ønsket å spare kostnader, berget sannsynligvis livet mitt. Jeg er så glad for at de to var der og sto imot systemet.

– VILLE BARE HA HJELP

Ifølge en legeerklæring fra hjertemedisinsk avdeling ved UNN, er advokaten avhengig av «god medisinsk oppfølging og pasientens egeninnsats for å redusere fremtidig risiko for alvorlig sykdom og tidlig død».

«Ut fra den sykehistorien pasienten presenterer, mistenkes det at han ved to anledninger har blitt frarøvet retten til adekvate helsetjenester i fengsel», heter det i erklæringen.

– Sannsynligvis var det da jeg hadde disse symptomene at infarktett skjedde. Hadde jeg blitt behandlet da, hadde jeg blitt helt frisk. Det er det frekkeste!

– Er du bitter på behandlingen du fikk i fengselet?

– Jeg er faen så bitter! Det er jeg.

Har taushetsplikt

Arne M. Myrland, helseleder i Bodø fengsel, sier at han beklager at en av de innsatte i Bodø fengsel har opplevd helsetilbudet som dårlig, men at han på grunn av taushetsplikten ikke kan kommentere enkeltsaker.

– På generelt grunnlag kan jeg si at vi har en forsvarlig helsetjeneste i fengselet. Det betyr at vi har lege til stede to dager i uka, og at vi har fire sykepleiere ansatt for å ivareta de innsattes helsebehov.

ER BLITT RESERVET

Advokaten kommer nå til å gå til sak for å få erstatning.

– Jeg ble frarøvet en ordentlig behandling, og det skal jeg ha betalt for. Jeg har aldri hatt angst, og alltid kunnet prate med alle typer mennesker. Nå er jeg mer reservert og usikker, og må gjøre pusteøvelser når stressnivået øker, fordi hjertet ikke tåler påkjenningen.

– På cellen lagde jeg meg en mestingsstrategi for å klare meg. I dag sliter jeg med å sette meg inn i lukkede rom

Faksimile fra Nordlys fra 7. juli i år.

som soverommet, bilen – og må gå til psykolog. Sannsynligvis har jeg fått en posttraumatisk stresslidelse. Jeg har hatt nyresvikt grunnet sterke medisiner, sier advokaten.

– KLIENTENE IVARETATT

Advokaten hadde gode forsikringer, og presiserer at han ikke er bekymret for selve advokatvirksomheten.

– Hjelpeapparatet trådte i kraft ganske raskt. Økonomisk sett kommer det til å gå greit. Heldigvis hadde jeg også sykeavbruddsforsikring gjennom Advokatforeningen med en god uforedekning.

Advokatvirksomheten er nå avviklet.

– Tilsynsrådet kom inn og oppnevnte en advokat, og hun hadde jeg kontakt med mens jeg var i varetekt. I tillegg hadde jeg oppegående kolleger i advokatfelleskapet, og var aldri redd for at klientene ikke skulle bli ivare tatt.

Advokaten hadde ved pågripelsen 14 styrelederverv, og har vært forsvarer i en rekke profilerte saker.

IKKE STOLT

– Frykter du at du vil få en lang fengselsstraff?

– Jeg føler at jeg allerede er straffet for livet, og er trygg på at domstolen også vil anerkjenne det. Straffen skal både være allmennpreventiv, men også individualpreventiv. I mitt tilfelle har den en individualpreventiv effekt langt utover det normale.

– Å gjøre det du har gjort, som advokat, er det noe du angrer på?

– Ja, selvfølgelig. Om jeg kunne skrudd tiden tilbake hadde jeg selvsagt valgt noe annet. Men jeg visste hva jeg hadde gjort galt, og valgte å si det i avhørene. Det er ikke noe å være stolt over i det hele tatt, men det var godt å få lettet på trykket. I tillegg får jeg uttelling for det i straffeutmålingen.

– At jeg så til de grader er straffet, må staten ta ansvar for. Det er jeg også trygg på at staten kommer til å gjøre. Både med tanke på erstatningssaken og straffesaken vil det få betydning med tanke på straffelengden.

– Om kapasiteten blir dårligere, må jeg sannsynligvis ha et nytt hjerte. Det er de harde fakta, påpeker advokaten.

ØNSKER SEG STØTTE

På stuebordet står friske blomster fra tidligere kolleger.

– Det er hyggelig med støtte og ønsker om god bedring. De fleste er

Her er amfetaminet som politiet beslagla på et hotellrom i Tromsø i oktober i fjor. Foto: Politiet

naturlig nok mest opptatt av helsen min, forteller han.

Tromsø-mannen presiserer at advokatvirksomheten ble tatt godt hånd om av Tilsynsrådet, men etterlyser mer hjelp på det menneskelige plan.

– Når jeg treffer folk på gaten i Tromsø, får jeg stort sett positive tilbakemeldinger. Men ledelsen i Advokatforeningen har gitt liten eller ingen støtte. Tvert imot gikk de ut og fordømte meg.

– Altså, man kan godt fordømme handlingen, men også vi som har gjort ting som ikke er rett, er mennesker med familier og kolleger.

Mannen er i dag i intensiv opptrening under oppsyn av helsepersonell og må ta en rekke medisiner. Målet er å kunne få en hverdag han vil fungere i, og å bli friskere.

– Nå er advokatbevillingen min suspendert. Om jeg noen gang ønsker å løse advokatbevilling igjen, vet jeg ikke. Fokuset nå fremover er på helsen.

– Et sjokk

– Det er et sjokk, men det er for advokater som for andre norske borgere, at de er uskyldige inntil det motsatte er bevist. Fremtiden får vise hva som er realiteten i saken, sa Advokatforeningens leder, Jens Johan Hjort til Advokatbladet om saken i sommer.

ANNONSE

Våre advokater kombinerer lokal kompetanse med global rekkevidde

Advokatfirma
DLA Piper Norway DA
Bryggegate 6
Tlf: +47 24 13 15 00

dlapiper.com

Disiplinærnemnden avviste gjenopptakelse

En advokat som er felt i Disiplinærnemnden for blant annet å ha utsatt en klient for et «urimelig påtrykk» ved å sende gjentatte sms-trusler om tvangsinndrivelse av et krav, får ikke saken gjenopptatt i Disiplinærnemnden.

TEKST: NINA SCHMIDT

Advokaten har innrømmet å ha uttalt at han skulle sende klienten «en jævla feit regning», men er uenig i flere vesentlige påstander i klagen.

«Disiplinærnemnden finner at SMS med gjentatte trusler om tvangsinndrivelse av et krav som det er reist innsigelser mot, i tid tre dager etter kravets forfall, i tillegg til at klager også informerte om at han var syk, er inkassometoder som utvilsomt utsetter skyldneren for et påtrykk», het det i den opprinnelige avgjørelsen fra nemnden, som felte advokaten for brudd på god inkassoskikk, og for ikke å ha opptrådt saklig og korrekt, samt for brudd på RGA pkt. 3.1.5 (klienten skal få infor-

masjon dersom omkostningene blir uforholdsmessig høye) og 3.1.2 (om å ivareta klientens interesser raskt, samvittighetsfullt og påpasselig).

«SVERTEKAMPANJE»

Advokaten har begjært klagesaken gjenopptatt på to grunnlag:

«Det første grunnlaget er at klagen i den opprinnelige saken må anses som en del av en svertetekampanje igangsatt av konsulent A på vegne av klager i nærværende sak. (...) Det anføres avslutningsvis at de forhold som trekkes fram i begjæringen om de involverte, stiller klagerens troverdighet i et helt annet lys.»

«Det andre grunnlaget er at det anføres å være feil at advokaten har brutt

god inkassoskikk, og dermed brutt reglene om saklig og korrekt opptreden i RGA. (...) Det kan ikke anses å være i strid med «god advokatskikk» eller «god inkassoskikk» å varsle at krav som blir bestridt, vil bli tvangsinndrevet», heter det i gjenopptagelsesbegjæringen.

Disiplinærnemnden finner at vilkårene for å gjenåpne saken ikke er tilstede, og kan ikke se at klagers og eventuelle samarbeidspartners eventuelle motiv i saken «kan ha hatt betydning for nemndens vurdering eller sakens utfall (...)».

«Så vidt Disiplinærnemnden kan se har advokaten overhodet ikke påberopt seg nye faktiske omstendigheter knyttet til det andre grunnlaget.»

Med pulsklokke på armen kan den tidligere advokaten forsikre seg at pulsen er under kontroll.

Blir heiet frem med egen mentor

NYHETER

Mentor og partner Marit Barth, advokat og mentee Hanne Reese Holm og talentutvikler Cecilie Klæboe er alle enige om at advokatbransjen ofte er veldig tradisjonell og hadde tjent mye på en fornyelse. Her i PwCs lokaler i Barcode i Bjørvika.

Å delta i mentorprogrammet gir trygghet, nettverk og faglig styrke, og sender et signal om at man ønsker å satse på en karriere i advokatbransjen, mener deltagerne.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

– Mentorprogrammet er en reise i selvutvikling, sier PwC-partner Marit Barth. Hun har i snart ett år vært mentor for advokat Hanne Reese Holm.

Målet er å inspirere til karrierebygging.

– Det er ubetinget positivt å ha en mentor. Det viktigste er kanskje at man har enda en person som heier på seg, og en rollemodell og en støttespiller man kan konferere med utenfor bedriften. Det gir en ekstra trygghet, sier Holm, som er advokat i Bing Hodneland.

Holm har vært jurist i ti år, men har kun arbeidet som advokatfullmektig og advokat i fire. Da hun hørte om Kvinneutvalgets mentorprogram, grep hun sjansen.

– Jeg tenkte at det ikke var noen grunn til ikke å ha en mentor. Her fikk vi et tilbud, og jeg ville benytte meg av

det. Jeg synes alltid det er positivt å få «input», fortsetter Holm.

VIL HA KVINNELIGE FORBILDER

Mentorprogrammet ble for første gang lansert høsten 2015. Programmet har 17 plasser, og målet er å inspirere kvinner til karrierebygging. Hver mentee får en erfaren kvinnelig partner fra bransjen som mentor, og gjennom et år møtes de minst fire ganger for å diskutere ulike problemstillinger.

I tillegg arrangeres det kurs i presen-tasjonsteknikk, nettverksbygging og salg, samt kurs om hvordan man kan bygge karriere i balanse mellom arbeid og privatliv.

– Bakgrunnen for programmet er et ønske fra medlemmene om å ha eksterne mentorer framfor interne. Nå har vi også kun kvinnelige mentorer, fordi mange vil ha et mer konkret og relevant forbilde, som kan gi

en tydeligere framstilling av hva partnerjobben faktisk innebærer, sier Tina Storsletten Nordstrøm, leder av Kvinneutvalget.

– VIKTIG FOR KVINNEANDELEN

Mentorprogrammet er et tiltak for å øke og vedlikeholde kvinneandelen i advokatbransjen.

– Når man ønsker å være med i programmet viser man jo at man gjerne vil satse. Det er et positivt signal til bedriften. I tillegg har programmet en god nettverksfunksjon med de andre menteene. Jeg tror mange liker å ha noen å sparre med om de kommer i krevende situasjoner, sier mentor Barth.

Hun legger til at mentorprogrammet kun er en av flere viktige momenter som kan endre kvinnetrenden i advokatbransjen. Hun mener også det må holdningsendringer til, og nye

parametere for hvordan advokatene blir målt.

– Spesielt mennene i toppsjiktet må ønske å ha kvinner under vingene, legger hun til.

Holm mener man må kartlegge utfordringene, og finne svaret på hvorfor så mange kvinnelige advokater takker for seg.

– De kvinnene jeg kjenner som har jobbet som advokat tidligere, gir ikke innrykk av at det var manglende selv-tillit eller mestring som gjorde at de sluttet. De ble lei av holdninger, forskjellsbehandling og det ensidige fokuset på antall fakturerbare timer. For mange er det i tillegg uinteressant å skulle bruke en så stor del av livet på jobb, sier hun.

– Mange føler nok på at man ikke er verdt stort, om man ikke vil tilbring ti–tolv timer dagen på jobb.

– EN REISE I SELVUTVIKLING

Selv føler mentee Hanne Holm at hun får mye verdifullt ut av å ha en mentor. Etter intervjuet med Advokatbladet, skal hun og mentor Marit Barth ha sitt tredje møte.

– Vi kan eksempelvis snakke om hvordan man skal satse faglig. Jeg jobber med skatt, merverdiavgift og selskapsrett, og har tidligere spurt Marit om jeg burde fokusere på kun ett felt. Da fikk jeg et konkret tips om heller å fokusere på bransje. Vi diskuterer, deler ideer og det er godt å ha mulighet til å ventilere til noen utenfor arbeidsplassen, sier hun.

– Jeg håper jo at menteene føler at jeg bryr meg, og at jeg kan gi noen gode råd på veien, slik at de kan utvikle seg videre. Vi har blant annet diskutert hvilke målsettinger Hanne har, og hvilke verdier som er viktige for henne, sier Barth.

– Det har kanskje blitt mer enn bare et mentorprogram. Det er jo en reise i selvutvikling.

Cecilie Klæboe, talentutvikler og partner i Hudson Norway, er en av bidragsyterne i programmet. Foreløpig virker programmet til å ha god effekt, forteller hun.

– Mange blir nok mer bevisste på egne karrierevalg – er jeg der jeg skal være, eller kunne jeg tenke meg å jobbe et annet sted. Men jeg har ikke

noen spesiell følelse av at noen ønsker å hoppe ut av bransjen. De fleste har veldig lyst til å komme opp og frem, sier hun.

BEDRIFTENE MÅ VÆRE POSITIVE

Holm mener deltakelse på mentorprogrammet også sender et viktig signal fra bedriftenes side.

– Det er god reklame for de bedriftene som stiller opp med kvinner på programmet. Kvinnelige arbeidssøkere liker jo firmaer som er fremoverlente i møte med nettopp kvinner.

Hun understreker at støtte fra eget arbeidssted er helt avgjørende for menteene.

– Jeg tror ikke det er så mange arbeidsgivere som har tatt initiativ til ansattes deltakelse på mentorprogrammet, men det burde de gjøre. Og dersom den ansatte selv spør om å få delta, bør bedriften svare «yes!» og være tydelig positiv. For meg har det også vært viktig at arbeidsgiver har fulgt opp med å sjekke hvordan programmet fungerer. Det har veldig stor betydning, sier Holm.

– De beste sakene er når man klarer å forhandle frem et forlik som gjør at begge parter føler de har vunnet, sier advokat Marte Svarstad Brodtkorb.

Barnefordeling:

Ber advokater dempe konfliktnivået

Mange advokater opptrer konfliktfremmende i barnefordelingssaker, kom det frem på en konferanse om foreldretvister nylig.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Advokater, barnevernstjenesten, politiet, sakkyndige psykologer og tingrettsdommere var nylig samlet på en konferanse i regi av Oslo tingrett for å evaluere den nasjonale veilederen for foreldretvister.

– Alle advokater som jobber med foreldretvister burde ha som «mantra» at vi håndterer tvister, ikke konflikter. Noen av oss har for stort fokus på konflikt. Vi har et ansvar i barnsakene, og det er barnet som skal være i fokus, sa advokat Marte Svarstad Brodtkorb.

Hun var en av innleiderne på konferansen.

– Det er også viktig at vi advokater forbereder klienten godt før en sak rei-

ses for domstolen. Vi må bearbeide klienten og fortelle hva som fører fram, og hva man bare kan glemme, sa hun.

FELLES STRUKTUR

Veilederen for foreldretvister, som kom for om lag to og et halvt år siden, har vært med på å skape en felles struktur for behandling av foreldretvister, mener hun.

– Før var det store forskjeller mellom eksempelvis Follo og Oslo, og jeg måtte ofte ringe til den aktuelle dommeren for å sjekke hvordan de likte å ha det. Der det tidligere var fravær av forutsigbarhet, er vi nå trygge i prosessen, sa Brodtkorb.

– Det mest nyttige med veilederen er planmøtet. Det sikrer kvalitet og forutsigbarhet, og det tvinger aktørene til å tenke gjennom hva som er det viktige i saken allerede fra start. Det er avgjørende for meg å høre hva den andre prosessfullmektigen tenker, og hvordan den andre prosessfullmektigen spiller sine kort, sa hun.

Jo tidligere problemstillingene blir klargjort, jo bedre, mente hun.

JA TIL DOMMERSTYRING

Brodtkorb er tilhenger av dommerstyring, og applauderer dommere som evner å være tydelige.

– Dommere er gjennomgående grundige og dyktige, har fokus på behandling, og er opptatt av at vi skal få til en løsning til barnets beste. Noen ganger savner jeg likevel en litt klarere føring. Det er befriende med den dommeren som innimellom sier at

«Vet du hva? Sånn er faktisk livet», når vonde følelser etter et brudd blusser opp i retten.

Hun mener det er advokatens jobb å luke ut de «fæle» historiene som ikke handler om hvordan motparten i realiteten er.

– Det er vårt ansvar å formidle klientens syn i retten, men det er også vår jobb å forberede klienten på det hun eller han skal møte.

350 TVISTER PR. ÅR

Oslo tingrett behandler rundt 350 foreldretvister i året, ifølge tingrettsdommer og avdelingsleder Hanne Signe Nymoen.

Hun har en klar oppfordring til advokatene:

– Foreldretvister krever noe annet av advokater enn de vanlige sivile sakene. Særlig under mekling må advokatene kunne håndtere både egen part, motparten, evne å se barnets beste, samt opptre på en måte som demper konflikten, sa hun.

Alle bør tenke gjennom hvordan man opptrer og vurdere egen adferd i slike saker, mener Nymoen, som fortalte at hun ofte opplever advokater som konfliktfremmende. Samtidig mener hun at bruken av midlertidig avgjørelser bør minimeres.

– Dommere opplever at det i veldig mange saker kommer en begjæring om midlertidig løsning, men vi mener dette er noe som kun skal brukes i de mest alvorlige hastesakene. Hvis ikke blir det som å rope «ulv, ulv».

JU\$NYTT nr. 10/2018

Advokatens fagsider er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, Per Racin Fosmark. Han har over 25 års erfaring som advokat og møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

► EMD: Norge felt i barnevernssak

EMD kom i enstemmig dom 6. september 2018 (**sak nr. 2822/16: Jansen v. Norway**) til at Norge har brutt menneskerettighetene i en barnevernssak. Norges dommer dissenterte ikke. Bakgrunnen for saken var Borgarting lagmannsretts dom **LB-2014-173 958** (anke til Høyesterett ikke tillatt fremmet). Saken gjaldt samvær ved tvungen omsorgsovertagelse. Foreldrene ble avskåret fra ethvert samvær med sitt da

tre år gamle barn av frykt for at de kunne benytte samværs situasjonen til å bortføre barnet. Moren, en norsk romkvinne, brakte saken inn for EMD, som konkluderte med at Norge brøt **EMK artikkel 8** (retten til familieliv). Staten må også betale kvinnen 25 000 euro i erstatning, dvs. ca. kr 245 000. Norge er for øvrig frifunnet i tre barnevernssaker i EMD, men det gjenstår fem andre saker.

Uaktsomt bildrap

Høyesterett avsa 4. september 2018 dom (dissens 4-1) – **HR-2018-1658-A** – hvor en mann ble dømt til 120 dagers fengsel, hvorav 90 dager betinget, etter at han i 2015 kjørte ned en mopedist som døde. Mannen ble også dømt til å betale standardbeløpet på kr 125 000 i oppreisning til hver av de fem etterlatte. Det var ikke grunnlag for å fravike normalbeløpet. Bilføreren ble også dømt til tre års tap av føreretten. Da ulykken inntraff, var bilføreren 18 år og hadde hatt sertifikat i fire måneder.

Flertallet (Bull, Høgetveit Berg, Kallerud og Webster) kom til at bilulykken med dødsfølge skyldtes så stor uaktsomhet at bilføreren kunne dømmes for overtredelse av straffelovens bestemmelse om uaktsomt drap, jf. **straffeloven 2005 § 281**, ikke bare for overtredelse av den generelle regelen om varsom adferd i trafikken i **vegtrafikkloven § 3**. Etter en lovendring i 2001 kreves det noe større grad av uaktsomhet fra bilførerens side for å kunne bli dømt for uaktsomt drap etter dødsulykker i trafikken, enn for å kunne bli dømt for overtredelse av vegtrafikkloven § 3. Uttalt at det lagt til

grunn i rettspraksis at uaktsomhet «av en slik karakter som alle førere må erkjenne at en gjør seg skyldig i fra tid til annen», ikke er tilstrekkelig for å kunne domfelle for uaktsomt drap ved dødsulykker med bil (**avsnitt 14**).

Dødsulykken skjedde da bilføreren forsøkte å kjøre forbi en mopedist som kom inn i veibanen foran ham. Bilen holdt en fart av 80–85 km/t i 60-sone. Flertallet mente at en vanlig aktsom bilfører ville ha tatt høyde for at mopedistens kjøremønster innebar at han kanskje var i ferd med å krysse veibanen, og ha avbrutt forbikjøringsforsøket. Følgelig var det uaktsomt å fortsette forbikjøringen, og uaktsomheten måtte i en slik situasjon også omfatte dødsfølgen (**avsnitt 17**). Den overskred terskelen for å bli domfelt for uaktsomt drap.

Mindretallet (Normann) var uenig i at det forelå tilstrekkelig uaktsomhet og at bilføreren skulle frifinnes for overtredelse av § 281. Hun var imidlertid enig i førstvoterendes generelle redegjørelse for innholdet av rettsnormen i § 281. Da hun var i mindretall, tok hun ikke stilling til oppreisningserstatningen.

Forslag om endringer i avhendingsloven

Justis- og beredskapsdepartementet/Lovavdelingen arbeider med et forslag som gjelder tre endringer i avhendingsloven, jf. notat til høringsmøte – **snr. 18/3710**. For det første skal en selger ikke lenger kunne ta «som den er»-forbehold, jf. § 3-9, ved salg av bolig til en *forbrukerkjøper*. For det andre skal det alminnelige mangelsbegrepet presiseres. For det tredje ønsker man å presisere kjøpers undersøkelsesplikt og krav til tilstandsrapportene. En kjøper skal anses å kjenne forhold som er tydelig beskrevet i en tilstandsrapport. Formålet med endringene er å bidra til et bedre informasjonsgrunnlag i bolighandelen. Det gjenstår å se hva som vil bli resultatet av dette lovarbeidet. Lovproposisjon er pr. 14.09.2018 ikke fremmet.

Skadeserstatningsloven § 3-5 og psykisk utviklingshemmet

Det er sikker rett at personer som omfattes av skadeserstatningsloven § 1-1 og § 1-3, kan pålegges å betale oppreisningserstatning etter § 3-5, se **HR-2018-1014-A avsnitt 41 til 44**. Når det gjelder spørsmålet om en psykisk utviklingshemmet har utvist forsett eller grovt uaktsomt, må det tas stilling til om personen, til tross for utviklingshemningen, har eller burde hatt kunnskap om faktiske omstendigheter som utgjør grunnlag for å tilkjenne oppreisningserstatning, jf. **HR-2018-1560-U avsnitt 16**. Se også **Rt-2005-104 avsnitt 39 til 42** om anvendelse av § 3-5 i tilfeller der gjerningspersonen er sinnssyk.

Stort oppmøte på Aktørkonferansen om foreldretvister. Tingrettsdommer Hanne Signe Nymoen innledet.

► Lovendringer

1. september 2018

Justis- og beredskapsdepartementet:

LOV-2018-06-22-80 om endringer i domstollosen mv. (**elektronisk kommunikasjon mv.**), domstollosen ny § 132 a, § 163 a, § 181 og § 197 a, straffeprosessloven ny § 4 og rettsgebyrloven § 7. Endringen i tvisteloven § 6-14 trer i kraft **1. januar 2019**. Formålet med endringene er å tilrettelegge for elektronisk saksflyt, og likestille elektronisk signatur med underskrift på papir. Det åpnes for å likestille elektronisk forkynning med postforkynning, og å tillate at forkynning ved oppslag kan gjøres på nettsted. Ved flere norske domstoler er det etablert sikkerhetskontroll i form av bruk av kroppsskannere, kroppslig visitasjon m.m. Da det er behov for en klar hjemmel for slik kontroll, er det i domstollosen innført en **ny § 132 a** om sikkerhetskontroll.

Endringen i **tvisteloven § 6-14 fjerde ledd** innebærer innføring av *oppfriskningsadgang* av fraværdommer avsagt av for-

liksrådet. Dette betyr at saken kan behandles på nytt i forliksrådet, og at det ikke lenger vil være nødvendig å ta ut stevning for tingretten for å få avgjørelsen overprøvd. Klagemotparten kan imidlertid velge å ta ut stevning for tingretten.

1. oktober 2018

Samferdselsdepartementet:

LOV-2018-05-04-16 om endringer i vegtrafikkloven (køyretøykontroll og fartskrivar) gjennomfører EUs kjøretøykontrolldirektiver (**EU) 2014/45 og 2014/47** i norsk rett. Merk særlig ny § 19 b om godkjenning av og tilsyn med verksteder. § 32 om overtredelser av vegtrafikkbestemmelser i utlandet er endret. Det er nå presisert (ingen realitetsendring) at regelen om at brudd på kjøre- og hviletidsbestemmelsene kan straffes i Norge uavhengig av i hvilket land bruddet har funnet sted (*ekstraterritoriell jurisdiksjon*) også gjelder **virk-somheter** og ikke bare fysiske personer. Dette gjelder uavhengig av førerens statsborgerskap eller virksomhetens hovedsete.

Finansdepartementet:

Lov nr. 47/2018 om endring i lov om pensjonstrygd for sjømenn. **Lov nr. 48/2018** om endring i lov om Statens pensjonskasse. **Lov nr. 49/2018** om endring i lov om pensjonstrygd for fiskere. **Lov nr. 54/2018** om endring i gravferdsloven. **Lov nr. 56/2018** om endring i opplæringsloven. **Lov nr. 60/2018** om endring i friskoleloven. **Lov nr. 64/2018** om endring i barnehageloven. **Lov nr. 68/2018** om endring i sosialtjenesteloven. Endringene gjelder tilgang til opplysninger i Folke-registeret *uten hinder av taushetsplikten*.

Hvitvaskingsloven i kraft 15. oktober 2018

Den nye hvitvaskingsloven – **LOV-2018-06-01-23** – trer i kraft 15. oktober 2018.

Grensen for hva som kan anses som mindre tyveri

Høyesterett avsa 4. september 2018 enstemmig dom – **HR-2018-1660-A** – som gjaldt spørsmål om flere tyverier av gjenstander med lav verdi var å anse som mindre tyverier, jf. **straffeloven § 323**, eller om antallet gjorde at forholdene måtte bedømmes som tyveri etter **straffeloven § 321**. Saken reiste også spørsmål om blant annet straffutmålingen for vinningslovbrudd og for vold mot personer i særskilt utsatt yrkesgruppe.

En mann hadde begått 18 butikktyverier i løpet av 15 måneder. Verdien på varene varierte fra 26 kroner til 400 kroner. Høyesterett uttalte følgende

om grensen for hva som kan anses som «ubetydelig verdi» i **avsnitt 32:**

«Oppsummert vil, etter mitt syn [Berglund], vilkårene etter straffeloven § 323 om mindre tyveri være oppfylt dersom beløpet ikke overstiger om lag 2 000 kroner og verken type vare eller handlingsmåte tilsier at forholdet er spesielt straffverdig. Derimot vil vilkårene ikke være oppfylt om man står overfor mange tyverier som er begått med en viss tidsnærhet, og som er preget av ensartethet i forøvelsesmåte. Straffskylden vil da ikke være liten i straffeloven § 323s forstand.»

Høyesterett kom til at vilkårene for å anse handlingene som mindre tyverier

ikke var oppfylt. Ved straffutmålingen tok Høyesterett utgangspunkt i flere alvorlige voldshandlinger han samtidig var dømt for, blant annet mot personer i særskilt utsatte yrkesgrupper. Den samlede straffen ble satt til seks måneder.

Sannsynligvis vil grensen på kr 2 000 også legges til grunn ved straffeloven **§ 326** om mindre underslag, **§ 334** om mindre heleri, **§ 339** om mindre hvitvasking, **§ 353** om mindre skadeverk, **§ 362** om mindre dokumentfalsk og **§ 373** om mindre bedrageri.

Dommere: Berglund, Falch, Møse, Ringnes og Utgård.

► Straff for deltagelse mv. i terrororganisasjonen ISIL

Høyesterett avsa 4. september 2018 enstemmig dom – **HR-2018-1650-A** – hvor tiltalte ble dømt til ni års fengsel for deltagelse i, rekruttering til og økonomisk og materiell støtte til terrororganisasjonen ISIL. Straffen ble den samme som i lagmannsretten.

Et spørsmål var om mannen var deltager i ISIL, jf. **straffeloven 1902 § 147 d**, som er videreført uten endringer i **straffeloven 2005 § 136 a første ledd**. Høyesterett oppsummerer hva som ligger i begrepet «deltar i» i **avsnitt 46**. Det er et vidt begrep som er ment å omfatte mange ulike former for bidrag til organisasjonens virksomhet. Det er de aktive bidrag til opprettholdelsen av terrororganisasjonen som rammes. Den som bare passivt gir sin tilslutning til virksomheten i form av et «medlemskap», rammes ikke.

Men ikke ethvert aktivt bidrag til organisasjonen kan gi grunnlag for straff, man må over en terskel. Helt bagatellmessige eller perifere bidrag rammes ikke. Terskelen ligger imidlertid ikke særlig høyt. Medlemskap eller formell tilslutning er ikke et vilkår for å kunne straffes for deltagelse. Man behøver heller ikke av terrororganisasjonen å være akseptert som deltager.

Et annet spørsmål var hva som ligger i «ytter økonomisk eller materiell støtte» til en terrororganisasjon. Sentralt her var om det rammes av straffebestemmelsene om støtten er gitt til en tredjemann, og ikke direkte til organisasjonen. Høyesterett har generelle uttalelser om dette i **avsnitt 81**. Det er ikke et vilkår for domfellelse at støtten ytes til terrororganisasjonen som sådan. Det er tilstrekke-

lig at støtten gis til en deltager i organisasjonen, for eksempel en fremmedkriger, med sikte på bruk til fordel for organisasjonen. Materiell støtte og pengestøtte vil indirekte komme organisasjonen til nytte.

Et tredje spørsmål var innholdet i uttrykket «rekrutterer medlemmer». Høyesterett uttaler i **avsnitt 67** at det kreves en aktiv tilskyndelse. Det har ikke betydning om påvirkningen er «subtil» eller mer direkte. Men praktisk bistand i forbindelse med en fremmedkrigers reise for å slutte seg til en terrororganisasjon, er i seg selv ikke tilstrekkelig. Det vil imidlertid kunne være et moment i en samlet vurdering

Dommere: Bergsjø, Berglund, Falch, Møse og Utgård.

Forsvarers rettigheter ved elektronisk ransaking og beslag i advokats elektroniske arkiv

Høyesteretts ankeutvalg avsa 10. august 2018 kjennelse – **HR-2018-1517-U** – som gjaldt forsvarerens rolle ved tingrettens gjennomgang av materiale som politiet har sikret hos advokat for eventuelt senere beslag. Den reiste også spørsmål om Tilsynsrådet for advokatvirksomhets rolle når advokatens virksomhet er avviklet.

Ankeutvalget kom til at hverken siktede eller hans forsvarer krav på å få uttale seg om den pågående ransakingen som finner sted ved tingrettens gjennomgang. Retten til å uttale seg oppstår først dersom tingretten frigir materiale til politiet og politiet treffer avgjørelse om beslag. Etter straffeprosessloven § 208 kan enhver som rammes av beslaget kreve at retten avgjør

om beslaget skal opprettholdes. Forut for beslagstidspunktet har ikke siktede uttale- eller klagerett (**avsnitt 21**). Forsvarer eller siktede har heller ingen rett til å være tilstede under tingrettens gjennomgang av materialet som er sikret. Det var ikke grunnlag for en analogisk anvendelse av § 199 og § 200 (**avsnitt 22**).

Et annet spørsmål var om forsvarer kunne beholde den speilkopien han var i besittelse av. Siktetes advokatvirksomhet var avviklet gjennom forvalter, jf. domstollosen § 228 første ledd nr. 1, jf. andre ledd. Da Tilsynsrådet var rammet av lagmannsrettens avgjørelse om at forsvareren ikke skulle utlevere speilkopien, hadde Tilsynsrådet ankerett i saken, jf. straffeprosessloven § 377 (**avsnitt 28**). Når

avviklingen er gjennomført, skal advokatens klientarkiv overlates til Tilsynsrådet, som forvalter dette videre, jf. advokatforskriften § 7-10. Dette innebærer at advokaten ved avvikling etter domstollosen § 228, ikke skal ha en egen kopi av «klientarkivet» (**avsnitt 32**). Forsvarer har derfor ikke rett til å beholde speilkopi av den siktede advokatens klientarkiv. Skulle advokaten senere få behov for informasjon knyttet til den tidligere advokatvirksomheten, må han kontakte Tilsynsrådet. Da lagmannsretten imidlertid ikke hadde drøftet de sivilrettslige sidene ved saken, ble den del av kjennelsen som gjaldt tilbakelevering av speilkopien opphevet på grunn av feil lovtolkning.

► Rekkevidden av bevisforbudet i tvisteloven § 22-5 ved kommunikasjon mellom advokat og klient

Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse – **HR-2018-1691-U** – gjelder rekkevidden av bevisforbudet i **tvisteloven § 22-5**. Saken gjelder to e-poster som Zachariasbryggen AS har fremlagt under saksforberedelsen til et over-skjønn, som gjelder fastsettelsen av vederlaget etter tomtfesteloven § 41 i den såkalte Zachariasbryggen-saken i Bergen. Bergen Sentrum Tomteselskap AS krevde at e-postene tas ut av saken.

De omtvistede e-postene var en korrespondanse mellom på den ene siden enkeltpersoner i deres egenskap av å være henholdsvis styremedlem og styreleder i tomteselskapet og – på den andre siden – selskapets advokatforbindelse. Daværende styreleder i tomteselskapet mottok e-postene som kopi-adressat. Da han frivillig oversendte e-postene til representanter for Zachariasbryggen, var han ikke lenger styreleder i tomteselskapet. Som tidligere sty-

releder hadde han ikke fullmakt til å samtykke til fremleggelse av advokat-korrespondansen, jf. **§ 22-5 tredje ledd**.

Tvisteloven § 22-5 første ledd bestemmer at retten ikke kan «ta imot bevis fra... advokater... om noe som er betrodd dem i deres stilling». **Avsnitt 18-19:**

«Uttrykket «betrodd» [...] har et vidt-rekkende innhold, jf. Rt-2012- 1601 avsnitt 23. Bevisforbudet beskytter kommunikasjonen mellom advokat og klient og de opplysninger som advokaten innhenter som ledd i klientforholdet eller får tilgang til på vegne av klienten, jf. Rt-2012-1061 avsnitt 22 med videre henvisninger. Denne standarden må gjelde uten hensyn til om det er straffeprosessloven § 119 eller tvisteloven § 22-5 som kommer til anvendelse. Zachariasbryggen AS' anførsel om at

e-postene ikke inneholder betroelser i lovens forstand kan etter dette ikke føre frem.

Høyesterett fastslo i Rt-2012-1601 avsnitt 20 at dersom en opplysning er omfattet av bevisforbud, er det opplysningens karakter som avgjør rekkevidden av forbudet. Det ble i avgjørelsen vist til Rt-1999-1066 der det uttales: «Siden reglene om forbud mot vitneprov er gitt for å sikre at nærmere bestemte opplysninger ikke kommer ut, må dokumenter som inneholder opplysninger som det er forbudt å motta vitneprov om, nektes fremlagt uten hensyn til hvem som besitter dokumentet, se Rt-1970-831, Rt-1973-1086, Rt-1986-1149, Rt-1996-1101 og Rt-1998-83.»

Ankeutvalget kom i motsetning til lagmannsretten til at e-postene skulle tas ut av saken.

Tvisteloven § 15-2 femte ledd: Tredjepersons inntreden i ankeinstansen

Høyesteretts ankeutvalg tok i kjennelse – **HR-2018-1598-U** – stilling til om et selskap, som ikke hadde vært part i saken for tingretten, kunne anke tingrettens dom ut fra en pretensjon om å ha trådt inn i rettsforholdene på den tapende parts side i tingretten. Bestemmelsen i **tvisteloven § 15-3, jf. § 15-2** gir en tredjeperson på nærmere bestemte vilkår rett til å tre inn som part i en sak. Den gjelder imidlertid ikke for ankeinstansen med unntak for **§ 15-2 femte ledd andre**

punktum. Denne bestemmelsen gir erververen av «det formuesgode saken gjelder» rett til å trekkes inn i ankesaken ved siden av den opprinnelige eieren, jf. **Rt-2013-761 avsnitt 11**. Et eventuelt partsbytte krever imidlertid motpartens samtykke.

Saken for tingretten gjaldt hvem som var eier av en fast eiendom. Dommen ble ikke påanket av den som var part i søksmålet. Det forelå ikke da noen «sak» i **§ 15-2 femte ledds** forstand som den som pretenderte å være eier

av eiendommen kunne «trekkes inn» i. Anken ble følgelig avvist.

Det «formuesgode saken gjelder» var den faste eiendommen. Uttalt at en pretensjon om å ha ervervet alle aksjene i det selskapet som gjør eiendomsrett til formuesgode gjeldende, er ikke en pretensjon om å ha ervervet «det formuesgode saken gjelder». Dette gjelder selv om man gjennom indirekte eierskap kan ha full kontroll over hvordan eiendommen disponeres.

► Bindende forhåndsuttalelser

Bindende forhåndsuttalelser (BFU) fra Skattedirektoratet og skattekontorene kan sikre at den skattemessige virkningen av en konkret disposisjon blir som planlagt, for eksempel om boligen kan selges skattefritt på grunn av reglene om brukshindring. En anmodning om en bindende forhåndsuttalelse sendes til det lokale skattekontoret. Det må samtidig betales et gebyr. For lønnsmottagere og pensjonister utgjør gebyret ½ rettsgebyr, dvs. pr. i dag kr 565. Enkeltpersonforetak og ikke regnskapspliktig juridisk person betaler kr 2 260 (2 x rettsgebyret). Små foretak etter regnskapsloven betaler kr 9 040 (8 x rettsgebyret) og store foretak kr 16 950 (15 x rettsgebyret).

En forhåndsuttalelse har bare bindende virkning for disposisjoner som er

besluttet og iverksatt innen *tre år* etter utgangen av det året uttalelsen ble gitt. Uansett opphører virkningen *fem år* etter utgangen av det året som uttalelsen gjelder. Blir det gjort *endringer i rettsreglene* som er lagt til grunn for uttalelsen, går disse foran det som er bestemt i uttalelsen.

Det er adgang til å klage på en forhåndsuttalelse til Skatteklagenemnda. Merk at forhåndsuttalelsen kan ikke prøves i egen sak for domstolen.

Skattedirektoratets bindende forhåndsuttalelser legges normalt ut på skatteetatens hjemmesider, og de finnes på LOVDATA PRO. Uttalelser avgitt av skattekontoret blir normalt ikke publisert. (Kilde: Skattebetaleren nr. 4/2018).

Seksmånedersfristen i FAL § 18-5 andre ledd kan ikke påberopes etter at foreldelsesfristen er avbrutt

Høyesterett avsa 28. august enstemmig dom – **HR-2018-1612-A** – som gjaldt forsikringsoppgjør etter trafikkulykke. Spørsmålet var om selskapet kunne påberope seg en ny foreldelsesfrist etter **FAL § 18-5 andre ledd** etter at saken var brakt inn for Finansklagenemnda. Saken ble avsluttet i nemnda uten realitetsbehandling, og stevning i saken ble tatt ut 10 måneder etter at saken var avsluttet i Finansklagenemnda, det vil si etter utløpet av seksmåneders fristen i **§ 18-5 andre ledd**.

Da saken i Finansklagenemnda ble avsluttet uten at det ble truffet en realitetsavgjørelse, kom ettårsfristen i **foreldelsesloven § 22 nr. 1** i utgangspunktet til anvendelse. Spør-

målet var om selskapet kunne *forkorte* denne fristen ved å påberope seg **FAL § 18-5 andre ledd**. Høyesterett uttalte at bestemmelsen først og fremst er tenkt å regulere situasjonen *før* fristavbrudd (**avsnitt 63**). Det er ikke grunn til å gi **§ 18-5 andre ledd** videre rekkevidde enn det som klart ligger innenfor ordlyden. At bestemmelsen ikke kan påberopes etter at foreldelsesfristen er avbrutt, gir dessuten den retts teknisk klareste regelen. (**avsnitt 66**). Selskapet kunne derfor ikke påberope seg seksmånedersfristen i **§ 18-5 andre ledd** etter at fristen var avbrutt på en av de måter som bestemmelsen gir anvisning på.

Dommere: Normann, Kallerud, Bergh, Arntzen og Webster.

Kapitaliseringsrente ved ekspropriasjon i næringsforhold

Høyesterett avsa 11. september 2018 dom (dissens 4-1) – **HR-2018-1715-A (Follobanen – Skeidar)** – som gjaldt fastsettelse av kapitaliseringsrente ved utmåling av erstatning etter ekspropriasjon av næringsseiendom, jf. **ekspropriasjonserstatningsloven § 6** (bruksverdi). Det var særlig spørsmål om den standardiserte kapitaliseringsrenten på **fire prosent** som benyttes blant annet i personskadesaker, skulle anvendes i dette tilfellet. **Fler-tallet** (Bergh, Falch, Møse og Utgård) kom til at kapitaliseringsrenten ved ekspropriasjon i næringsforhold skulle skje med utgangspunkt i en reinvestering i den virksomheten eksproprierten driver, og at den standardiserte satsen ikke uten videre skal anvendes i slike tilfeller.

Saken gjaldt ekspropriasjon av deler av et større næringsbygg som følge av utvidelsen av Ski jernbanestasjon. Lagmannsretten hadde under henvisning til rettspraksis lagt til grunn at den standardiserte satsen skulle anvendes uten at det var grunn til å foreta noen vurdering av de konkrete forholdene i satsen.

Høyesterett bemerket at uttalelser i tidligere avgjørelser kunne fremstå som generelle, men at det likevel ikke var etablert en alminnelig regel om at kapitaliseringsrenten ikke skal settes høyere enn den standardiserte rentesatsen (**avsnitt 37**). I et tilfelle som det foreliggende måtte renten fastsettes med utgangspunkt i den tilpasningsplikten som følger av rettspraksis. Det ble videre fremhevet at den standardiserte rentesatsen ikke skal anvendes når det er tale om tap i en kort tidsperiode (**avsnitt 38**).

Mindretallet (Bergsjø) bygget på at den standardiserte rentesatsen etter rettspraksis skal benyttes også ved ekspropriasjon av næringsseiendom (**avsnitt 61**). Dette forutsatt at det dreier seg om tap som strekker seg over lengre tid (**avsnitt 63**).

Overskjønnet ble opphevet så langt det var påanket.

► Gjennomføring av arrestordre utstedt i Polen

EU-domstolen avsa 25.juli 2018 for-
tolkningsdom – **sak C-216/18 PPU**
– som gjaldt plikten til å gjennomføre
en europeisk arrestordre utstedt i Polen.
Det var utstedt tre arrestordrer i Polen
mot en mann for kjøp og salg av narko-
tika. Mannen ble pågrepet i Irland, men
motsatte seg utlevering til Polen da han
mente at han kunne risikere en prosess i
strid med kravene til rettferdig retter-
gang i EMK artikkel 6. Mannen viste
særlig til de siste domstolsreformene i
Polen og Kommisjonens forslag om å

innlede prosess mot Polen under TEU
artikkel 7 (1).

EuroRett nr. 12/2018 oppsummerer
domstolens konklusjon slik:

«Artikkel 1 (3) i rammeavgjørelse
[2002/584/IRA] c om Den europeiske
arrestordren må fortolkes slik, at dersom
den utleverende myndighet har doku-
mentasjon som indikerer at det er en
reell risiko for at retten til rettferdig
rettergang ikke er garantert i medlems-
staten hvor arrestordren er utstedt, fordi

det er systematiske og generelle svakhe-
ter ved domstolenes uavhengighet, må
den utleverende myndighet foreta en
konkret vurdering av om dette medfø-
rer en reell risiko også i det konkrete
tilfelle. Dersom det er konkrete holde-
punkter for at det er en reell risiko for
brudd overfor den konkrete personen,
skal den utleverende myndighet ikke
gjennomføre arrestordren.»

Rammeavgjørelsen er ikke en del av
EØS-avtalen, men den er gjennomført i
arrestordreloven (lov nr. 4/2012).

Om tjenstlig tilrettevisning etter handlinger på fritiden

Sivilombudsmannens uttalelse – **SOM-
2017-3278** – gjaldt en lærer som fikk en
muntlig tilrettevisning fra kommunens
rådmann, ikke fra rektor ved skolen hvor
læreren jobbet. Begrunnelsen for tilrette-
visningen var at læreren hadde tatt opp
en privat telefonsamtale hun hadde hatt
med kommunens ordfører en lørdag
mellom klokken 18 og 19, og angivelig
videreformidlet opptaket til en tredje-
person. Læreren opplyste at bakgrunnen
for samtalen var at hun ville bistå en
venninne, som hadde en vanskelig øko-
nomisk situasjon og ønsket bistand fra
kommunen for å komme ut av denne.
Læreren tok kontakt med ordføreren for
å finne ut hva slags hjelp kommunen
kunne gi venninnen.

En tjenstlig tilrettevisning er den mil-
deste formen for sanksjon en arbeidsgi-
ver kan gi en ansatt. Tilrettevisning for-
utsetter at lærerens handling omfattes av
arbeidsgiverens styringsrett, jf.
HR-2016-2286-A, eller at handlingen
er i strid med den ulovfestede lojalitets-
plikten i ansettelsesforhold. Lærerens
handlinger og ytringer som privatper-
son falt for øvrig utenfor kommunens
etiske regelverk.

Ombudsmannens konklusjon:

«X kommune hadde ikke rettslig grunn-
lag for å gi [læreren] en tjenstlig tilrette-
visning for å ha tatt opp en privat tele-
fonsamtale hun hadde med kommunens
ordfører. Tilsvarende hadde kommunen
heller ikke rettslig grunnlag for å gi
henne en tilrettevisning for at hun vide-
reformidlet innholdet i samtalen til per-
sonen samtalen gjald. Om det skjedde
ved overlevering av et (lovlig) opptak av
samtalen, eller om [læreren] kun videre-
formidlet innholdet i samtalen, er i
denne sammenheng uten betydning.

Kommunen manglet også rettslig
grunnlag for å pålegge [læreren] gene-
relt å avstå fra å ta opptak av sine tele-
fonsamtaler, uten å informere den hun
snakket med om dette på forhånd. Et
slikt pålegg må tydelig knyttes opp mot
hennes arbeidsforhold som lærer, og kan
kun gjelde innenfor rammene av anset-
telsesforholdet.»

Sivilombudsmannen ba kommunen om å
trekke tilbake tilrettevisningen og pålegget
om å avstå fra å ta opp telefonsamtaler,
samt gi læreren en unnskyldning.

En byggetillatelse kan ikke falle bort dersom tiltaket har fått midlertidig brukstillatelse

Kommunal- og moderniserings-
departementet har publisert tolk-
ningsuttalelse (**17/4707-2**) som
gjaldt forståelsen av **plan- og byg-
ningsloven § 21-9 første ledd
andre punktum** om bortfall av
tillatelse som følge av at et tiltak er
innstilt i mer enn to år. Selv om
ordlyden ikke skiller mellom de
tilfeller der det er gitt midlertidig
brukstillatelse og der det ikke er
gitt slik tillatelse, ligger det i lovens
system at fristbestemmelsene i
§ 21-9 må tolkes *innskrenkende* og
ikke gjelder der det er gitt midler-
tidig brukstillatelse. I loven er det
nemlig regulert hvordan saker der
det er gitt midlertidig brukstillatelse
skal håndteres, jf. **§ 21-4 fjerde
ledd** og **§ 21-10 tredje ledd
tredje punktum**.

Bøker og lesestoff

Nyttig om Norsk Totalkontrakt

Advokat Jon D. Bjerkem har nylig ut-
gitt boken Norsk Totalkontrakt 2015
med kommentarer. Norsk Totalkon-
trakt 2015 (NTK 15) er siste skudd på
stammen av standardkontrakter som
de siste tretti år er blitt benyttet av
olje- og gassindustrien ved utbyggin-
gen på norsk kontinentalsokkel. Disse
modellkontraktene som også har ka-
rakter av å være «agreed documents»
mellom oljeselskapene og leverandø-
rindustrien, har vært en ubetinget suk-
sess.

Kontraktsformatene har bidratt til
at de største og mest komplekse
utbyggingsprosjektene vi har hatt i
Norge har gått ryddig for seg, og med
et relativt lavt konfliktnivå. På grunn
av de gode erfaringene med disse
kontraktsformatene offshore, har de i
økende grad også blitt benyttet i land-
baserte prosjekter. Man trenger såle-
des ikke være reinspikket offshore
entrepriseadvokat for å ha nytte av
både NTK 15 og Bjerkems kommen-
tarutgave.

OPPSLAGSVERK

Boken er en klassisk kommentarutga-
ve, og gir en god, grundig og gjen-
nomarbeidet redegjørelse for de enkel-
te bestemmelsene i NTK 15. Dette
gjør boken til et nyttig og praktisk
oppslagsverk for de som trenger vei-
ledning og forklaring i sin bruk av
NTK 15. I og med at et flertall av be-
stemmelsene i NTK 15 og «søsterkon-
traktene» NF 15 og NTK 15 MOD er
like, og i stor grad har stått uforandret
fra tidligere versjoner, så har boken en
åpenbar overføringsverdi også til disse.

Bokens styrke ligger i forfatterens
bakgrunn. Bjerkem er som advokat en
klassisk praktiker med lang og omfat-
tende erfaring fra feltutbygginger på
norsk sokkel. Samtidig har han deltatt i
flere av forhandlingene om utarbeidel-

Anmeldt av advokat
Pål Lieungh, partner
i advokatfirmaet
Thommessen. Hans
spesialfelt er service
til oljenæringen,
offshore constructi-
on og shipping.

sen av NF/NTK kontraktene, her-
under som forhandlingsleder for olje-
selskapene ved etableringen av
forløperen til NTK 15; NTK 2000.

Denne erfaringsbakgrunnen fra flere
plan knyttet gir et uvurderlig utgangs-
punkt for en kommentarutgave.

Bjerkems praktiske erfaring kom-
mer særlig til uttrykk der han kan
skape et samspill mellom den rene
kontraktsretten og kontraktens tek-
niske og kommersielle vedlegg. Et
godt eksempel er beskrivelsen av
NTK 15s bestemmelser om frem-
driftsplanen. Her gir boken en god og
pedagogisk beskrivelse av hvordan
planverktøy på flere nivåer utvikles og
benyttes i komplekse prosjekter, og
deres funksjon i endringsordreregim-
et og ved forsinket prosjektgjen-
nomføring.

VANSKELIG TILGJENGELIG

Det samme gjelder bokens redegjørel-
se for de forskjellige prisformatene
som ofte benyttes, og deres påvirkning
på prising av endringsordrer. Oppbyg-
gingen og anvendelsen av komplekse
prisformater er typisk vanskelig til-
gjengelig stoff for en advokat, og her
gir kommentarutgaven et godt bidrag
til opplysning av temaet.

Beskrivelsen av selskapets endrings-
ordekompetanse er en annen del som
belyses godt. Retten for selskapet til
ensidig å pålegge leverandøren

endringer (og for partene er enige om
pris- og fremdriftskonsekvensene) ble i
hovedsak innført da utbyggingen av
norsk sokkel for alvor startet, og har
gjennom hele perioden medført utfor-
dringer for aktørene. Bestemmelsene
er sentrale i NTK 15 og kommentar-
utgaven evner å sette disse i perspektiv,
samtidig som det gis en praktisk vei-
ledning for forståelsen og bruken av
regelverket.

FRA INNSIDEN

Det er interessant å lese synspunktene
fra en på «innsiden» om hvordan man
nå har gått bort fra tidligere praksis –
der partene som fremforhandlet NF/
NTK kontraktene på visse vilkår var
forpliktet til å bruke dem («agreed do-
cuments») – til dagens løsning, der
plikten er erstattet med en anbefaling.
Videre har man i NTK 15/NF 15/
NTK MOD 15 fjernet angivelsen av
de sentrale ansvarsbegrensningene og
overlatt til partene i det enkelte pro-
sjekt å enes om disse.

Jeg har forståelse for at internasjonala-
liseringen på norsk sokkel har gjort det
vanskeligere for oljeselskapene å binde
seg opp, men som forfatteren er jeg
redd for at vi kan miste mye av effekti-
viseringsgevinsten som de tidligere
NF/NTK-kontraktene ga i kontrahe-
ringsprosessen.

Boken er således nyttig både for den
uerfarne kontraktsmedarbeideren og
den rutinerte entrepriseadvokaten.

Jon D. Bjerkem,
Gyldendal
Juridiske Kom-
mentarserie
2018, 466 sider,
629 kroner.

Bøker og lesestoff

Gjeldsordningsloven med kommentarer

Formålet med gjeldsordningsloven, som trådte i kraft for 25 år siden, er å gi låntagere med alvorlige gjeldsproblemer mulighet til å gjenvinne kontrollen over sin økonomi gjennom en gjeldsordning.

«Etter lovens ikrafttredelse 1.1.93 er det gjort flere vidtgående endringer i loven. Lovendringene er kommentert med henvisning til de aktuelle lovforarbeider. (...) kommentarene til lovens bestemmelser er basert på en meget omfattende gjennomgang av rettspraksis», skriver forfatteren, som er dommer i Stavanger tingrett, i bokens forord.

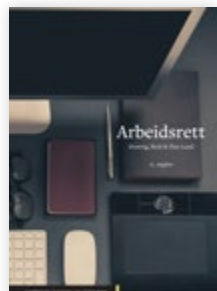
Ernst Moe, Cappelen Damm Akademisk 2018, 462 sider, 990 kroner.

Arbeidsrett, 11 .utg.

Boken er en veiviser, ikke en problemløser, skriver de tre advokatene Nils H. Storeng, Tom H. Beck og Arve Due Lund i bokens forord. «Hensikten er at du ved hjelp av boken kan lære de viktigste «trafikkregler», heter det videre.

Boken gir en innføring i reglene om arbeidsavtale, arbeidsmiljø, arbeidstid, likebehandling, varsling, lønn, sykefravær og permisjon, ferie, nedbemannings, oppsigelse og avskjed, bedriftslederansvaret, og yrkesskade. Boken er rettet mot bedrifter og organisasjoner.

Storeng, Beck & Due Lund, Cappelen Damm Akademisk 2018, 171 sider, 299 kroner.

Tilvirkningskontrakter. Med kommentarer til NTK 15 og NF 15

«Denne boken har to formål. Den er en kommentar til de standardkontraktene som i omkring 30 år har vært anvendt i tilvirkningsoppdrag på norsk kontinentalsokkel, og den er et bidrag til den allminnelige kontraktsrettslige litteratur», skriver forfatteren, som er professor ved UiO og har lang erfaring som oppmann i utviklingen av standardiserte petroleumskontrakter.

Standardiserte petroleumskontrakter danner mønster for andre større tilvirkningskontrakter, og boken gir «en grundig redegjørelse for sentrale elementer i standardene, bl.a. reglene om fremdrift, kontraktsbrudd, endringer og samvirket mellom partene om oppfyllelsen», heter det fra forlaget.

Knut Kaasen, Universitetsforlaget 2018, 944 sider, 899 kroner.

Diskrimineringsvern i arbeidslivet – en håndbok

Boken tar sikte på å være en praktisk oppslagsbok for arbeidsgivere, organisasjoner, fagforeninger og tillitsvalgte. Forfatteren er pensjonert advokat, og kjempet i 2014 selv en kamp mot sin arbeidsgiver Norsk Industri for å få lov til å stå i jobben til hun ble 70 år. Boken berører ikke hennes egen sak, men er en håndbok om regelverket om likestilling og diskrimineringsvern etter den nye loven om forbud mot diskriminering, som samlet fire tidligere lover i én lov, og trådte i kraft i januar i år.

Brit Djupvik Semner, Fagbokforlaget 2018, 260 sider, 399 kroner.

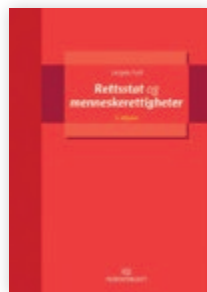

Rettsstat og menneskerettigheter, 5 utg.

Bokens undertittel er «En innføring i vernet om individets sivile og politiske rettigheter etter den norske forfatning og etter den europeiske menneskerettighetskonvensjon», og denne femte utgave av boken er oppdatert frem til februar 2018.

Siktemålet med boken er å utkrysallisere de viktigste prinsipper som følger av EMDs svært omfattende praksis. Boken ble første gang utgitt i 2006.

Jørgen Aall, Fagbokforlaget 2018, 601 sider, 819 kroner.

Plan- og bygningsrett, 3. utgave

Verket er delt i to bøker. Del 1: Planlegging og ekspropriasjon. Del 2: Bygesaksbehandling, håndhevelse og sanksjoner.

Mange lov- og forskriftsendringer er kommet til siden bokens forrige utgave, og denne boken er ajourført med endringene av plan- og bygningsloven av 20.april i år. Boken er et oppslagsverk som redegjør for lov-historikken for de ulike temaene. Boken er ajourført med nyere rettspraksis og praksis fra ombudsmannen og forvaltningen.

O.J. Pedersen, P. Sandvik. H. Skaaraas, S. Ness, A. Os, Universitetsforlaget 2018. Del 1: 536 sider, 999 kroner. Del 2: 752 sider, 1199 kroner.

Norsk lov tillot bigami

Sytti nordmenn – de fleste kvinner – ble under krigen skilt etter den såkalte bigamiloven, som tillot at nordmenn i utlandet skilte seg fra sine ektefeller i Norge, uten at ektefellen samtykket, eller fikk vite om skilsmissen. Elisabeth Wille ble så opprørt da hun hørte om loven at hun bestemte seg for å skrive bok om den.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Nå er den pensjonerte advokaten aktuell med boken *Til krigen skiller oss ad* som forteller historien om bigamiloven, eller Lex Nygaardsvold, som ble vedtatt av regjeringen Nygaardsvold i London i april 1942 og avskaffet i september 1945.

– Det verste var at det dannet seg et bilde av at kvinnene som ble skilt etter loven, hadde fløyet med tyskere. For kvinnene var dette selvsagt veldig skambelagt. I dag vet vi at av alle de om lag sytti skilsmissene som ble innvilget, var det i realiteten bare seks kvinner som hadde vært sammen med tyskere, sier Elisabeth Wille.

Det mest graverende fra lovgivers side, mener hun, er at det overhodet ikke ble vist noen omtanke for hva loven ville bety for de intetanende ektefellene som var igjen hjemme i Norge.

– I Norge snakket man om hvor viktige kvinnene var for å holde samfunnet oppe under krigen, men bigamiloven viser at mange kvinner var usynlige, og at deres situasjon ikke ble tatt hensyn til, sier Wille.

MENNS BEHOV FØRST

«Kvinnene som «sviktet» hjemme ved å forelske seg i tyskere, ble kraftig fordømt, selv om de ikke forlot mann og barn til fordel for en ny kjærlighet. Mens norske menn som forelsket seg i nye kvinner og fikk barn med dem, ble belønnet med å få lov til å skille seg i all hemmelighet», skriver Wille.

«Jeg våger den påstand at hensynet til mennene ute – enten de nå var sjømenn, aktive i krigen, eller i adminis-

Elisabeth Wille (73) var advokat fra 1979 til 2004 i det som senere ble Grette advokatfirma. Fra 2004 til 2014 var hun advokat i Advokatforeningen, og drev så egen praksis frem til 2016.

trativ tjeneste – og kanskje særlig til at disse skulle få dekket sine følelsesmessige og ikke minst seksuelle behov – overskygget alle andre hensyn», skriver Wille.

I boken forteller hun om årsaken til at loven kom: Det hele startet med et brev fra den norske delegasjonen i Stockholm til Justisdepartementet i London, der det ble anbefalt at en nordmann som var gift med en nazist i Norge, men hadde flyktet til Sverige, ble innvilget skilsmisse. Mannen hadde forsøkt å skille seg fra kona i Norge, men opplevde da å bli truet av konas familie, som var høyt oppe i Gestapo.

– Intensjonen var god. Men måtte man lage en generell lov, ut fra en så spesifikk situasjon, spør Wille.

SÅDDE TVIL

Etter krigen ble ikke situasjonen enklere for kvinnene som var blitt ofre for bigamiloven. På Stortinget ble det sådd tvil om kvinnenes holdninger, og Aftenposten skrev at bigamiloven var knyttet til kvinner som fløy med tyskere.

– En sjømannsenke uttalte at hun mye heller ønsket at mannen hadde dødd på sjøen, enn å bli skilt etter denne loven.

Måten kvinnene ble kjent med skilsmissen på, var at lensmannen kom hjem til dem med skilsmissevedtaket, og overleverte det.

– I motsetning til kvinnene, visste norske menn i utlandet hvor konene deres oppholdt seg. De kunne ha nådd dem med for eksempel Røde Korsbrev, sier Wille.

En lærdom er at alle lover må få en grundig forberedelse, og at alle hensyn må komme frem, særlig hensynet til svake grupper, understreker hun.

– Norge bør be kvinnenes etterkommere om unnskyldning, sier Wille.

Til krigen skiller oss ad. Den norske bigamiloven under annen verdenskrig, Pax forlag, 176 sider, 349 kroner

EU- og EØS-saker gir

tre dager ekstra

beslutningstid i Høyesterett

- I hver femte sak som avgjøres i Høyesterett, må dommerne forholde seg eksplisitt til EMK, mens de i om lag hver fjortende sak må forholde seg til EU- og EØS-lover, viser en undersøkelse.
- De internasjonale rettskildene fører til at tiden Høyesterett bruker på å ta en beslutning, øker med én dag for EMK-saker, og nærmere tre dager for saker som har referanser til EU- eller EØS-lover.

TEKST: NINA SCHMIDT

Professor i statsvitenskap Gunnar Grendstad ved Universitetet i Bergen har sammen med stipendiat Henrik Litleré Bentsen og masterstudent Petter Kristian Arnesen undersøkt sammenhengen mellom sakskompleksitet og arbeidsmengden i Høyesterett.

I en artikkel i siste utgave av Lov og Rett (Nr.7, 2018, side 391–411), analyserer de hvordan komplekse saker påvirker arbeidsmengden i Høyesterett.

De tre forskerne har foretatt en analyse av 917 avgjørelser avsagt fra 2010 til 2016 i avdeling, både dommer og kjennelser, og målt Høyesteretts arbeidsmengde ved å se på antall timer domstolen bruker til muntlige forhandlinger (*forhandlingstid*), og antall dager som brukes til å nå en avgjørelse i saken (*beslutningstid*).

EN TIME OG 18 MIN. MER

Analysen viser at Høyesterett i snitt brukte 5 timer og 48 minutter til den muntlige forhandlingen i en sak i perioden 2010 til 2016, og at tiden det tok Høyesterett å avsi enten en kjennelse eller en dom, i snitt var 12,6 dager.

Sett over tid, har forhandlingstiden økt fra 5 timer og 4 minutter i 2010 til 6 timer og 22 minutter i 2016, en økning på én time og 18 minutter. «Samtidig økte gjennomsnittlig beslut-

ningstid fra 11,2 dager i 2010 til 14,8 dager i 2016», skriver artikkelforfatterne.

Syv prosent av de undersøkte sakene, inneholdt referanser til EU- og EØS-lover, mens 21 prosent av sakene inneholdt referanser til EMK.

TIDKREVENDE HJELPERE

Forskerne har satt opp to modeller med uavhengige faktorer som påvirker både forhandlingstiden og beslutningstiden.

Disse faktorene var referanser til EU og EØS, referanse til EMK, om saken har en eller flere rettslige medhjelpere, om saken har partshjelpere/e, om anken kom fra Borgarting (45 prosent av alle sakene i Høyesterett kommer derfra), som saken var en sivil sak, og om det var dissens / særmerknader i saken, noe som påvirker beslutningstiden, og hvorvidt saken var en kjennelse eller dom.

Analysen viser at *forhandlingstiden* påvirkes slik: Dersom saken har en eller flere referanser til EU- eller EØS-lover, så øker forhandlingstiden med 2 timer og 24 minutter. En rettslig medhjelper øker forhandlingstiden med en hel rettsdag, og tilsvarende to hele rettsdager om det er to rettslige medhjelpere. Partshjelpere er ikke like tidkrevende: «Høyesterett berammer 1 time og 18 minutter ekstra forhandlingstid for hver partshjelp som er involvert i saken. Ankesaker fra Borgarting øker forhandlingstiden med 31

minutter. Høyesterett gir sivile saker i snitt 3 timer og 18 minutter mer forhandlingstid enn straffesaker», heter det i artikkelen.

Analysen viser også at det er ingen signifikant effekt på forhandlingstiden om saken inneholder henvisninger til EMK. Det er heller ingen forskjell på forhandlingstiden om anken er en dom eller en kjennelse.»

TRE DAGER EKSTRA

På *beslutningstiden* påvirker de samme faktorene Høyesteretts tidsbruk slik, ifølge analysen:

«Dersom en sak inneholder en eller flere referanser til EU/EØS-lover, så øker beslutningstiden med nesten tre dager.» Henvisning til EMK gir litt over én ekstra dag i snitt. En rettslig medhjelper plusser på beslutningstiden med 2,77 dager, og med en hel arbeids-

uke om to rettslige medhjelpere deltar. For hver partshjelpere økes beslutningstiden med nesten to dager.

Sivile saker krever i snitt nesten en arbeidsuke (4,62 dager) lengre tid enn straffesaker, mens dissens eller særmerknad gir halvannen dag ekstra beslutningstid. Hvorvidt saken kommer fra Borgarting, og er dom eller kjennelse, påvirker ikke beslutningstiden, ifølge analysen.

I perioden 2010 til 2016 behandlet Høyesterett tre ganger flere EMK-saker enn EU/EØS-saker i avdeling, ifølge forskerne.

Det kom inn 15.602 anker til Høyesterett fra 2010 til 2016, de fleste kjennelser. Dette gir et snitt på 2229 anker pr. år. I perioden henvise ankeutvalget om lag 130 saker pr. år til avdeling. Om lag nitti prosent av de henviste sakene var anker over dom.

Gunnar Grendstad har sammen med to kolleger analysert Høyesteretts tidsbruk. Han står også bak en undersøkelse om Høyesteretts statsvennlighet som ikke er publisert ennå.

ANNONSE

Ditt testamente – en gave til livet!

En testamentarisk gave til forskning er en gave til fremtidige generasjoner. Du etterlater deg en investering i livene til dem som kommer etter deg.

Foto: Paal Audestad

Du setter igjen varige spor ved at du bidrar til ny og bedre behandling for dem som rammes av hjerte- og karsykdom eller demens. Å planlegge for tiden etter deg sikrer at din arv brukes slik du ønsker det.

Du velger selv hvilken sak som står ditt hjerte nærmest.

 Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Vil du vite mer? Ta kontakt med oss på tlf. **23 12 00 00**. Vi hjelper deg gjerne!
www.nasjonalforeningen.no/testamente

– Skriv kortere – og spar klientene for penger!

En gang var han journalist i Her og Nå – nå koser Thor Håkon Føreland seg de gangene kolleger og motparter skriver gode brev og fatter seg i korthet. For mye blir vidløftig, langtrukket og dermed unødvendig dyrt for klienten, mener han.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

– HVA ER DEN STØRSTE UTFORDRINGEN I FIRMAET DITT AKKURAT NÅ?

– For små og mellomstore advokatfirmaer er det å møte myndighetskrav på personvern, hvitvasking og disse tingene. Det betyr at hver sak tar mer tid, og til slutt blir det sluttbruker eller klient som betaler for det. Det å få gode rutiner som gjør at ting tar minst mulig tid, samtidig som vi oppfyller kravene, er en utfordring.

– OG DEN STØRSTE UTFORDRINGEN FOR BRANSJEN SOM HELHET?

– Det tror jeg er fakturering og kostnader. Mange i internettverdenen er opplyst på en annen måte enn før. De kan google det meste, og det er for å si hvor ting diskuteres. Det er viktig at vi advokater gjør en god og ordentlig jobb uten å gjøre hverken for mye eller for lite ut av det. Til tider virker det som kostnadene løper løpsk – det er bare å kikke litt på omkostningsavgjørelser i dommer. Det er viktig å kommunisere dette hvis du har en klient med en halvgod sak.

– DEN STØRSTE SAKEN DU HAR JOBBET MED DET SISTE ÅRET, HVA HANDLET DEN OM?

– Jeg har ikke lyst til å trekke frem spesifikke saker når jeg jobber i så små forhold. Jeg vil heller si det sånn at når jeg jobber i små byer som Lyngdal og Mandal, er det med enkeltmennesker og små bedrifter. For dem er deres sak den viktigste og største. Men jeg kan jo nevne

en kurios sak som involverte ganske mange. Det var en sak med en som hadde to bikuber i hagen, med femti tusen bier i hver. Naboene krevde dem fjernet. Da vi var på befaring, tror jeg ikke dommeren hadde så veldig lyst til å gå så nærme biene. Saken gikk bra, og min klient fikk lov til å ha biene.

– ER DET UTVIKLINGSTREKK I ADVOKATYRKET SOM DU ER KRITISK TIL?

– Igjen dette med å kunne fatte seg litt i korthet. Være kort og konsis. Jeg synes ofte at ting blir veldig vidløftige, og at brev blir veldig langtrukne. Hvis du ser på advokater som har jobbet i mange år, er det mange som er flinke til å være korte og konsise. Men vi ser ofte brev på tre–fire sider med noe som kunne vært sagt på én side. Ofte er det helt unødvendig å få en to siders gjennomgang av saken når partene kjenner den og har korrespondanse med hverandre. Dette har også med kostnader å gjøre. Jeg får også ofte brev fra kolleger som jeg synes er veldig, veldig bra. Da koser jeg meg. Det er utrolig spennende når motparten skriver gode brev og tar poenget fort.

– OG TREKK DU SYNES ER POSITIVE?

– Det virker som det er mulig i større grad nå enn i tidligere generasjoner å kunne ha greie arbeidstider. Hvis ikke en er spesialist og jobber med noe som er veldig smalt, er det utrolig viktig å komme seg ut blant folk og se hvordan samfunnet fungerer. Det hender det ringer jusstudenter som lurte på om de kan få sommerjobb hos oss, og da sier

jeg at: «Det må du ikke finne på. Ta en jobb i kommunen med pleie eller som miljøarbeider, treff folk og se hvordan mennesker lever.» Det kommer folk inn på kontoret som har hverdagslige problemer som selvsagt er kjempestore for dem. Da er det greit at advokatene kan prate med folk og være en del av det samfunnet de bor i.

– HVA ER DEN VIKTIGSTE POLITISKE SAKEN FOR ADVOKATFORENINGEN Å JOBBE MED I ÅR?

– Halvering av reisegodtgjørelsen. Der har de en jobb å gjøre. Enkelte advokater som jeg snakker med rundt i små byer, synes at Advokatforeningen har en tendens til å bli en litt topptung organisasjon, og jeg lurte også noen ganger på hvor pengene mine går, og hva jeg får ut av det. Alle kan ikke bo innenfor Ring 3.

– HVORDAN REAGERER DU PÅ FORSLAGET TIL NY ADVOKATLOV?

– Det er for så vidt greit nok. Men det er jo et trekk at alt skal gjennomreguleres både i dette landet og internasjonalt. Jeg vet ikke om det nødvendigvis gjør det så mye bedre. Ta hvitvaskingsreglene og identitetskontrollen, som jeg selvfølgelig utfører, og tar legitimasjon og legger i mappen. Men jeg som har vokst opp i en liten bygd mellom Lyngdal og Mandal, har nesten til gode å få inn noen på kontoret som jeg ikke kjenner. Noen av rutinene er laget for andre settinger. Jeg skjønner at de må ha et sett med regler som fungerer for alle, men faren er at det kommer en lov som regnskapsbransjen er veldig

Navn: Thor Håkon Føreland

Alder: 39 år

Stilling: Innehaver av Advokat Thor Håkon Føreland, i kontorfellesskap med Stangeland & Co Advokatfirma i Mandal.

Spesialitet: Fast eiendom.

Skrev masteroppgave om: Utbyggingsavtaler og grenser mot ugylldighet.

Familie: Gift, tre barn på 4, 7 og 14 år.

Bosted: Lyngdal.

Opprinnelig fra: Vigeland i Lindesnes.

rask til å omfavne fordi det fører til mer fakturerbar tid.

– HVORDAN TROR DU AT ADVOKAT-HVERDAGEN DIN VIL FORANDRE SEG I LØPET AV DE NESTE FEM ÅRENE?

– De neste fem årene tror jeg ikke den kommer til å forandre seg veldig mye. Det er veldig mye snakk om roboter og digitalisering i advokatbransjen. Jeg tenker kanskje at det vil skje litt med portalen i domstolene, men jeg kan ikke se for meg at det kommer roboter som skal snakke med en mor som er frattatt omsorgen for barna sine, med noen som er på det siste og ønsker å skrive testament, eller med en liten bedrift som trenger å nedbemanne.

– HVOR LENGE HAR DU ARBEIDET SOM ADVOKAT I LYNGBDAL OG MANDAL?

– I sju år. To år som fullmektig, og fem år for meg selv. Før det har jeg jobbet i barnevernsinstitusjon, som journalist og vært bonde og dyrket jordbær. Jeg hadde litt karriere før jeg begynte som

jurist, og det er jeg veldig fornøyd med. Tidligere var advokatyret et håndverk. Den tanken liker jeg.

– OG HVOR ER DRØMMESTEDET Å PRAKTISERE SOM ADVOKAT?

– Bortsett fra her? Da tror jeg at jeg ville ha vært i det indre av distrikt-Norge. Sett fjell og daler og møtt vanlige folk. Jeg kunne godt tenkt meg å ha vært en tur i Finnmark.

– HVEM ER DEN SVAKESTE PARTEN I DEN NORSKE RETTSSTATEN, SYNES DU?

– Det er nok de som ligger over inntektsgrensen for fri rettshjelp, men som samtidig ikke tjener veldig bra. Det er et trekk som jeg ofte ser i barnefordelingssaker at far er den svake part fordi han har jobbet. Det er blitt noe bedre med forandringen som gjør at domstolen må betale for sakkyndige, men den svake parten blir uansett ofte barna. Det er en del saker hvor den ene parten har fri rettshjelp og har råd til å tviste og gjøre ting veldig vidløftig, mens den andre ikke har det. En annen

svak part er barnevernsbarn. Jeg undres på om trenden er at vi blir litt for raske til å foreta omsorgsovertagelse og om det heller skulle vært lagt mer midler i hjelpetiltak og veiledning.

– JOBBER DU NOE PRO BONO?

– Ja, det er klart. Når en jobber i en småby, gjør en jo ofte det. Det kan være alt fra at noen ringer til meg og får litt veiledning på telefonen, til større saker. Ofte vet jeg at jeg ikke kan ta betalt fullt for det jeg gjør. Samtidig tenker jeg at når samfunnet har gitt meg en utdanning gratis, synes jeg at jeg er forpliktet til å gi litt igjen. Det er viktig å sette inn støtet der du ser at innsatsen kan gi noe tilbake. Du må ikke være helt ukritisk og drive på og jobbe gratis, men velge ut saker hvor du kan gjøre en forskjell.

– HVIS DU FIKK VÆRE JUSTISMINISTER FOR EN DAG, HVA VILLE DU HA GJORT?

– Spørsmålet er hvor mye makt en har. Men jeg tenker at reisegodtgjørelsen må tilbake på riktig spor.

– Jeg vet dette er tungvint, men for hver ny konto du har, bør du ha et unikt passord. Jeg har over 400 kontoer på Internett selv, og går ikke rundt og husker alle disse passordene, men skriver de ned. Det går helt fint, mener datasekretær Per Thorsheim.

– Å skifte passord ofte er bare tull

Sikkerhetssjef Per Thorsheim mener det kan være en god idé å skrive opp passord, og mener bedrifter bør slutte å pålegge ansatte å endre passord ofte.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

– Dette hører dere nok ikke ofte fra sikkerhetsfolk, men jeg vil si det slik: Regelmessig passordskifte er noe for-

banna tull! Det ødelegger sikkerheten i organisasjoner, fordi det gir mye mer forutsigbare passord. Derfor kan jeg si at jeg vet dit neste passord, sa Per Thorsheim, sikkerhetssjef i Nordic Choice Hotels, til rungende applaus fra advokatene i salen.

Han var hentet inn som foredragsholder til Konsernadvokatseminaret som ble avholdt hos Advokatfirmaet Haavind i begynnelsen av september.

– I en stor bedrift vil over femti prosent av de ansatte velge det samme passordet når de skal skifte passord, og kun bytte ut ett tegn hver gang, tillå eksperter.

FIKK SKRYT

Thorsheim er en anerkjent foredragsholder med spesialkompetanse på passord. Han har holdt foredrag om temaet fire år på rad i Las Vegas, og ved flere universiteter, deriblant i Cambridge i England, i tillegg til en rekke konferanser i Norge.

Eksperten hadde tatt en vurdering av nettsidene til firmaene som var representert i salen, og kunne avsløre at han ikke likte alt han så.

– Men jeg må si at Handelsbanken har fantastisk god sikkerhet. De ligger himmelhøyt over alle dere andre. Bedriften er et strålende eksempel på at det går an å lykkes, sa Thorsheim.

Konsernadvokatseminaret 2018

Temaet for høstens konferanse var muligheter og utfordringer for konsernadvokaten med den digitale utviklingen.

- Teknisk direktør i Kongsberg Seatex, Arne Rinnan, og Sverre Olsen, Head of Navigation i PGS snakket om hvordan teknologi og innovasjon åpner opp for nye samarbeidsmåter.
- Jonas Karlsson i Seal Software snakket om kontraktsteknologi.
- Konsernadvokat Cathrine Novsett i Gjensidige snakket om endrede kompetansekrav for konsernadvokaten.

Slik unngår du å bli hacket

- Bruk en setning som passord. Det de aller fleste ikke vet er at man kan bruke mellomrom i passord.
- Bruk gjerne en positiv setning, kanskje noe fra fortiden som er lett å huske, og som du har lyst til å huske i fremtiden. Da blir det stort sett umulig å hacke seg inn på kontoen.
- Skriv ned passordene dine. Det går helt fint. Bankene sier at du ikke skal skrive ned. Men om val-
- get står mellom det samme dårlige passordet på alle ulike systemer, enn å bruke flere ulike passord du har skrevet ned, er det siste mye bedre.
- Bruk to-faktor-passord, altså innlogging med både passord og bank-ID der det er mulig. Snapchat, Facebook, Twitter, Instagram tillatter dette – og gjør at du og dine barn slipper å bli hacket.

Ingen vet hvordan ny teknologi vil endre advokatbransjen. Så det gjelder å være der når det skjer

S tadig flere jobber med å utvikle kunstig intelligens og andre digitale løsninger for juridisk rådgivning og tjenesteyting, også her i Norge. Miljøer som lykkes med slik innovasjon preges gjerne av mangfold, der ulikhet i alder, bakgrunn, kultur, interesser, kompetanse og kjønn skaper dynamikk, debatt og ideer. I et arbeidsmiljø som belønner samarbeid, lekenhet, toleranse og nysgjerrighet. Der fokus er på den neste gode ideen et sted der fremme, i mindre grad på inntjening fra dag til dag.

O g det skaper noen utfordringer for advokatfirmaene. For hvordan bidrar vi til at advokatbransjen er med på denne utviklingen og selv har kontroll over, og eierskap til, den teknologien som vil komme? Hvordan sikre at vi er en del av vår egen fremtid?

D et destruktive spørsmålet omkring utviklingen er om teknologien vil erstatte jobbene våre. Det konstruktive spørsmålet er hvordan kan vi nyttiggjøre oss den for å bli bedre og mer konkurransedyktige – kanskje også ha morsommere arbeidsoppgaver.

S å hvordan bli med på utviklingen? En utvikling som på en side kan oppleves som konkret og rask, men samtidig også som u håndgripelig og sen? For blir ikke selv ekspertene flakende i blikket når vi ber dem forklare hva det er som skjer – helt konkret? Og har vi ikke snakket om advokatroboter i mange år nå, uten å ha sett noe til dem i kontorfellesskapet?

E kspertene på digital innovasjon sier gjerne at man har en tendens til å overvurdere hvilke endringer som skapes på ett år, men undervurdere hvilke

endringer som skapes på ti år. Årsaken er nok at endringene ikke skjer jevnt og trutt, men i ujevne og uforutsigbare hopp. Se bare på utviklingen av mobiltelefoner. I år etter år ble de bedre og bedre, og imponerte oss alle, med Nokia som suverent lokomotiv. Helt til Steve Jobs under Macworld Conference & Expo 9. januar 2007 lanserte iPhone – verdens første smarttelefon. Verden generelt, og Nokia spesielt, skulle aldri bli det samme.

N år kommer advokatbransjens iPhone-øyeblikk? Når oppstår en teknologisk innovasjon som får oss til å tenke at verden generelt, og advokatbransjen spesielt, aldri vil bli det samme? Jeg vet ikke, men jeg vet at det er veldig lurt å følge utviklingen så tett man kan.

I Advokatforeningen engasjerer vi oss i flere relevante prosjekter og arrangementer om temaet. I slutten av september var vi med på å arrangere Oslo Legal Hackathon, da dette ble arrangert for første gang. Her samarbeidet studenter og profesjonelle innenfor jus, teknologi, design og entreprenørskap tett i 24 timer for å utvikle ideer til nye digitale produkter og tjenester innen juridisk sektor. Løsningene ble presentert for en jury som kåret de beste bidragene. Kanskje vil en av ideene som ble skapt på Oslo Legal Hackathon bli et produkt som tilbys advokatfirmaene i fremtiden.

D et er viktig for oss å knytte kontakter som kjenner utviklingen på pulsen, og å jobbe sammen med dem for å lære mer. Mange advokater og advokatkontorer kan mer enn oss i Advokatforeningen om dette, men de fleste følger ikke utviklingen så tett. Derfor føler vi en plikt til å

følge med, på alle medlemmenes vegne.

S å hva kan du selv gjøre, dersom også du ønsker å følge utviklingen tettere, og forstå mer? For det første kan det være lurt å snakke med de yngste i ditt advokatfirma og be dem lære deg å bruke de digitale programmene og dappedittene som du ikke selv er så god på – en slags omvendt coaching. Det finnes en mengde gode blogger på temaet. Googler du ABA Journals Web 100: Best law blogs, er det en god start. Ellers anbefaler vi selvsagt å engasjere deg i miljøer og prosjekter som jobber med dette i praksis.

O g så er det selvsagt kurs, som både JUS og vi selv ønsker å utvikle og tilby fremover. Den 19. oktober arrangerer JUS Future Lawyer i Oslo. Påmeldingsfristen har egentlig gått ut, men i skrivende stund er det fortsatt ledige plasser. Har du mulighet, så gir dette seks etterutdanningstimer i samme slengen. Vi nærmer oss slutten på etterutdanningsperioden, så dette må jo være vinn-vinn?

Hurt & Smith

GENERALSEKRETÆR
ms@advokatforeningen.no

RETTSHJELPSSATSEN – EN TRUSSEL MOT RETTSIKKERHETEN I BARNEVERNSSAKER?

Av DAG-HEINE
BJØRNDAL, kommune-
advokat i Fjell kommune

Jeg er kommuneadvokat. Kontoret mitt har tre ansatte. Vi prosederer mange saker for barneverntjenesten.

Innlegget er skrevet på egne vegne, ikke på vegne av mine klienter.

Som advokater for det offentlige, så representerer vi en klient som er ressurssterk og som forvalter stor makt overfor private. For den private parten er et krav om omsorgsovertakelse av et barn svært inngripende.

Da skal det offentlige sørge for rettsikkerheten også for den private parten.

Jeg følger med på debatten om retts-hjelpssatsen. Satsen på 1020 kroner pr. time er for lav! Beløpet er ikke advokatens lønn. Beløpet må dekke alle utgifter i forbindelse med å utføre oppdraget: Sekretærutgifter, regnskap, kontorrekvisita, husleie, osv. Da rekker ikke 1020 kroner så langt.

Flere advokater jeg møter sier at det i praksis nesten ikke går rundt. Mange opplyser å arbeide mye gratis, fordi staten til og med viser seg uvillig til å dekke hele regningen når timelisten er mottatt.

Som et anekdotisk eksempel: En advokat jeg hadde en lengre samtale med sa rett ut at han brukte ferske advokatfullmektiger til å føre barnevernssaker. I seg selv er ikke det noe i veien med det – fullmektigen skal følges opp og veiledes av prinsipalen, som også sikrer kvaliteten på utførelsen av oppdraget. Men årsaken til den utstrakte bruken av fullmektiger bekymrer meg: Fullmektigen er billigere i drift enn advokaten selv. Det var mer regningsvarende å bruke advokatfullmektigen enn egen tid på disse sakene. I tillegg kom det fram at de ikke kunne ta for mange barnevernssa-

ker i løpet av året. Inntjeningen ble for lav når utgifter og lønninger til ansatte skulle betales. Dette var et helt vanlig allmennpraktiserende firma.

Jeg er bekymret for den fremtidige rekrutteringen til barnevernfaget. Advokater er, som alle andre, avhengig av å tjene penger for å kunne leve. Er satsen på sakene for lav, så risikerer en at en ikke får tilstrekkelig rekruttering til de mil-

jøene som ønsker å påta seg disse sakene. Med dårlig rekruttering følger dårlig kvalitet. Dersom rekrutteringen er

dårlig over tid, så tar det lang tid å bygge opp igjen et solid korps av privatpraktiserende advokater som er dyktige på feltet.

Jeg sier ikke at kvaliteten på de advokater som driver med disse sakene er lav – det har jeg ikke noe belegg for å hevde. Det er fremtidig rekruttering jeg er bekymret for.

Jeg har opplevd å møte svært dyktige advokater som har bidratt til å belyse saken skikkelig i fylkesnemnda og retten. Men jeg har også opplevd å måtte bruke replikken til å fremføre argumenter og resonnementer som den private advokaten selv burde ha fremført. Og jeg har opplevd å måtte vise til sentral rettspraksis som taler den private partens sak, fordi den private parts prosessfullmektig ikke selv har gjort dette.

Dette trenger ikke være et problem: Den offentlige advokaten skal belyse saken så objektivt som mulig, og må påregne at slike situasjoner av og til oppstår.

Men det er bekymringsverdig at den advokaten den private part er representert av, i slike tilfeller blir prisgitt at den offentlige advokaten gjør jobben som den private parts advokat. Dette

skjer ikke ofte etter min erfaring. Men det har skjedd.

Igjen: Det store flertallet av privatpraktiserende advokater innenfor dette feltet er samvittighetsfulle og dyktige, og står på 150 prosent for sin klient.

Som representant for det offentlige så ønsker jeg ikke å møte dårlig forberedte advokater eller advokater med

dårlig faglig innsikt. Jeg ønsker

å møte dyktige advokater som stiller spørsmål ved alle punkter i saken, og som

sørger for at sakene er grundig

belyst fra den private

parts side.

Det er helt grunnleg-

gende for en trygg prosess i barnevernssaker at alle parter har skikkelig juridisk bistand. Det offentlige har sjelden problemer med dette, fordi det offentlige kan kjøpe tjenester til ordinær pris, eller ansette kommuneadvokater som kan opparbeide seg lang og god erfaring i slike saker.

Kommuneadvokatenes lønn kommer en gang i måneden. I det private er en avhengig av en viss inntjening for å få det til å gå rundt. I valget mellom å bruke 20 timer til 1020 kroner, eller 20 timer til 2500 kroner, så må en ta hensyn til at husleie skal betales, sekretæren skal ha sin lønn, staten skal ha sitt. Og så skal en helst ha litt igjen å leve for selv også. De advokater jeg møter i slike saker har sjelden millionlønninger.

Dersom salærsatsen i barnevernssaker gjør at ellers dyktige advokater vegrer seg for å ta barnevernssaker, ja da er min påstand at salærsatsen er en trussel mot rettsikkerheten i disse sakene.

Justisministeren bør ta ansvar og øke satsen til et fornuftig nivå, før det er for sent.

«Justisministeren
bør ta ansvar og øke
satsen til et fornuftig nivå,
før det er for sent.»

Dag-Heine Bjørndal

FORSLAGET TIL ENDRINGER AV TVISTELOVEN – SÆRLIG OM RETTENS FASTSETTING AV PROSESSFULLMEKTIGENS GODTGJØRING

Av Advokat PÅL S. JENSEN,
Zenit advokater AS,
Tønsberg

I siste nummer av Advokatbladet kunne vi lese om departementets forslag om endringer av tvisteloven, blant annet tak på sakskostnader på forti prosent av tvistesummen. Tore Schei var intervjuet, og det var interessant nok. Likevel skulle jeg først og fremst likt å vite hva min forening mente om forslaget.

Formålet med å endre sakskostnadsreglene er «å dempe sakskostnadsnivået». Hva sakskostnadsnivået er, hvorvidt, eller hvor mye nivået har økt, og eventuelt årsakene til dette, sies det lite om. Staten økte selv nivået med 25 % med å innføre moms 1. juli 2001, men det er naturligvis ikke tema. Momsfrik tak hører el-biler til. Ellers virker det hele gjennomsyret av en tanke om at overbetalte advokater er problemet. Men lønnsutviklingen hos allmennadvokater har vært negativ siden 2014.

For å dempe kostnadene påpeker departementet at både saksbehandlingsreglene og sakskostnadsreglene er «sentrale». Det første er utvilsomt riktig. Tvistelovutvalget understreket nettopp at omkostningsnivået først og fremst hadde sammenheng med «utformingen av behandlingsreglene». Til det siste trenger vi aktiv saksstyring hos dommeren og en generelt mer kostnadseffektiv behandling. På dette området skorter det i dag. Men her har ikke departementet noen endringsforslag.

Sakskostnader er den erstatningen den tapende part skal pålegges å betale den vinnende part. Hovedregelen etter norsk rett er da at den vinnende parten har krav på «full erstatning» for «nød-

vendige» kostnader. Dette innebærer at parten skal få dekket kostnader etter det «normaladvokaten» ville pådratt saken. Det er imidlertid lite som tyder på at verken lovgiver eller domstolene er særlig interessert i det siste.

Sakskostnader er altså noe annet enn det parten selv skal betale i godtgjøring til sin prosessfullmektig. Det første skal utmåles etter tvisteloven § 20-5. Det andre reguleres av avtalen mellom prosessfullmektig og klient, eventuelt tvisteloven § 3-8, som jeg kommer tilbake til. I motsetning til hva mange later til å tro, innebærer ikke rettens reduksjon av sakskostnadene at prosessfullmektigen får mindre godtgjøring av sin klient. Konsekvensen av rettens reduksjon er derimot at prinsippet om at den vinnende part skal få full erstatning, uthules. Dette er ikke berørt i

Inntrykket fra tvistelovevalueringen er visstnok «at tvistelovens sakskostnadsregler ikke i nevneverdig grad har bidratt til en reduksjon i sakskostnadene». Og hvordan skulle sakskostnadsreglene redusere dette nivået? Ved at dommeren kutter naturligvis. Så enkelt kan det gjøres.

La gå at prinsippet om full erstatning modifiseres. Det er det opp til lovgiver å ta stilling til. Muligens er det også fornuftig, men personlig er jeg skeptisk.

Det jeg imidlertid er mest kritisk til, er den andre delen av dette. Nemlig rettens fastsetting av prosessfullmektigens godtgjøring etter tvisteloven § 3-8, en ganske så lite gjennomtenkt bestemmelse som departementet la til tvisteloven av eget tiltak. Denne regelen vil departementet nå løfte fram, og

foreslår en ny § 20-5 A. Etter denne skal retten ved hovedforhandlingens avslutning informere partene om adgangen til å begjære rettens «fastsetting av prosessfullmektigens godtgjøring». Altså som en fast rutine i alle saker.

Ved fastsettingen skal det tas «hensyn til de kostnader det er rimelig å pådra parten ut fra prosessoppdraget, sakens betydning og forholdet mellom parten og prosessfullmektigen.»

Dette er for det første motivert av en mistillit mot advokater som virker ubegrunnet og uverdlig. Jeg frykter også at en slik regel på sikt vil skade forholdet mellom domstolene og advokater. For det andre inngår alle advokater i dag skriftlig avtale om prosessoppdraget med sin klient. Her fremgår det

hvilken timesats som er avtalt, og hvordan salæret nærmere skal beregnes. Deretter faktureres det regelmessig, gjerne hver måned. Er klienten misfornøyd kan han også klage på salæret til disiplinærorganene.

Så kommer hovedforhandlingen, gjerne etter et års tid eller mer, og kanskje ankeforhandling etter dette. Da skal det altså bli spennende for advokaten: Nå skal muligens retten, uten sikre eller aksepterte størrelser, fritt skjonne over godtgjøringen. Avtalen kan retten mer eller mindre se bort fra, og noen reell begrunnelse får man ikke. Kanskje har advokaten arbeidet gratis den siste tiden, og kanskje må advokaten betale tilbake til klienten. Så kan man undre: Hvilke andre tjenesteytere er underlagt et slikt regime? Og ikke minst, hva mener Advokatforeningen om disse spørsmålene?

«Konsekvensen
av rettens reduksjon
er derimot at prinsippet
om at den vinnende part
skal få full erstatning,
uthules.»

Pål S. Jensen

ADVOKATFULLMEKTIGER I DOMSTOLENE: KLAR PRAKSIS OG ØKT BEVISSTHET ER NØDVENDIG!

Av THOMAS SMEDSVIG, styreleder, Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Advokaten 8/9 2018 har et oppslag om en advokatfullmektig som ikke fikk godkjent sin prosedyrerfaring ved søknad om advokatbevilgning. Både oppslaget og Tilsynsrådets erfaring viser at det er behov for økt bevissthet rundt bruken av advokatfullmektiger, både i sivile saker og som forsvarere i straffesaker for domstolene.

Tilsynsrådet fører tilsyn med advokaters virksomhet. Sentralt i dette arbeidet står hensynet til klientene. Som advokat Henrik Boehle påpeker i oppslaget, er det neppe i tiltaltes interesse å ha en forsvarer som er utenfor advokatens kontroll og ansvar. Det samme hensynet gjelder også i sivile saker.

For å ta jussen først: Domstoloven § 223 gir en advokat rett til å opptre ved en fullmektig innenfor nærmere angitte rammer. Utgangspunktet er at en advokat må utøve advokatvirksomheten selv, jf. § 220, men i § 223 er det gjort et unntak ved at advokaten kan benytte en fullmektig som handler på advokatens vegne. Fullmektigen opptre i prinsipalens navn og for prinsipalens ansvar, jf. Rt. 1997 s. 1418. Fullmektigen må autoriseres, det vil si godkjennes på forhånd, av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, jf. § 223 annet ledd. Bestemmelsen oppstiller krav til når en fullmektig kan opptre på vegne av sin prinsipal, og regulerer forholdet til så vel domstol som oppnevner og til Tilsynsrådet som autoriserer.

Det fremgår av Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G-25/97, punkt 4.2 om prosedyrekravet at «[s]akene må ha vært prosedert i forbindelse med søkerens virksomhet som advokatfullmektig». Formålet med regelen er å sikre at fullmektigen opp-

trer under sin prinsipals kontroll og sikkerhetsstillelse. Gjennom autorisasjonsordningen rapporteres, kontrolleres og dokumenteres hvem som er ansvarlig prinsipal for fullmektigen. Det påligger advokatfullmektig og/eller prinsipal å sørge for at dette etterleveres.

I sivile saker opplever Tilsynsrådet i noen saker at fullmektigen søker godkjenning for saker hvor vedkommende har opptrådt på vegne av andre advokater enn den han er autorisert fullmektig for. Det skaper uklarheter både i forhold til kontrollansvaret og sikkerhetsstillelse.

I straffesaker der advokaten opptre ved fullmektig, vil det fortsatt være advokaten som er tiltaltes forsvarer. Det er da prinsipalen som

oppnevnes som forsvarer etter straffeprosessloven § 95 annet ledd første punktum. Samtidig åpner straffeprosessloven § 95 annet ledd annet punktum for at «annen skikket person» kan gjøre tjeneste som forsvarer «med særskilt tillatelse fra retten». I domstolovens forarbeider har lovgiver tydelig angitt at en advokatfullmektig ikke opptre i denne egenskap, dvs. på vegne av en advokat, når vedkommende oppnevnes som forsvarer etter sistnevnte bestemmelse. Formelt og reelt skjer oppnevningen da utenfor advokatens/prinsipalens kontroll og ansvar.

Tilsynsrådets inntrykk er at domstolene oppnevner forsvarere etter straffeprosessloven § 95 annet ledd annet punktum i langt større grad enn det som har vært forutsatt fra lovgivers side. En slik oppnevningssakspraksis er klientene neppe tjent med. Klientene vil lett kunne tro at man bistås av en advokatfullmektig som opptre for en advokat, mens man i realiteten har blitt tildelt en «annen skikket person». I verste fall kan slike oppnevninger ende i det uholdbare. Vi har sett eksempel på at

en advokatfullmektig har blitt oppnevnt som forsvarer etter straffeprosessloven § 95 annet ledd annet punktum på det offentlige bekostning, samtidig som fullmektigens prinsipal har fungert som medforsvarer for klientens egen regning. Grunnlaget for prinsipalens fakturering, slik det fremstod, var at fullmektigen var oppnevnt som «annen skikket person» og dermed uavhengig av prinsipalen. Det må være åpenbart at klienten ville ha vært bedre tjent med å ha prinsipalen som forsvarer for det offentlige regning, fremfor fullmektigen. Også fra et kontrollsynspunkt skaper en slik praksis utfordringer.

«I verste fall kan slike oppnevninger ende i det uholdbare.»

Thomas Smedsvig

Tilsynsrådet er innforstått med at den noe lemfelige praksis kan skape problem for den uheldige fullmektig som ønsker godkjenning av sin prosedyrepraksis. I Tilsynsrådets praksis godkjennes saker dersom vi på bakgrunn av den samlede dokumentasjonen kan legge til grunn at prinsipalen har vært forsvarer, og advokatfullmektigen har opptrådt på prinsipalens vegne. I enkelte tilfeller har vi vurdert det slik etter at oppnevninger har vært korrigert av domstolene, jf. straffeprosessloven §§ 46, jf. 44, jf. 53. I andre tilfeller har vi lagt til grunn at prinsipalen har vært forsvarer når dette fremgår av rettsbok og dom, selv om oppnevningen i forkant har rettet seg mot advokatfullmektigen.

Ingen er tjent med usikkerhet rundt hvem som er ansvarlig for utførelsen av oppdragene. Vi kan ikke ha en situasjon der klientene, det offentlige som betaler for tjenestene, tilsynsmyndighetene, domstolene, advokater og advokatfullmektiger, sitter med forskjellig oppfatning av ansvarsforholdene. En klar og tydelig praksis fra Tilsynsrådets side vil forhåpentligvis bidra til å endre dette i riktig retning.

Advokatansvar

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat Toralf Wågheim ved Advokatfirmaet Riisa & Co i Bergen. Wågheim er forfatter av boken *Advokaters erstatningsansvar*.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

Rådgivning ved forlik

En hyttekjøper inngikk forlik med selger etter anførsel om mangler. Utbedringskostnadene viste seg å bli høyere enn forliket, men dette ga ikke grunnlag for ansvar hos rådgivende advokat.

Dette fremkommer i en avgjørelse fra Finansklagenemnda Skade (FinKN-2018-87). Bakgrunnen for saken var at en kjøper av en fritidseiendom var i tvist med selger vedrørende anførte mangler. Kjøper anførte at det var svai i hytta som følge av manglende avstiving i underkant ved fundamenteringen, og at fundamentene lå på ustabile masser.

Kjøper var bistått av advokat i et selskap hvor kjøperen hadde tegnet boligkjøperforsikring. Selger fremsatte tilbud om prisavslag med 50.500 kroner, inkludert merverdiavgift. Beløpet var i samsvar med de estimerte utbedringskostnader i en skaderapport som advokaten hadde innhentet på kjøperens vegne. Kjøperen hadde tidligere fått estimert utbedringskostnadene til omtrent 20.000

kroner, eks. mva. Tilbudet ble gjennomgått i møte hos advokaten, og kjøper bekreftet per e-post samme dag at tilbudet ble akseptert. Kjøperen iverksatte deretter utbedring.

Etter at utbedringen var ferdig, viste det seg at kostnadene ble cirka 17.000 kroner høyere enn antatt. Kjøperen rettet kravet mot sitt forsikringsselskap, og anførte at advokaten ikke hadde orientert om risikoen for at utbedringskostnadene kunne bli høyere. Kjøperen anførte at et forlik burde vært inngått senere når de faktiske kostnadene var avklart. Selskapet gjorde gjeldende at rådgivningen var forsvarlig, og at det ikke forelå økonomisk tap.

SAMSVAR MED TAKST

Finansklagenemnda Skade viser til at forsikringsselskapet har ansvar for uaktksom rådgivning fra sine advokater, jf. skadeerstatningsloven § 2-1. Videre vises til at advokater er underlagt et strengt profesjonsansvar. Under henvisning til Rt. 1994 s. 1430 uttaler nemnda at vurderingsnormen i en forlikssituasjon er at advokaten må ha opptrådt «klart uforsvarlig» for at det foreligger ansvarsgrunnlag. Begrunnelsen for dette er ifølge nemnda at

advokaten i en forhandlingssituasjon må tillates et visst spillerom.

I ansvarsvurderingen pekes det på at forliket i denne saken var i samsvar med en takst over utbedringskostnadene. Beløpet var også betydelig høyere enn kostnaden som kjøperen selv hadde innhentet. Tilbudet ble således vurdert som godt. Nemnda legger til grunn at det måtte fremstå klart at de endelige utbedringskostnadene kunne avvike fra et foreløpig estimat. Denne risikoen kunne gå begge veier. Dersom den faktiske kostnaden ble mindre, ville det overskytende beløpet tilfalle kjøper.

Forliket omtalte videre at utbetalingsen skulle være «fullt og endelig oppgjør» for mangelen i saken. Kjøperen kunne derfor ikke ha noen rimelig forventning om at han ville ha krav på et høyere beløp dersom utgiftene faktisk ble større. Nemnda la til grunn at dette må gjelde uansett om kjøperen ble informert om de rettslige og faktiske konsekvensene av forliket eller ikke. Det var da ikke klart ufor- svarlig av advokaten å tilråde kjøperen å inngå forlik i denne situasjonen.

Selskapet fikk følgelig medhold. Avgjørelsen fra nemnda var enstemmig.

60 dagers fengsel for karakterjuks

En advokat i 30-årene er dømt til 60 dagers fengsel for å ha forfalsket vitnemålet sitt fra Universitetet i Bergen (UiB).

Mannen har blant annet hatt jobb som dommerfullmektig, kommuneadvokat og internadvokat med de falske karakterene.

Først i 2017 ble han avslørt da han søkte jobb i Jotun, hvor en rekrutterer

tok kontakt med UiB for å sjekke at vitnemålet stemte.

Mannen brukte også de falske papirene for å få autorisasjon som advokat, men har nå mistet bevillingen.

– At en person begår straffbare handlinger for å komme inn i en dømmende stilling, er svært alvorlig for

tilliten til domstolene. Handlingen viser også at dette er en person uten den nødvendige integriteten for å fungere i en dømmende stilling, uttalte direktør for Domstolsadministrasjonen Sven Marius Urke i fjor da mannen ble politianmeldt, skriver Finansavisen JUS.

– Vi opplever ofte at advokatfullmektiger tar kontakt for å høre hvordan det gikk etter vanlige hovedforhandlinger. Men det skjer nesten aldri etter en rettsmekling. Det må de gjerne gjøre, oppfordret sorenskriver Leif Otto Østerbø og nestleder i Sør Trøndelag tingrett Anne Marie Selvaag.

– Advokatene som tar initiativ i rettsmeklingen er de som gjør det best

ANNONSE

JELØY-SEMINARET 19-20. oktober 2018

Siden oppstarten i 2006 har Jeløy-seminaret blitt et sentralt møtested for advokater med fast eiendom, prosess og tvisteløsning som arbeidsfelt.

Årets seminar, på Hotell Refsnes Gods, behandler dagsaktuelle temaer innen fast eiendom og kontraktsrett i tillegg til at vi setter fokus på mekling som alternativ for å løse konflikter.

Seminaret godkjennes som obligatorisk etterutdanning.

Se mer på www.jeloy-seminaret.no

Sorenskriver Leif Otto Østerbø oppfordrer unge advokater til å ta regien i rettsmeklinger, mens advokat-partnerne Marianne Kartum og Frode Henning Antonsen advarer mot å ta for lett på jobben i meklinger.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

TRONDHEIM: – Mange advokater sier de ikke vil komme med det første utspillet, og heller vil vente til motparten kommer med et tilbud. Da har du allerede gitt fra deg regien, sa sorenskriver Leif Otto Østerbø i Sør Trøndelag tingrett.

Han var en av fire foredragsholdere da Advokatforeningens utvalg for Yngre Advokater Trøndelag krets inviterte til foredrag om rettsmekling på Håndverkeren i Trondheim sentrum.

– De advokatene som gjør det godt i mekling, er de som tar initiativ: De vil gjerne være først på banen, sette premissene for hvordan meklingen skal gå – og er ofte de advokatene som har forberedt seg best, og ikke bare møter opp til meklingen, tilla Østerbø.

MÅ KUNNE GI NOE

Nestleder i samme tingrett, Anne Marie Selvaag, påpekte at retten forventer at den ansvarlige advokaten tar ansvar før, under, og etter rettsmeklingen.

– Kanskje bør også prinsipalen være med i den første rettsmeklingen. Uansett bør fullmektigen alltid ha vært med i en rettsmekling før man møter første gang selv, sa hun.

Hun rådet fullmektiger til å ta kontakt med tingretten for å få en evaluering også i etterkant av rettsmeklingsaker.

Etter dommerne fra domstolen fortsatte partnerne Marianne Kartum fra Simonsen Vogt Wiig, og Frode Henning Antonsen fra SANDS.

De innledet med å si at nesten alle saker egner seg for mekling.

– Det er veldig sjelden jeg sier nei til en rettsmekling. Uansett sak er det alltid en risiko, og vanskelig å forutse utfallet. Man må alltid ha noe å gi, og det må dere jobbe med klienten for å forstå, sa SANDS-partner Antonsen.

REGIONALE FORSKJELLER

Han driver spesialisert innen kontraktsrett, særlig innenfor entrepriser, skipsbygging, industri og leveransekontrakter i ulike bransjer.

– Konfliktnivået i sakene har egentlig ingen betydning, og bør ikke være avgjørende for om man velger å mekle eller ikke gjøre det. Det viktigste er at det alltid må ligge et mulighetsrom for en løsning der, fortsatte advokaten.

Han påpekte at han opplever forskjeller mellom by og land

– For eksempel er det en selvfølge å mekle her i Trondheim, og i Oslo. På mindre steder vegrer mange advokater seg for å gå i rettsmekling, sa Antonsen.

Han tilla at om lag åtti prosent av sakene løser seg i en mekling.

– Om saken egner seg for mekling, er det helt uforsvarlig pengebruk å bruke én uke i retten med saksomkostningene det medfører.

EN ANNEN MÅTE

Simonsen Vogt Wig-partner Marianne Kartum sa at forberedelser er alfa om-ega.

– Man kan kanskje tenke at det er klienten som er aktiv i mekling, så advokatene ikke trenger være så godt forberedt. Jeg vil heller si tvert imot: Vi må være kjempeforberedt før vi går i en rettsmekling – men forberedt på en annen måte enn ved en hovedforhandling!

– Det er særlig viktig at klienten er resultatorientert, og å forklare dem risikoen ved å inngå forlik, og ved ikke å gjøre det.

Klientene har ifølge partneren ofte uforholdsmessig stor tro på egen sak.

– Finn ut hva klienten *egentlig* vil før du starter rettsmeklingen. Du får ikke ønsket oppfylt om du ikke vet hva du

Godt oppmøte på YA-kurs i Trondheim.

vil – og det er det ikke alle som helt vet, sa hun.

Ifølge henne er valg av strategi avgjørende for å lykkes.

– Hvis vi som advokater har gjort jobben vår, har vi forhandlet allerede før vi møter i meklingen.

STILLE VILKÅR?

Karum arbeider hovedsakelig med arbeidsrett, og mekler ofte i retten.

– Som hovedregel bør du ikke stille vilkår til motparten før meklingen starter. Av og til er vi likevel nødt. En arbeidsgiver kan si at «vi kommer ikke

til å ta tilbake vedkommende uansett». Og noen ganger kan det være greit å ha kommunisert dette til motparten i forkant, sa hun.

– Innimellom kan det også være greit å dele opp saken, og å mekle én del av saken, og få en dom på den andre delen av saken.

Antonsen sa det enda klarere:

– Når motparten stiller vilkår før meklingen, sier jeg konsekvent nei. Jeg skjønner at det kan være nødvendig i arbeidsrett, men i mine fagfelt synes jeg det er utidig.

ANNONSE

Finansavisen

JUS 2018

Finansavisen Jus er ikke bare et magasin for dem med juridisk embetseksamen. Historiene er like verdifulle for ledere, gründere og ansatte i norsk næringsliv, organisasjoner og offentlig forvaltning.

Advokatbransjen har de siste 30 årene opplevd en rivende utvikling. Advokatfirmaene har blitt større og mer spesialiserte. Jurister har fått større gjennomslagskraft i alle deler av samfunnet.

Finansavisen Jus dekker endringene i advokatnæringen, vi bringer deg nyhetene, enten det er snakk om konkrete saker eller om aktørene. Vi gir sakene større bredde, som igjen gir leserne bedre innsikt.

I årene som kommer vil blant annet innføringen av kunstig intelligens og automatisering av advokattjenester føre til større endringer, noe du kan lese om i Finansavisen Jus.

Magasinet distribueres med Finansavisen.

Opplag: 40 000

Finansavisen

JUS

– ET MAGASIN I FINANSAVISEN

4 UTSKJUTT

Norges 100 største

Neste utgave kommer: 29. NOVEMBER

FOR ANNONSEINFORMASJON OM MAGASINET OG ELLERS I AVISEN KONTAKT: Caroline Reed Smith-Meyer Tlf.: 900 15 283 | E-post: caroline@hognar.no www.businesskanalen.no

VI OVERVÅKER NÆRINGSLEVEN

Månedensadvokat

Elise
Johnsen

Elise Johnsen Kirkhus er leder for teknologiselskapet BAHR Leap, som ble opprettet tidligere i år for å skape nye teknologiske muligheter for BAHR, men også for mindre aktører i bransjen. Kirkhus mener at ny teknologi er viktig for alle advokater, uansett størrelse på firmaet.

Hva er bakgrunnen for at BAHR opprettet et eget selskap for sin digitale satsning?

Vi ønsker å utfordre måten advokatvirksomhet blir drevet på, og å bruke tilgjengelig teknologi for å forbedre tjenestene. Vi tror vi får til dette best i et miljø som har dette som eneste oppgave, uten å ha daglige gjøremål i advokatfirmaet i tillegg.

Vi ønsker altså å jobbe utenfor dagens forretningsmodell og utfordre denne. Med ny teknologi kan vi for eksempel trekke ut mer innsikt av de store mengdene data vi har, og automatisere bort det repetitive og de enklere arbeidsoppgavene. Kanskje kan vi derfor også tenke nytt rundt prising av advokattjenester. I tillegg ser vi på muligheter for å samarbeide med leverandører eller andre firmaer. Vi har også et ønske om å levere tjenester til alle juridiske miljøer, ikke bare til BAHR.

BAHR har også en såkalt Law Tech Lab. Hva driver den med, og er lab'en underlagt deg?

Vi forvalter BAHRs Law Tech Lab, som er en møteplass for advokater, teknologer, start-ups og studenter som er interesserte i teknologi. BAHR har mye data, og vi har erfarne advokater innenfor et bredt spekter av forretningsjuridiske fagfelt. Start-ups mangler gjerne dette, men sitter med gode ideer og ny teknologi. Ved å ha en lab, eller sandkasse, der disse partene kan møtes for å teste ut nye løsninger, tror vi at vi kan få spennende ting til å skje.

Hvordan vil law tech påvirke måten advokatfirmaer jobber på om fem år?

Jeg tror ikke måten vi jobber på blir fundamentalt annerledes, men at vi vil ha forbedret oss på en del områder. Jeg håper at vi vil være kvitt en del repetitive oppgaver som i dag gjøres av advokatene, som hverken er spesielt spennende eller lærerike. Det vil også kunne frigjøre tid for de virkelig krevende oppgavene, hvor vi trenger kreativitet for å skape verdier for klientene. Jeg tror også at vi lettere vil kunne hente ut informasjon fra ustrukturerte data, slik at for eksempel en advokatfullmektig, som ikke har mange års erfaring, kan finne svar ved hjelp av gode verktøy for søk og sammenligning av dokumenter og klausuler. Jeg håper også at mange av verktøyene vi ser på

vil hjelpe advokatene til å bli bedre prosjektledere, fordi de gir bedre og raskere oversikt over prosesser.

Hva med nåtiden; er det noen smarte løsninger «i loopen» som snart vil bli implementert?

Vi jobber for tiden med å implementere en ny søkemotor i BAHR med teknologi fra selskapet Ayfie. Dette vil gjøre søk raskere, og vil hjelpe oss å få mer informasjon ut av alle dataene vi har internt. I tillegg jobber vi med å automatisere dokumentmaler slik at vi kan forenkle utarbeidelse av standardiserte avtaler og dokumenter.

Har du hatt noen aha-opplevelser i jobben?

Jeg har innsett hvor mye tid det faktisk tar å implementere ny teknologi. Det

Navn og alder: Elise Johnsen Kirkhus, 32 år

Tittel: CEO i BAHR Leap

Opprinnelsessted: Rodeløkka i Oslo

Bosted: Makrellbekken i Oslo

Sivilstatus: Gift, to barn (1 og 4 år) og to bonusbarn (9 og 11 år)

krever mye ressurser for teknologien er klar til å tas i bruk. Vi må for eksempel bruke tid på maskinlæring, og på å programmere maler som skal brukes i dokumentgenererings-verktøy. Denne jobben er tidkrevende, og det er ekstremt viktig at den gjøres ordentlig. Hvor mye tid dette faktisk tar, har vært en aha-opplevelse for meg. Estimaten jeg brukte i starten har jeg nok måttet doble eller triple.

Mange advokater i små virksomheter mener at law tech er noe som ikke angår dem. Er du enig?

Nei, jeg tror ny teknologi er relevant for alle. De samme verktøyene er nok ikke relevante for alle, men jeg tror de fleste virksomheter og fagfelt vil bli truffet på en eller annen måte. For de mindre virksomhetene, som kanskje ikke har datamengdene eller ressursene til å tilpasse verktøyene, ønsker vi at BAHR Leap kan tilby verktøy som er klare til bruk.

Burde det fokuseres mer på law tech i jussutdannelsen?

Jeg tror ikke det er så viktig. Det viktigste fremover vil være at studentene er åpne, og føler seg komfortable med å bruke datamaskiner, slik at de lett kan ta i bruk nye verktøy. Vi vet ikke hvilke verktøy vi vil bruke om fem år, men så lenge nyutdannede er fleksible og setter seg raskt inn i nye programmer, så vil de klare seg fint. Det er jo ikke bare teknologien i bunn som blir bedre, men også brukerdessign og grensesnitt, slik at fremtidige verktøy kommer til å være mer intuitive og enkle å ta i bruk. Noe som er veldig

spennende er at Universitetet i Oslo har innført nye fag innenfor teknologijus, som for eksempel Robot Regulation.

Hvordan ble du selv interessert i law tech?

Jeg har alltid vært interessert i teknologi og var litt datanerd da jeg var yngre, så det falt vel naturlig. Engasjementet springer nok også ut av at jeg selv har erfart hvordan det er å sitte med arbeidsoppgaver som tar masse tid, er kjedelige og som du vet at kunne vært løst på en mer hensiktsmessig måte, men som du har ikke verktøyene for å løse.

Hvordan fikk du jobben som leder for BAHR Leap?

Jeg tror jeg ble valgt til jobben fordi jeg er over gjennomsnittet interessert i digitalisering og har gitt uttrykk for et stort engasjement rundt dette internt i BAHR.

Hva er den viktigste saken, rent juridisk, som du har jobbet med?

Den viktigste saken jeg har jobbet med utenfor teknologiverdenen og BAHR Leap, må nok være arbeidet mitt med implementeringen av EMIR (European Market Infrastructure Regulation) i Norge. Dette er vel strengt tatt ikke en sak, men da jeg jobbet i DNB var jeg med i Finanstilsynets arbeidsgruppe som skrev rapporten om gjennomføringen i norsk rett som representanten til Finans Norge.

Hva brenner du for, rent faglig?

Akkurat nå brenner jeg for å få noe skikkelig bra ut av prosjektene til BAHR Leap som kan endre arbeidshverdagen vår, ikke bare i BAHR, men i hele bransjen – og da spesielt for de ferskeste advokatene og fullmektigene. Jeg ønsker at vi skal få bort noen av de trivielle oppgavene, slik at vi får mer tid til det som faktisk krever et godt hode og en advokatbevilling.

Utenfor law tech og advokatverdenen, så brenner jeg også for å få flere

kvinner inn i finans, særlig som investorer. Jeg tror kjønnsbalansen vil bedres i de bransjene der vi får flere kvinnelige investorer på banen. Jeg synes finans er veldig spennende og er selv utdannet finansanalytiker (CFA Charterholder). Jeg var også nylig på en studietur til Silicon Valley med SHE Invests, der temaet var å investere i start-ups. SHE gjør en fantastisk jobb blant annet for å få flere kvinnelige engleinvestorer, så jeg anbefaler alle å ta en titt på det de driver med.

(Angel investor er et begrep som brukes om holdne personer som investerer i start-ups. Red. anmerk.)

Har du et faglig forbilde, og i tilfelle hvem?

Akkurat nå ønsker jeg å trekke frem to av foredragsholderne på studieturen med SHE, Carol Sands Langensand og Sonja Hoel Perkins. De er begge svært erfarne investorer innenfor angel investment og venture capital, og jeg ble skikkelig imponert og ikke minst inspirert av det de har fått til.

Hvem er Norges beste advokat på ditt felt?

I partnerskapet i BAHR har vi mange som er enere på sine områder innenfor finansrett, så det er vanskelig å trekke frem én spesiell. Jeg føler meg heldig som jobber i et firma som har så mange dyktige mennesker og hvor det er lav terskel for å spørre om ting. Jeg lærer noe nytt hver dag.

Hvor aktiv er du i sosiale medier?

Jeg har kontoer på mange sosiale medier, men jeg er mest aktiv på LinkedIn og Jodel.

Hvilke TV-serier følger du med på?

Jeg liker litt mørk krim, så True Detective og Sharp Objects synes jeg er bra. Etter studieturen så tenkte jeg å teste ut Silicon Valley på HBO.

Nytt hovedstyre for 2018–2010

Det nye hovedstyret i Advokatforeningen var i begynnelsen av september samlet til sitt første møte etter valget på Representantskapet i mai.

Styret behandlet flere store saker i sitt første møte, blant annet foreningens arbeid med advokatlov og planleggingen av årstalen. Styret fikk også en presentasjon av funnene i årets bran-

sjeundersøkelse, og fikk referat fra møter i en rekke av Advokatforeningens organer, blant annet fra Etikktutvalget, Kvinneutvalget, Meklingsutvalget, Forsvarergruppen og Menneskerettighetsutvalget.

Styret gikk også gjennom Advokatforeningens høringsuttalelser siden forrige hovedstyremøte. Foreningen har så langt i år avgitt 53 høringsuttalelser.

F. v. Catrin Myre Skram (ny), Marius Dietrichson, Irene C. Kildebo (ny), Marte Reier (ny), Leif Oscar Olsen, Susanne Munch Thore, Jens Johan Hjort, Merete Smith, Hallvard Østgård, Jon Wessel-Aas (ny), Arild Dyngeland og John Erik Aarsheim.

Haavind med konkursrobot

Advokatfirmaet Haavind har utviklet en robot som bidrar til å effektivisere bobehandlingen under konkursbo, opplyser firmaet på sine hjemmesider.

– Mye av informasjonen er allerede tilgjengelig via informasjons-tjenester, men det viste seg at enkelte sentrale deler ikke var tilgjengelig i et strukturert format. For å få tak i den informasjonen på en effektiv måte utviklet vi derfor egne trålere som tråler dokumenter og offentlige nettsider, og henter den informasjonen vi trenger, sier direktør for digital innovasjon i Haavind, Arne Steen Slåtta til Haavind.no.

Ifølge advokat Erik Andersen vil firmaet spare mye tid på automatiseringen av dette arbeidet. Haavind er ikke redd for at roboten vil gjøre firmaets restrukturering og insolvens-avdeling overflødig.

– Dette er en veldig velkommen teknologi, og den bidrar til å effektivisere deler av bobehandlingen slik at vi kan bruke ressursene der de gjør mest nytte for seg. Per i dag utgjør løsningen en mindre del av oppgavene i en bobehandling, som primært tar sikte på å realisere og forøke verdier til det beste for kreditorfellesskapet, sier partner Ellen Schult Ulriksen, som leder avdelingen.

Haavind-partner Ellen Schult Ulriksen.

SMÅ OG STORE BRANSJENYHETER
tips@advokatbladet.no

Lager røverradio for NRK

Bak tykke murer og ned i kjelleren på Bredtveit kvinnefengsel produseres verdens eneste fengselsradio for «streitinger». Et håper å dempe fordommene om kriminelle.

TEKST OG FOTO:
THEA N. DAHL

– Velkommen til røverne, utbryter Mina Hadjian.

Hun er redaktør for Røverradio, og sitter rundt bordet sammen med produsent Ola Solheim, redaksjonsleder Martine Rand og to «røvere» som både her og

på lufta blir kalt for Hannah og Miss Guinea Pig.

LAGET FOR INNSATTE

Røverradio er, som navnet røper, et radioprogram laget av og for innsatte som også sendes via en rekke studeradioer så vel som på NRK P2. Redaksjonen består av et knippe journalister på utsiden av murene, samt «røvere» på innsiden, og produseres av selskapet Røverhuset, der Hadjian er daglig leder og redaktør.

– Røverradio startet i Halden fengsel i 2013. Da var det rundt tretten røvere og meg, forteller Hadjian.

Siden den gang har konseptet ekspandert; det har blitt flere journalister, flere

røvere og nå finnes det egne røverredaksjoner i både Oslo fengsel, Bergen fengsel og Bredtveit kvinnefengsel – for å nevne noen.

VENNSKAPELIG

Mens Advokatbladet er på besøk skal Miss Guinea Pig intervju fengselsleder Nils Leyell Finstad om taushetsplikt. Et tema basert på de innsattes egne opplevelser.

– Vi prøver å bruke følelsene, hendelsene og spørsmålene til noe konstruktivt. På den måten får de innsatte både håndtert det de opplever, samtidig som de kan få noen svar og diskutere relevante problemstillinger, forteller redaksjonsleder Rand.

På spørsmål om hvorfor de har valgt å bli med i en radioproduksjon, trenger ikke de innsatte lang betenkningstid.

– Her får vi ta opp viktige ting, og vi får muligheten til å vise omverdenen at vi ikke er idioter, svarer Hannah.

– Vi vil at samfunnet skal bli kjent med menneskene bak forbrytelsene, slik at vi på et vis kan normalisere forbryteren. Selv om man er dømt for en hendelse, betyr ikke det at man er monster, slik kanskje mange antar, supplerer Rand.

Rand forteller at de har fått mange positive tilbakemeldinger fra lytterne for de nære historiene som deles.

– For litt siden fikk vi melding fra en mor som hadde vært veldig stresset fordi sønnen skulle i fengsel. Etter at hun hørte på Røverradio klart hun å senke skuldrene litt, og de fikk sammen forberedt seg på det som var i vente.

– ET FRISTED

På gjestelisten til Røverradio kan man finne flere kjente navn, deriblant advokat John Christian Elden, barne- og likestillingsminister Linda Hofstad Helleland og komiker Else Kåss Furuseth.

– Noen blir jo litt menneskesky av å sitte i fengsel. Her kan man få den sosiale treningen. Her får vi lov til å føle og til å diskutere uenigheter, sier Miss Guinea Pig.

Hannah sier hun tror Røverradioen også har en betydning for samfunnet for øvrig.

– Vi er ærlige, og vi tar opp ting som ingen andre tar opp. Mange er skremt av kriminelle og tror alle innsatte er farlige. Det synet kan vi kanskje endre, sier hun.

«FÅR FØLELSER»

Også Hadjian og Rand merker at radiojobben har en positiv effekt.

– Mange kommer hit med dårlig selvtillit, og har aldri fått hverken ros eller anerkjennelse for ting de har gjort. Flere får dermed en enorm mestringsfølelse når de innser at de faktisk er med på å lage et profesjonelt produkt for NRK, sier Rand.

Hadjian forteller at mange opplever «å få følelser».

– Plutselig reflekterer de over ting de aldri har tenkt på før, slik som sin egen påvirkningskraft på andre. Samtidig lærer de å samarbeide og å jobbe konstruktivt, også sammen med mennesker de kanskje ikke ville hatt noe med å gjøre ellers.

– Hvem er drømmegjesten da?

– Klarsynte Lilli Bendriss fra TV-programmet «Åndenes makt», utbryter Miss Guinea Pig, men legger raskt til at hun allerede har vært på besøk.

Hannah ler i bakgrunnen før hun svarer:

– Jeg vil intervju Martin Pedersen, Norges største bankraner som utdannet seg til jurist i fengselet, avslutter hun.

Sendingene gjøres i opp-tak, og høres gjennom av fengselsledelsen for godkjenning for sending.

Du kan høre Røverradio på NRK P2 hver lørdag kl. 13.30!

Mina Hadjian tok initiativ til programmet for fem år siden.

– Flere innsatte mener fengselsbetjentene tar for lett på taushetsplikten, sier Miss Guinea Pig under intervjuet med fengselsleder Nils Leyell Finstad.

Tech-nettverk for kvinner

Wikborg Rein har blitt samarbeidspartner med ODA-nettverket for kvinner i tech. Hensikten er å fremme mangfold i advokatbransjen, skriver firmaet på sine nettsider.

Selskapet satser selv på digitalisering, og har et eget team dedikert til juridiske spørsmål i møte med teknologi.

ODA-nettverket jobber for å styrke kvinners posisjon innen tech med over åtte tusen medlemmer i ulike bransjer i Norge. Nå håper Wikborg Rein at deres tech-team skal engasjere flere kvinner i skjæringspunktet mellom juss og teknologi.

Vil styrke kildevernet

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring et forslag til lovendring i reglene om kildevern i straffeprosessloven og tvisteloven.

Departementet foreslår at det gjøres tydeligere i loven at et sterkt kildevern er en viktig samfunnsinteresse og at det dermed skal svære mye til for å gjøre inngrep i kildevernet, og en klarere og mer fleksibel regulering av hvilke aktører som kan påberope seg kildevernet, samt å presisere at kildevernet omfatter alle opplysninger som er egnet til å avsløre kilder.

I høringsnotatet drøftes også en rekke andre problemstillinger, som muligheten for gjøre kildevernet til et prosessrettslig forklaringsforbud, en redegjørelse for hvilke regler som gjelder for etterforskning av journalistisk virksomhet, en fremstilling og vurdering av svenske kildevernregler, samt en drøftelse av om det bør innføres et eget etterforskningsforbud.

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Anette Cecilie Kjørrefjord Eckhoff,
Advokatfirmaet Ness Lundin DA, OSLO

NYINNMELDTE
Bedriftsadvokater

Henriette Standnes Brochmann, Entra ASA, OSLO

Advokatfullmektiger

Marte Aarøe, Advokatfirmaet Selmer AS, OSLO

Sveinung Aas, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Pål Jakob Aasen, Advokatfirmaet Elden DA – Elverum, ELVERUM

Ole Andreas Aftret, Advokatene Christian Wiig & Co AS, TRONDHEIM

Alexander Zimmermann Alsaker, Wangenstein & co advokater AS, KRISTIANSAND S

Gina Myren Angell-Jacobsen, Advokatfirmaet Thommessen AS, BERGEN

Tobias Solli Arnøy, Advokatfirmaet Hjort DA, OSLO

Kristine Håkonsen Arteid, Advokatfirmaet Fari, JESSHEIM

Andreas Dæhli Aslesen, Advokatene Laastad Stavenes Aarseth og Laastad da, BERGEN

Cathrin Sagen Aspaas, Advokat Henjum AS, OSLO

Oda Marie Bjørvik, Advisio Advokat AS, OSLO

Bjørnar Solberg Brandtzæg, Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS, LILLESTRØM

Mia Sætrang Bratlund, Advokatfirmaet Nicolaisen & Co ANS, SKJETTEN

Bianca Bratsberg, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Linn Renate Nygård Bugge, Advokatfirma Lohne Krokeide AS, GJØVIK

Frida Busund, Advokatfirmaet Grette AS, OSLO

Anne Cramer, Advokatfirmaet Wiermyhr AS, OSLO

Justyna Damhaug, Advokatfirma Garstecki & Torgersen AS, OSLO

Charlotte Emilie Heuthe Davidsen, Advokatfirmaet Thommessen AS, BERGEN

Henrik Rode Evensen, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Synne Solgaard Evensen, SANDS – Advokatfirmaet

Steenstrup Stordrange DA, Avd. Tønsberg, TØNSBERG

Matias Falbach, Kluge Advokatfirma AS, BERGEN

Elise Gjerde, Advokatfirmaet Torstrup AS, STAVANGER

Vilde Martine Gjethammer, Advokatfirmaet Thommessen AS, BERGEN

Jan Erik Greni, KPMG Law Advokatfirma AS, OSLO

Kristoffer Grøndahl, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Marita Haug Haaland, Advokatfirma Alvheim og Hansen ANS, BERGEN

Anuschka Teresa Hager-Thoresen, Advokatfirma DLA Piper Norway DA, OSLO

Jan Aleksander Halaas, Proadvokatene, KRISTIANSUND N

Bjørn Hammer, Linnet & Co Advokatfirma DA, TROMSØ

Erlend Husebye Haug, Arntzen de Besche Advokatfirma AS, OSLO

Cecilie Haukalid, Haver Advokatfirma AS, STAVANGER

Marie Heggland, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, OSLO

Emilie Rasch Holt, Bodø Advokathus AS, BODØ

Line Hoven, Advokatfirmaet Grette AS, OSLO

Dagny Marie Ås Hovind, Advokatfirmaet Glittertind AS, OSLO

Lasse Lilleund Innleggen, Advokatfirma DLA Piper Norway DA, OSLO

Hanne Inger Bjurstrøm Jahren, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Benedikte Sunde Jamth, Advokatfirmaet Brodwall og

Kvanvik AS, OSLO

Peder Jøsendal, Advokatfirmaet Clp da, OSLO

Sanna Emilie Jensen Karlsrud, Advokatfirmaet Grette AS, OSLO

Rikke Klafstad, Bing Hodneland Advokatselskap DA, OSLO

Eirik Hovind Kolstad, Kvale Advokatfirma DA, OSLO

Marie Engebakken Kvam, Advokatfirmaet DSA AS, OSLO

Anniken Lilleng, Advokatfirmaet Wangberg AS, OSLO

Andreas Lindseth, Wikborg Rein Advokatfirma AS, BERGEN

Else Loge, Advokatfirma Dagestad Christensen Friis-Møller DA, SANDVIKA

Lise Lorentzen, Deloitte Advokatfirma AS, BERGEN

Stine Tryggestad Lunheim, Advokatfirmaet Melø AS, TRONDHEIM

Marita Moe, Advokatfirmaet Økland & Co DA, LILLESTRØM

Gro Grytli Mostuen, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Sindre Trengereid Myklebust, Wikborg Rein Advokatfirma AS, OSLO

Kathrine Nesbakken, Advokatfirmaet Grette AS, OSLO

Torgrim Walle Nikolaisen, SANDS – Advokatfirmaet

Steenstrup Stordrange DA, TROMSØ

Henrik Julius Nilsen, Advokatfirmaet Magnus Legal AS, BERGEN

Tonje Bellingmo Onsøien, Codex Advokat Oslo AS, OSLO

Aleksander Rygh Pedersen, Arntzen de Besche Advokatfirma Trondheim AS, TRONDHEIM

Anette Plassen, Kvale Advokatfirma DA, OSLO

Ingrid Helene Ramfjord, Advokatfirmaet Frøysaa & Bjørkgård AS, LYSAKER

Linn Bremnes Rasmussen, Ro Sommernes Advokatfirma DA, OSLO

Karoline Hjelmtvedt Rohde, Kluge Advokatfirma AS, OSLO

Sveinung Rostad, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, OSLO

Tonje Pettersen Ruderaas, Ernst & Young Advokatfirma AS, OSLO

Anders Eide Røyneberg, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Jostein Todnem Sakkestad, Advokatfirmaet

PricewaterhouseCoopers AS, STAVANGER

Tellef Magnus Sandnes, Advokatfirmaet Grette AS, OSLO

Ståle Schønning Seljenes, Advokatfirmaet Legalis AS, OSLO

Julie Skarpenes, Arntzen de Besche Advokatfirma AS, OSLO

Fam Skjæveland, Advokatfirmaet Torstrup AS, STAVANGER

Tom Fredrik Rohde Skogly, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Heidi Kolstad Skovdahl, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Solveig Skretting, Advokatfirma Skretting AS, STAVANGER

Henrik Skrimstad, Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS, LILLESTRØM

Carita Solsvik, Ernst & Young Advokatfirma AS, LARVIK

Herman Haug Stieng, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Nikoline Frøysa Stokkeland, Advokat Erling Flisnes, ÅLESUND

Nils Kirkholm Sveingard, Brækhus Advokatfirma DA, OSLO

Djulia Galinova Todorova, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Toril Elsa Torp, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Sverre Olav Trovik, Advokatfirmaet Hjort DA, OSLO

Henna Maria Råd Valderhaug, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Guro Kristine Velle, Advokat Erling Flisnes, ÅLESUND

Fredrik, Ørstavik, Advokatfirmaet Viken, OSLO

Fullmektig hos bedriftsadvokat

Mildrid Marie Dragvik, HELP Forsikring AS, OSLO

Lina Fornes, Protector Forsikring ASA, OSLO

Johan Gaarder, HELP Forsikring AS, OSLO

Magnus Kristoffer Hagem, HELP Forsikring AS, OSLO

Niklas Heia, HELP Forsikring AS, OSLO

Glumur Orri Högnason, Advokatfirmaet Glittertind AS, OSLO

Camilla Mæland, Skanska Norge AS, OSLO

Sandra Nordengen, BetonmastHæhre AS, OSLO

Ingrid Adele Selvik, HELP Forsikring AS, OSLO

Erlend Serendahl, HELP Forsikring AS, OSLO

Glenn Skartveit, Ernst & Young Advokatfirma AS, STAVANGER

Marius Wæraas Vernan, Protector Forsikring ASA, OSLO

Offentlig ansatt advokat

Bertil Søfteland, Hordaland Fylkeskommune, BERGEN

Fullmektig hos offentlig advokat

Maud Bergesen, Sykehusinnkjøp HF, DRAMMEN

Fullmektig hos organisasjonsadvokat

Didrik Beck, Den Norske Advokatforening, OSLO

Pål Nordengen Viksmoen, Finans Norge, OSLO

Privatpraktiserende advokater

Ole Petter Drevland, Advokatfirmaet Drevland & Grape da, OSLO

Håkon Lie-Holt, Advokatfirmaet Lydersen & Co AS, GRÅLUM

Simen Gjersvoll Osland, Advokatfirmaet Legalis AS, OSLO

Arbeidsrettsseminar:

– Ikke alltid jussen har svaret

SANDS-partner Henning Heitmann mener psykologi kan være vel så viktig som selve jussen når man skal løse vanskelige konflikter på arbeidsplassen.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Heitmann var innleder på Arbeidsrettseminaret i Oslo i september, og holdt foredrag om arbeidsrett for ledere. Han pekte på saker der juss spiller en rolle – og tilfeller der den ikke gjør det.

En klassiker er daglige ledere som lover mer enn de har fullmakt til fra styret, sa han.

– Ikke lov for mye – lov bare det du har makt til. Daglige ledere som gjør upopulære endringsgrep uten forankring i styret må ofte forlate stillingene sine, sa Heitmann.

Han mener psykologi spiller en stor rolle i konflikter.

– At arbeidstakeren får følelsen av å vinne kan ofte være veldig viktig. Forbausende ofte løser forhandlingene seg med relativt små beløp – og en unnskyldning, sa Heitmann.

Henning M. Heitmann.

FULL PILOT FIKK MEDHOLD

Ole André Oftebro og Nils Kristian Lie, begge partnere i advokatfirmaet Ræder, ga i sine foredrag eksempler på viktige dommer, og viste blant annet til en dom fra Borgarting lagmannsrett der en helikopterpilot vant frem med et krav om at han hadde blitt sagt opp på feil grunnlag.

– Lagmannsretten la vekt på begrepet «fit for flight». For i tillegg til at piloten var uskikket grunnet alkohol dagen før, hadde han en betennelse på øyet, og klarte å fremlegge resepter på denne. Læringen her er saksbehandling – saksbehandling – saksbehandling, sa Oftebro.

DIGITAL NYVINNING

Arbeidsrettsdagen 2018 har som mål om å gjøre ledere og HR-ansvarlige oppdatert, kunnskapsrike og trygge på de viktigste arbeidsrettslige spørsmålene. Blant foredragsholderne var advokater fra firmaene Wikborg Rein, Brækhus, SANDS, Kvale, Simonsen Vogt Wiig, og Ræder.

Advokat Anders Stub Søtorp har sluttet i STUB Advokatfirma AS i Sandefjord, og gått inn som partner i Skaun Advokatfirma i Sandefjord.

Advokatfullmektig Ingrid Salberg Brekke har sluttet i Advokatfirmaet Salomon Johansen AS i Drammen og begynt i Prosedyre-advokatene AS i Oslo.

Advokat Henrik Werenskiold v. Bärnholdt har sluttet i Advokatfirmaet Helland Ingebrigtsen DA og begynt i Sykehusapotekene HF.

Advokat Cato Schiøtz har sluttet i Advokatfirmaet Schjødt AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Glittertind AS i Oslo.

Advokat Hermod Stener har avviket StenerLaw og fortsatt sin virksomhet i Synch Advokatfirma AS.

Advokat Inger Roll-Matthiesen har sluttet i Advokatfirmaet Schjødt AS i Oslo og gått inn som partner i Advokatfirmaet Berngaard Sandbek AS i Oslo.

Advokat Geir Hansen har sluttet i Advokatene Leiros & Olsen AS i Oslo og startet opp Advokat Geir Hansen i Asker.

Advokat Tonje Røste Gulliksen har sluttet i Ross Offshore AS i Sandefjord og begynt i Jotun AS i Sandefjord.

Advokat Torbjørn Osland Bjelland har gått fra Advokatfirmaet Thommessen AS' avdeling i Bergen til firmaets avdeling i Oslo.

Advokat Silje Grimseth Ullebust har sluttet i Advokatfirmaet Haavind AS i Oslo og gått inn som partner i Advokatfirmaet Hjort DA i Oslo.

Advokat Anne-Lise Rolland har sluttet i Norges Skiforbund i Oslo og begynt i advokatfirmaet Storeng, Beck & Due Lund (SBDL) DA i Oslo.

Advokat Eivind Wekre har sluttet i Advokatfirmaet Borge i Oslo og gått inn som partner i Advokatfirmaet NOVA DA i Oslo.

Advokat Henning Alme Siebke har sluttet i Nordea Bank AB i Oslo og begynt i DNB Bank ASA i Oslo.

Advokat Lars Martin Ottersen har sluttet i Visma Software International AS i Oslo og begynt i Visma AS i Oslo.

Advokat Knut Kallum har sluttet i Deloitte Advokatfirma AS i Tønsberg og startet opp Advokat Knut Kallum i Tønsberg.

Advokat Camilla Solbakken har sluttet hos Advokat Erling Flisnes i Ålesund og startet opp Advokat Camilla Solbakken AS i Ålesund.

Advokat Arild Gjelsvik har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Berngaard Sandbek AS i Oslo.

Advokat Tor Olav Carlsen har sluttet hos Norsk Gjenvinning Norge AS i Oslo og begynt i Arbeidsgiverforeningen Spekter i Oslo.

Advokat Ida Kristine Lothe har sluttet i Advokatfirmaet Hjort DA i Oslo og begynt i Veidekke Entreprenør AS i Oslo.

Advokat Renate Lystad har sluttet i Advokatfirmaet Haavind AS i Oslo og begynt i Högh Autoliners AS i Oslo.

Advokat Sanaa Ashraf har sluttet i Gram, Hambro & Garman Advokatfirma AS i Oslo og begynt hos Norsk Gjenvinning Norge AS i Oslo.

Advokat Anette Skjerven Arnkvern har sluttet i Fram Advokatfirma AS i Drøbak og startet Advokatfirma Anette Skjerven Arnkvern i Advokatkollegiet Kindem & Co AS i Oslo.

Advokatfullmektig Tor Johan Norheim har sluttet i Advokatfirmaet Østgård DA i Tromsø og begynt i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo.

Advokat Kristin Thorne Kleiberg har sluttet i Kristin Thorne Kleiberg AS i Oslo og begynt i PRA Group Norge AS i Oslo.

Advokat Anita Gerdin har sluttet i Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS i Oslo og begynt i Eksportkreditt AS i Oslo.

Advokat Torgeir Lie Storberget har sluttet hos Juristenes Utdanningscenter i Oslo og begynt i FCG Norge AS i Oslo.

Advokat Andreas Rønningen Sandbu har sluttet hos HELP Forsikring AS i Oslo og begynt i Industri Energi i Oslo.

Advokat Anja Magnussen Brödscholl har sluttet i Finans Norge i Oslo og begynt i Nordea Bank AB i Oslo.

Advokat Ole Magnus Strømmen har sluttet i Advokatfirmaet Wangberg AS i Oslo og startet opp Advokatfirmaet Bratlien AS i Oslo.

Advokat Camilla Hovind Breiland har sluttet i BDO Advokater AS i Trondheim og begynt i KPMG Law Advokatfirma AS i Oslo.

Advokat Erik Bakke har sluttet hos Danske Bank i Oslo og begynt i Advokatfirmaet DLA Piper Norway DA i Oslo.

Advokat Øyvind Erga Skjeseth har sluttet i Advokatfirmaet Hjort DA i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Mageli ANS på Hamar.

Fikk advarsel etter interessekonflikt

Et klientforhold oppstår så fort en advokat får fortrolig opplysninger og gir råd på bakgrunn av disse, mener Disiplinærnemnden, som har gitt en Oslo-advokat en advarsel for å ha bistått begge parter i en sak.

TEKST: THEA N. DAHL

Utgangspunktet for konflikten var at klager tok kontakt med advokaten over telefon og epost, og delte fortrolig informasjon om et påstått krav på om lag 550.000 kroner mot klagers nevø. Klager fikk deretter råd fra advokaten, men det ble ikke avtalt videre bistand.

Kort tid etterpå tok klagerens nevø selv kontakt med advokaten, som da valgte å ta på seg oppdraget om å bistå nevøen i konflikten med tanten. Advokaten informerte nevøen om at han hadde hatt kontakt med tanten, og gitt henne generell prosessveiledning. Nevøen mente det ikke var problematisk.

Både Disiplinærutvalget og Disiplinærnemnden mener advokaten her har brutt fortrolighetsplikten og havnet i en interessekonflikt mellom de to klientene.

DETALJERT INFO

I sitt tilsvare til klagen, skriver advokaten at han aldri tok på seg et oppdrag for klager, og at det derfor ikke er snakk om noen interessekonflikt eller brudd på fortrolighetsplikten.

«Det må nødvendigvis foreligge et oppdrag for at en klient skal kunne påberope en bestemmelse vedrørende et oppdrag. Alternativt vil enhver «gratispassasjer» som tar kontakt med flere advokatkontorer med generelle spørsmål og forespørsler om pris, kunne inhabilere advokater fra å påta seg oppdrag i eget kontaktnett», skriver advokaten i sitt tilsvare til nemnden.

INGEN BEKREFTELSE

Nemnden mener at det ikke er avgjørende at det formelt er etablert et klientforhold med oppdragsbeskrivelse, hvitvaskingskontroll og så videre. Den mener heller ikke at det er avgjørende om klienten betaler, og skriver at:

«Det foreligger et klientforhold i reglens forstand når advokaten er blitt kontaktet av en person som gir advokaten fortrolige opplysninger og advokaten på dette grunnlag gir råd til vedkommende. Advokatens plikt til lojalitet og fortrolighet gjelder også i disse tilfellene.»

LA LARVIK-ADVOKATENE

Advokater i kontorfellesskap: Steinar Sørli (H), Roger Berglie, Bjørn Trygve Nilsen (H), Anders Villum, Håvard Wiig Andersen, Ståle Lund Johansen, Silje Sørli Holhjem, advokatfullmektig

Larvikadvokatene er et veletablert kontorfellesskap sentralt plassert i Larvik. Kontoret består av 7 selvstendige advokater med brede sivilrettslige selvstendige porteføljer.

Vi får ledig plass i kontorfellesskapet for

Advokat

Ta kontakt for en uformell samtale med oss:
Advokat Anders Villum
33 13 91 00 / 92 02 53 37
villum@larvikadvokatene.no
www.larvikadvokatene.no

Advokaten ble felt for brudd på RGA pkt. 3.2.1 om lojalitet og fortrolighet, 3.2.2. om dobbeltrepresentasjon og 2.3.2. om taushetsplikt, og ilagt en advarsel. Dette fordi advokaten er blitt felt for tre ulike forhold de siste fem årene, hvorav to av tilfellene førte til advarsel.

Bli med i et utvalg!

Advokatforeningen skal nå besette verv i totalt 18 av foreningens lovutvalg.

Som medlem i et lovutvalg er du med å påvirke rettsutviklingen, og får inngående kjennskap til nye lovforslag innenfor ditt fagfelt.

Interessante og lærerike oppgaver venter.

Følgende lovutvalg og faste utvalg har ledige verv:

- Arbeidsrett
- Asyl- og utlendingsrett
- Bank, finansiering og valuta
- Bygningsrett og reguleringsspørsmål
- Energirett, vannkraft, olje og gass
- Europa- og konkurranserett
- Familierett, arv og skifte
- Fangst, fiskeri og havbruk
- Forvaltningsrett
- IKT og personvern
- Klima- og miljørett
- Konkurs, akkord, panterett, tvangsfullbyrdelse og inkasso
- Samferdsel og sjø-, luft- og annen transportrett inklusive sjøforsikring
- Selskapsrett
- Sivilprosess og voldgift
- Skatterett
- Skjønns-, ekspropriasjons- og vassdragsrett
- Velferdsrett

Søknad med CV sendes til lovutvalg@advokatforeningen.no

Frist for å melde interesse eller foreslå kandidater er 17. oktober.

Advokatforeningen oppfordrer alle kretsledere til å foreslå kandidater til lovutvalgene.

Nytt medlem til redaksjonsrådet

Medlemmene i Advokatbladets redaksjonsråd bidrar med innspill til konkrete saker, til aktuelle temaer og stoffområder, og gir redaksjonen tilbakemeldinger om bladets innhold.

Rådet trenger et nytt medlem. Har du meninger om Advokatbladet, og bladets utvikling? Meld din interesse til redaktør Nina Schmidt innen 17. oktober på nina@advokatbladet.no

Etikkutvalget

Det er også ledige verv i Etikkutvalget. Utvalget er foreningens høringsutvalg for endringer i Regler for god advokatskikk, og skal utarbeide og ajourføre Advokatforeningens kommentarutgave til reglene. Det er en forutsetning at de nye medlemmene har god kjennskap til Regler for god

advokatskikk, for eksempel gjennom tidligere arbeid for disiplinærutvalget eller Disiplinærnemnden. Interesse for vervet meldes per e-post til ak@advokatforeningen.no innen 17. oktober. Husk å legge ved CV og en kort presentasjon av deg selv.

50 år siden

ADVOKATERS SALÆRBEREGNING

I 3. utgave av Håndboken, Del IV «Advokaters salærberegning» side 92-93 har jeg foretatt en beregning av hva en advokat måtte beregne gjennomsnittlig pr. inntektsgivende time for å få en nettoinntekt tilsvarende den det private næringsliv gir sine fast ansatte jurister.

Min konklusjon ble at det gjennomsnittlige nettosalær pr. time for advokatene burde ligge på kr 70,-. Siden den gang er lønnsnivået steget med cirka 15 prosent. Det tilsvarende tall bør derfor i dag være kr 80,-. Jeg understreker at dette er nettosalær pr. inntektsgivende time.

I tillegg kommer advokatenes driftsutgifter. Ifølge vår statistikk var drifts-

omkostningene i 1964 41 prosent av bruttoinntekten.

Det vil si at advokatene gjennomsnittlig må ta en betaling på cirka kr 130,- pr. inntektsgivende time for å oppnå tilsvarende økonomiske kår som det private næringsliv gir sine fast ansatte jurister.

Da så vel lønninger som advokatenes driftsutgifter er steget med cirka 15 prosent siden januar 1967, bør også de «veiledende tall» som finnes i «Advokaters salærberegning» side 138-139 økes med 15 prosent.

Rolf Christophersen

Norsk Advokatblad, nr. 9-10, 1968.

Redaksjonen tilføyer:

Rolf Christophersen var generalsekretær i Advokatforeningen fra 1937 til 1972, med opphold i krigsårene fra 1941 til 1945.

Ifølge priskalkulatoren til Norges Bank (<https://www.norges-bank.no/Statistikk/Priskalkulator/>) er kroneverdien økt med 839,5 prosent fra 1968 til 2017.

130 kroner i 1968 tilsvarte 1221,3 kroner i 2017.

Advokat er ikke på Altinn –

fikk 4000 kroner i purregebyr

En Oslo-advokat må betale dyrt for ikke å ha oppdaget en regning fra Tilsynsrådet i tide.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

– Jeg har drevet som advokat i nesten femti år, og alltid fått regningene i posten. Denne gangen kom den kun i Altinn – som jeg ikke er på, sier advokaten, som ønsker å være anonym, til Advokatbladet.

Da advokaten med ekstern hjelp oppdaget purringen i Altinn – som var tillagt et ekstrasgebyr på 100 prosent – altså en totalsum på 8000 kroner, klaget hun sporenstrekts til Tilsynsrådet.

Hun mener Tilsynsrådet burde utvist skjønn i saken, og varslat henne om at bidraget måtte betales pr. post – slik praksis har vært tidligere.

– BLE IKKE VARSLT

Klagen førte ikke frem. Advokaten ba deretter om en ny vurdering.

– Jeg registrerer at Tilsynsrådet har lagt om til «ny ordning» som åpenbart går ut på at innkreving av bidraget skjer via Altinn, uten varsling i ordinær papirutgave, skriver advokaten i klagen, og tilla at det ikke står noe om en slik omlegging av betalingsordningen i advokattforskriften.

HAKKUM TINGHUS

Hun påpekte at hun alltid, i sin 49-årige advokatpraksis, har fått årlig tilsendelse av faktura i papirutgave.

«Selv Skatteetaten aksepterer at ikke alle, med et pennestøk, skal være på Altinn. Jeg formoder at jeg ikke er den eneste advokaten i landet som ikke har fått med seg betalingsomleggingen. Dette innebærer i så fall en helt utiltellig og uanstendig merinntekt for Tilsynsrådet», skriver advokaten i klagen.

1,4 MILLIONER I PURREGEBYR

Men heller ikke denne klagen førte frem.

«Vi har vurdert anmodningen på nytt men finner ikke grunnlag for å frafalle kravet om dobbelt bidrag. (...). Bestemmelsene i advokattforskriften §§ 4-3 annet ledd og 5-2 annet ledd legger ikke opp til noen skjønsmessige vurderinger, og det kreves ikke en særskilt hjemmel for å kreve inn bidraget på en annen måte enn tidligere år», svarer Tilsynsrådet.

Tilsynsrådet påpeker at det er blitt sendt ut puringer og krav om dobbelt bidrag til totalt cirka 350 advokater og rettshjelpere. Ekstrasgebyret utgjør 4000 kroner pr. sak.

Dermed har tilsynet purret norske advokater og rettshjelpere for 1,4 millioner kroner.

INGEN SKJØNN

Advokaten klagde deretter nok en gang, denne gang til Disiplinærnemnden.

«Hvis bestemmelsene er absolutte, fullstendig uavhengig av årsaken til forsinkelsen, vil det innebære at selv personer som ligger i koma på grunn av sykdom eller skade, skal ilegges et straffegebyr med 100 prosent ved forsinket betaling», argumenterer advokaten i den seneste klagen.

Disiplinærnemnden skriver i sitt svar at nemnden ikke har kompetanse til å overprøve Tilsynsrådets avgjørelse i saken.

Oslo-advokaten opplyser at hun ikke kommer til å forfølge saken videre.

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte tolk- og oversettere gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30, post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

 Translatørservice as

Oversettelse for næringslivet og offentlig sektor siden 1979

Bred erfaring og kompetanse

Kontakt oss på tlf. 810 33 333 eller post@translator.no

BOKTIPSET

Navn og alder: ULRIK ALFRED HEGNAR, 67 ÅR

Tittel: ADVOKAT

Arbeidssted: EGEN PRAKSIS, LEDER I KONTROLLKOMMISSJON I PSYKISK HELSEVERN

Hvilken bok har gjort sterkest inntrykk på deg, og hvorfor?

Eventyrene til Asbjørnsen og Moe, og Brødrene Grimm. Min farmor Anne-Gurine Hegnar elsket å lese eventyr med meg på fanget. Jeg kan aldri glemme hennes innlevelse og latterklucking når historiene var på det mest eventyrlige.

Hvordan velger du lesestoff?

Jeg er glad vi fortsatt har gode bokhandlere, som særlig Tronsmo og Nordli i Oslo. Jeg går innom lar meg inspirere av hva som er utstilt, og ikke minst gjennom samtaler med de som jobber i bokhandelen og som liker å dele kunnskap om bøker.

Hvis du skal kjøpe en bok til en god venn, hvilken vil du kjøpe?

I dag ville jeg gitt en bok skrevet av Viv Albertine «To Throw Away UNOPENED». Forfatteren spilte i en av de første jentepunkbandene «The Slits» på 1980 tallet. Hun skriver om det vanskelige temaet som mange privatpraktiserende advokater møter; menneskers avskjed med sine gamle foreldre og deres fortellinger, og oppgjør og forhold til søsken i denne sammenhengen. Tankevekkende og velskrevet med utsagn som for eksempel «Called to rest after a life well-lived».

Ulrik Alfred Hegnar er født i Oslo, men vokste opp både i Oslo og i Asker. Hadde han levd i en annen tid og et annet samfunn, hadde han hatt full sikring, da han har ett barn som er ingeniør/økonom i forsikringsbransjen, en som er lege, en som er jurist i forskningsrådet og en som er matematiker og jobber med automatisering. Foreløpig har han to barnebarn. I halve jusskarrieren har han jobbet med byfornyelse og overføring av eiendomsrett til leieboere i Oslo. I den andre halve karrieren har han vært advokat med alminnelig praksis, leder i kontrollkommisjoner i psykiatrien i 25 år, samtidig som han har undervist i helserett på diverse høyskoler. I fire år var han leder for Tilsynsrådet for halvparten av fengslene i Norge. Ellers er han en evig turist. Liker å besøke museer, gallerier, historiske bygninger, kirker, konserthaller, teatre, parker, naturen, bruke robåt, seilbåt og hans seksti år gamle snekke som nå ligger i Akerselva. Sover aldri godt uten en bok på nattbordet.

Hvilken er den neste boken du skal lese?

Jeg vokste opp med tegneserier som Illustrert Klassiker, som utkom hver måned. Uten avtale med bibliotekaren på Asker folkebibliotek, som det het på 1960-tallet, la hun alltid inn boka som var gitt ut som Illustrert Klassikker inn i bunken av bøker jeg jevnlig var innom og lånte. Jeg kom akkurat over en av mine gamle favoritter, som er gitt ut på nytt på Egmont forlag: Faust av Gøthe. Tegningene er svært gode og historien er så godt fortalt at jeg på nytt skal lese originalen.

Kan du anbefale en fagbok?

Den viktigste fagboka for meg er og var Rettssystemer, systemteoretisk innføring i rettsfilosofien, av mine lærere i rettsfilosofi, Nils Kristian Sundby og Torstein Eckhoff. Jeg forstod så mye mer om sammenhengen av juss og samfunn, etter å ha lest den. I tillegg til er den et

godt verktøy for å lese og tolke normer, regler og retningslinjer.

Leser du e-bøker?

Nei, men jeg tar med meg lydbøker når jeg skal på biltur.

Hvem vil du utfordre (og litt om hvorfor)?

Professor ved UiB og advokat Ørnulf Rasmussen, fordi han så tydelig sier til sine studenter at juss også er et språkfag, hvor man må lære seg å skrive godt. Det lærer man best ved å lese god skjønnlitteratur.

ADVOKATER I NYHETENE

VANT SØKSMÅL

Berit Reiss-Andersen og fire andre jurister vant søksmålet som ble anlagt mot dem av eiendomsinvestor Christian Ringnes for det han mente var brudd på en leiekontrakt i Øvre Slottsgate 11 i Oslo og erstatning for tapt leie.

Ringnes tapte saken i Asker og Bærum tingrett, og er dømt til å betale over 1,1 millioner kroner i saksomkostninger til Berit Reiss-Andersen og advokatene Kristian Gundersen, Harald Svenneby, Petar Sekulic og til tingrettsdommer Rikke Lassen (tidligere advokat), skriver Dagens Næringsliv.

Ringnes saksøkte i sommer de fem juristene for tre millioner kroner, og sier til avisen at han kommer til å anke saken.

FORSVARERS HABILITET

Den kjente islamisten Mohyeldeen Mohammad må møte i retten 22. oktober, tiltalt for å ha truet stortingsrepresentant Abid Raja.

Mohammad har i en årrekke hatt John Christian Elden som advokat, men nå vil han bytte til Sulman Maroof Hussain – broren til terrordømte Ubaydullah Hussain.

Nå stiller aktoratet spørsmål ved den potensielle forsvarers habilitet, skriver TV 2.

– Jeg kan bekrefte at vi har tatt opp spørsmålet om forsvarers habilitet med Oslo tingett. Vi vil spille av kommunikasjonsamtaler mellom Ubaydullah Hussain og Mohyeldeen Mohammad. Utover det kan jeg ikke kommentere saken, sier statsadvokat Frederik G. Ranke til TV 2.

OM PEP'ER

«Det er forsøkt skapt et inntrykk av at det er svært belastende og dypt problematisk at internasjonale aktører identifiserer en rekke nordmenn som «politically exposed person» (PEP)», skriver advokat Atle Roaldsøy i en kommentar i DN til avisens artikler om databasen World-Check, som blant annet benyttes av flere advokatfirmaer.

«Listene, som er beregnet på et globalt marked, benyttes kun som ett av flere elementer i kundekontrollen. De er nyttige for å kunne identifisere utenlandske PEPs som inntil ny hvitvaskingslov trer i kraft, er den gruppen som omfattes av norsk lov», skriver Roaldsøy.

XORD

Lov vedtatt i juni i år	Kommune	Morene	Får medhold	Advokatfirma
Avtredet				Genuin
Åre				
Dekorasjon				
Sans				
Hyle				
Få seg til				Inhabile
Fortære			Korn	
Følgelig			Begynner	
Magnetisk mål				
Mulig				
Ærekrenkelsen				

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen 19. oktober. Vi trekker ut en vinner som får fem flaxlodd i posten.

Vinneren av kryssordet i august/september-utgaven er Sanna Marie Bø Tveito, Bergen.

Vi gratulerer!

Løsningsordet var TRAKTAT.

JUS – Juristenes utdanningscenter

Mangler du etterutdanningstimer innen eiendomsmegling?

DET ÅRLIGE BOLIG- OG EIENDOMSRETTSKURSET

Fokus på advokatetiske utfordringer generelt og med et særlig blikk på aktører i eiendomsbransjen. 8 eiendomstimer. 25.–26. oktober, 4750 kroner, Sandefjord

DET ÅRLIGE PLAN- OG BYGNINGSRETTSKURSET

Søkelyset mot blant annet brukssendringer og bruksenheter. 4 eiendomstimer. 23.–24. oktober, 5340 kroner, Bergen

OPPDATERING FOR EIENDOMSMEGLERE

Undervisningen har et praktisk tilsnitt, og retter fokuset på hva du som advokat innen eiendomsmeglingsvirksomhet trenger å være ajour med. 15 eiendomstimer. 26.–27. november, 6100 kroner, Lillestrøm

SENTRALE EMNER I ROSJEKTOPPGJØR

Nytt e-kurs særlig rettet mot advokater som gjennomfører prosjektoppgjør – oppgjør etter Bustadsoppgjøringsloven.

1 juridisk time, 1 eiendomstime, 850 kroner, E-kurs

AJOURFØRINGSKURSET

I år ser vi blant annet på den nye eierseksjonsloven som trer i kraft i januar. Kurset arrangeres i Tromsø, Bergen og Oslo. 16 timer undervisning. 1.–2. nov, 15.–16. nov. og 3.–4. des. Kr 6100 (Tromsø) / 6150 (Bergen) / 6250 (Oslo)

De oppgitte priser er for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKATFIRMAET

KLOMSÆT & Co

AKSJESELSKAP

Advokatfirmaet Klomsæt & co as søker kontor og nye samarbeidspartnere:

Firmaet består i dag av 3 advokater i kontorfellesskap. Da vår sekretær går av med pensjon og leieavtalen på våre kontorer løper ut leter vi etter andre advokatfirma å dele kontor med og samarbeid med.

Vi ønsker å slå oss sammen med et eller flere andre advokatfirma for felles kontor, sekretærtjenester mv. Vi søker et kontorfellesskap og flytter gjerne til et eksisterende advokatfirma som har 3 ledige kontor. Vi er åpne for forskjellige tilknytningsformer.

Vi jobber med tvisteløsning og prosedyre med særlig fokus på strafferett, barnevern, forvaltningsrett og familie/arverett. Vi har god tilgang på saker.

Interesserte bes ta kontakt med advokat Sigurd J. Klomsæt på sk@klomsaet.no.

Vi har samlet lover, forskrifter, rundskriv, kommentarer, retningslinjer, artikler og andre verktøy du behøver i din jobb som advokat.

ALT I EN BOK. ADVOKATHÅNDBOKEN.

Advokathåndboken kan bestilles på advokatforeningen.no

ADVOKATFORENINGEN

ANNONSEINFO

ANNONSEANSVARLIG

Jannicke Isaksen
marked@advokatbladet.no
Mobil: 414 14 440

26.000 LESERE (TNS GALLUP)

ANNONSEPRISER 1. JANUAR 2018

1/1 – 216 x 286 (inkludert 3 mm utfallende)	kr. 19.800
2/3 – 116 x 234	kr. 17.700
1/2 – 176 x 123	kr. 14.700
1/4 – 176 x 58/116 x 83	kr. 9.700
1/6 – 56 x 123/116 x 58	kr. 5.700

Se fullstendig formatliste på nett: advokatbladet.no
Andre formater etter avtale.

Bilagspris: 4-sider løst, pris 25 000, gramvekt inntil 20 gram.
Andre formater etter avtale.

Byråprovisjon 3 %, formidlingsgodtgjørelse 1,5 %
Alle priser er eks. mva.

UTGIVELSER 2018

Nr	Bestillingsfrist annonser	Utgivelser
11	26. oktober	5. november
12	30. november	10. desember

advokatjobb.no

Prøv en annonse på Advokatjobb.no
Bransjens egen jobbportal!

Ledige jobber innenfor juss-Norge samlet på ett sted.
Du treffer både jobbsøkere og advokater som er ute etter å orientere seg i markedet.

Gratis, rullerende Nytt om navn-funksjon profilerer alle som har byttet jobb.

Vi har gunstige årsavtaler!

1-5 annonser: 7.500 kroner
6-20 annonser: 14.000 kroner
21-50 annonser: 30.000 kroner

Skreddersy dine annonser til alle våre plattformer!

Kontakt oss for et pakketilbud.

Advokaten

ADVOKATBLADET

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALIST

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Mobil: 482 28 776

REDAKSJONSRAÐ

Jon Wessel-Aas (leder)
Silje Christine Hellesen
Halvard Helle
Ina Lindahl Nyrud
Emanuel Feinberg

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

JOURNALIST

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

ABONNEMENT

abonnement@advokatbladet.no

Bladet utgis 10 ganger i året.
Priser abonnement per år:

Vanlig	685 kr
Studenter	355 kr
Advokatassistenter	380 kr
Utland	835 kr
Enkeltblader	65 kr

TIPS REDAKSJONEN

tips@advokatbladet.no
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekreter.,
ms@advokatforeningen.no
Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Kari Anne Nordby
kari.anne.nordby@07.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no
Telefon: 63 86 44 00

Advokatbladet ønsker å arbeide etter regler for god presseskikk slik de er nedfelt i Vær Varsom-plakaten. Ta kontakt med redaksjonen dersom du mener deg urimelig behandlet i en omtale. Du kan også klage direkte til Pressens faglige utvalg.

Rådhusgt. 17, 0158 Oslo.
Tlf: 22 40 50 40
Faks: 22 40 50 55
E-post: pfu@np-nr.no

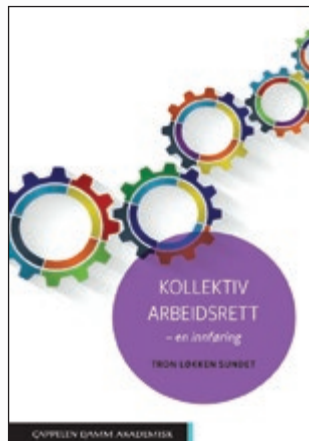
ADVOKATFORENINGEN

Gjeldsordningsloven med kommentarer

Ernst Moe

Pris: 990,—
Sider: 462
ISBN: 9788202549282

Kollektiv arbeidsrett

Tron Løkken Sundet

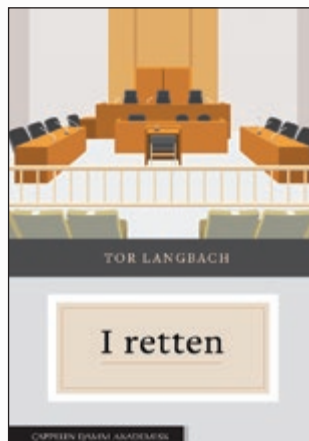
Pris: 349,—
Sider: 232
ISBN: 9788202574307

Statsansatteloven

Gerd Engelsrud

Pris: 299,—
Sider: 142
ISBN: 9788202601515

I retten

Tor Langbach

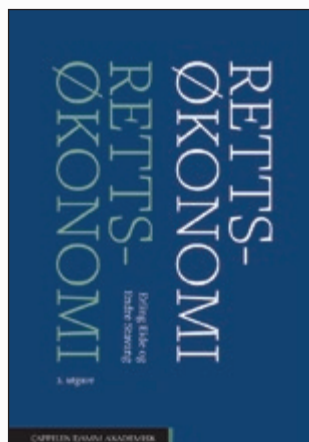
Pris: 349,—
Sider: 200
ISBN: 9788202595395

Ekstern revisors handleplikter

Kari Birkeland

Pris: 999,—
Sider: 432
ISBN: 9788202528034

Rettsøkonomi

Erling Eide og
Endre Stavang

Pris: 1 099,—
Sider: 656
ISBN: 9788202494971